Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-116512-p0001-7

Latius patet officiorum quam juris regula.

f D[illegible]

342

[illegible] gl

No 6

4.

Sum. Joanni, Krockstemij. R. B. M.DC. XXVI: 3 Septemb:

~~Sum Jacobi Güntheri. S. B. M. DC. XXIII~~ 29. Aug:

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-116512-p0002-2

[illegible]

d. 24 July
d. 21 July } 1832.
d. 20 July — [illegible]

[illegible]

d. 29 July [illegible]

[illegible]

d. 1 August [illegible]

[illegible]

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-116512-p0003-8

14.

342

vgl. an Ci 223 (Ch 2578)
diese Ausg. OOL

DEMOSTHENIS ORATIONES OLYNTHIACÆ tres, cum quatuor Philippicis. In uſum puerorum recte græce diſcere cupientium ſeparatim ædi-tæ.

ARGENTORATI.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-116512-p0005-9

TYPOGRAPHVS GRAECAE linguæ studiosis S.

PRæfationis loco subijcere libuit fide dignissimorum hominũ de Demosthene testimonia. Ex quibus cum puerilem institutionem in Demosthene inchoandam esse satis constet, eo facilius me sum passus adduci, ut in usum puerorum eas orationes ederem seorsum, quæ & ordine, & argumenti dignitate apud hunc autorem primum semper locum obtinuerunt. Valete.

LVCIANVS IN ENCOMIO DEMOSTHENIS.

Ἥδομαι δὲ καὶ πάθη καὶ διαθέσεις καὶ τροπὰς λέξεως καταμανθάνων, καὶ τὰς ἀφαιρούσας τὸν κόρον μεταβολάς, καὶ τὰς ἐκ τῶν παρατροπῶν ἐπανόδους, καὶ τὰς τῶν παραβολῶν συνῳδὰς τοῖς καιροῖς γλαφυρότητας, καὶ τὸ τοῦ τρόπου μισοβάρβαρον πανταχοῦ.

IDEM PAVLO POST.

Ἐξ ὧν τις οὐκ οἶδεν ὁποῖος ὁ Δημοσθένης τὴν ῥητορικὴν ἐγένετο; ταῖς μὲν ἐννοίαις καὶ τοῖς ὀνόμασι καταπυκνῶν τὸν λόγον, ταῖς δὲ διαθέσεσιν ἐξακριβῶν τὰς πιθανότητας, λαμπρὸς μὲν τὰ μεγέθη, σφοδρὸς δὲ τῷ πνεύματι, σωφρονέστατος δὲ τὴν τῶν ὀνομάτων καὶ νοημάτων ἐγκράτειαν, ποικιλιώτατος δ᾽ ἐναλλαγαῖς σχημάτων. μόνος γέ τοι τῶν ῥητόρων, ὡς ὁ Λεωσθένης ἐτόλμησεν εἰπεῖν, ἔμψυχον, οὐ σφυρήλατον παρεῖχε τὸν λόγον. οὐ γὰρ ὡς τὸν Αἰσχύλον ὁ Καλλισθένης ἔφη που λέγων, τὰς τραγῳδίας ἐν οἴνῳ γράφειν, ἐξορμῶντα, καὶ ἀναθερμαίνοντα τὴν ψυχήν, οὐχ οὕτως ὁ Δημοσθένης, συνετίθει πρὸς μέθην τοὺς λόγους, ἀλλ᾽ ὕδωρ πίνων, ἣ καὶ τὸν Δημάδην παῖξαί φασιν εἰς ταύτην αὐτοῦ τὴν ὑδροποσίαν, ὡς οἱ μὲν ἄλλοι, πρὸς ὕδωρ λέγοιεν, τὸν Δημοσθένην δὲ πρὸς ὕδωρ γράφειν. Πυθέᾳ δὲ, ὁ ἱδρὼς τῶν Δημοσθενικῶν λόγων ὄζειν ἐφαίνετο τοῦ νυκτερινοῦ λύχνου.

CICERO IN CLARIS Oratoribus.

NAm planè quidem perfectū, & cui nihil admodum deſit, Demoſthenem facile dixeris. Nihil acute inueniri potuit in eis cauſis, quas ſcripſit, nihil (ut ita dicam) ſubdole, nihil uerſute, quod ille non uiderit: nihil ſubtiliter dici, nihil preſſe, nihil enucleate, quo fieri poſſit aliquid limatius: nihil contrà grande, nihil incitatum, nihil ornatum, uel uerborum grauitate, uel ſententiarum, quo quicquam eſſet elatius.

QVINTILIANVS LIB. X.

ORatores uero, uel præcipue latinam eloquentiam parem facere græcæ poſſunt. Nam Ciceronem cuicunqꝫ eorum fortiter oppoſuerim. Nec ignoro quantam mihi concitem pugnam, quum præſertim id non ſit propoſiti, ut eum Demoſtheni comparem hoc tempore. Neqꝫ enim attinet, cum Demoſthenem inprimis legendum

dum, uel ediſcendum potius putem: quorum ego uirtutes pleraſq; arbitror ſimiles, Conſilium, ordinem, diuidendi, pręparandi, probandi rationem: omnia deniq; quæ ſunt inuentionis. In eloquendo eſt aliqua diuerſitas. Denſior ille, hic copioſior: Ille concludit aſtrictius, hic latius pugnat: ille acumine ſemper, hic frequenter & pondere: illi nihil detrahi poteſt, huic nihil adijci: Curę plus in illo, in hoc naturę: ſalibus certe & commiſeratione, qui duo plurimum affectus ualent, uincimus. Et fortaſſe Epilogos illi mos ciuitatis abſtulerit: ſed & nobis illa, quæ Attici mirantur, diuerſa Latini ſermonis ratio minus permiſerit. In epiſtolis quidem, quanquam ſunt utriuſq;, nulla contentio eſt. Cedendum uero in hoc, quod & ille prior fuit, & ex magna parte Ciceronem quantus eſt, fecit.

SADOLETVS DE LIBERIS recte instituendis.

IVuabit cognosse ac mirari unà uim illam incredibilem uehementiamq́ꝫ Demosthenis, cuius oratio sic sensis inter se, quasi hamis, conserta esse mihi uidetur, ut si literã unam tollas, seriem totam labare sit necesse. Ita quidem est pugnax, ut semper uincere, ita plena & referta, ut obruere, ita arguta, ut nunquam nõ decipere aduersarios possit: quàm crebra præterea in ea prædicatio antiquitatis, qui delectus uerborum ac sententiarum, quàm multę ad laudem, & ad decus sumptæ ex tempore & ex caussa cohortationes, ut merito huius unius principis in dicendo gloria Graiæ gentis eloquentia nitatur, &c.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ, ΤΟΥ ὀλυνθιακοῦ πρώτου λόγου.

Ὄλυνθος ἐστὶ πόλις ἐπὶ θράκης. ἑλληνικὸν δὲ ταύτην τὸ ἐνοικοῦν τὸ γένος, ἀπὸ χαλκίδος τῆς ἐν εὐβοίᾳ, ἡ δὲ χαλκὶς ἀθηναίων ἄποικος. πολλοὶ δὲ πόλεμοι καὶ ἔνδοξοι τῶν ὀλυνθίων. ἀθηναίοις τε γὰρ ἐπολέμησαν ἄρχουσι τῶν ἑλλήνων τὸ παλαιόν, καὶ αὖθις λακεδαιμονίοις. χρόνῳ τε εἰς δύναμιν προῆλθε μεγάλην, καὶ τῶν συγγενῶν πόλεων ὑπερεῖχεν. ἦν γὰρ ἐπὶ θράκης, πολύ τι γένος χαλκιδικόν. φιλίππῳ δὲ τῷ μακεδόνων βασιλεῖ, συμμαχίαν οἱ ὀλύνθιοι ποιησάμενοι καὶ πολεμοῦντες μετ' αὐτοῦ πρὸς ἀθηναίους κατ' ἀρχάς, καὶ τοῦτο μὲν ἀνθεμοῦντα παρὰ τοῦ μακεδόνος εἰληφότες πόλιν ἀμφισβητήσιμον μακεδόσι καὶ ὀλυνθίοις, τοῦτο δὲ ποτίδαιαν ἣν ἀθηναίων ἐχόντων ἐκπολιορκήσας ὁ φίλιππος ἀθηναίοις παρέδωκεν, ὕστερον ὑποπτεύειν ἤρξαντο τὸν βασιλέα, ὁρῶντες αὐτοῦ ταχεῖαν καὶ πολλὴν τὴν αὔξησιν, οὐ πιστὴν δὲ τὴν γνώμην. ἀποδημοῦντα δὲ τηρήσαντες αὐτὸν, πέμψαντες πρέσβεις πρὸς ἀθηναίους, κατελύσαντο τὸν πρὸς αὐτοὺς πόλεμον. ποιοῦντες τοῦτο παρὰ τὰς συνθήκας τὰς πρὸς φίλιππον. συνετέθειτο γὰρ καὶ κοινῇ πολεμεῖν πρὸς ἀθηναίους, κἂν ἄλλό τι δόξῃ, κοινῇ σπέν=

σασθαι. ὁ δὲ Φίλιππος, πάλαι μὲν προφάσεως ἐπ' αὐτοὺς δεόμενος, τότε δὲ ταύτην λαβὼν ὡς τὰς συνθήκας παραβεβηκόσι, καὶ πρὸς τοὺς ἐχθροὺς τοὺς ἑαυτοῦ φιλίαν ἐπεισμένοις, πόλεμον ἐπήνεγκεν. οἱ δὲ, πεπόμφασι πρέσβεις εἰς Ἀθήνας περὶ βοηθείας, οἷς ὁ Δημοσθένης συναγορεύει, βοηθεῖν κελεύων τοῖς Ὀλυνθίοις. καὶ φησὶ τὴν Ὀλυνθίων σωτηρίαν, ἀσφάλειαν τῶν Ἀθηναίων εἶναι. σωζομένων γὰρ τῶν Ὀλυνθίων, οὐδέποτε ἥξειν εἰς τὴν Ἀττικὴν Φίλιππον, ἀλλὰ τοῖς Ἀθηναίοις ἐξουσίαν ἔσεσθαι, πλεῖν ἐπὶ τὴν Μακεδονίαν, κἀκεῖ ποιεῖσθαι τὸν πόλεμον. εἰ δὲ ὑπὸ Φιλίππῳ γένηται ἡ πόλις αὕτη, ἀνεῖσθαι τὴν ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους ὁδὸν τῷ βασιλεῖ. φησὶ δὲ δυσμάχον εἶναι τὸν Φίλιππον, οὕτως ὑπέλυσε θαρσιώων ἐπ' αὐτὸν τοὺς Ἀθηναίους. διείλεκται δὲ καὶ περὶ τῶν δημοσίων χρημάτων, συμβουλεύων ποιῆσαι αὐτὰ στρατιωτικὰ ἀντὶ θεωρικῶν, καὶ τὸ ἔθος οὐ πρόδηλον ὃν ᾧ ἐχρῶντο οἱ Ἀθηναῖοι, ἀνάγκη σαφηνίσαι. οὐκ ὄντος τὸ παλαιὸν θεάτρου λιθίνου παρ' αὐτοῖς, ἀλλὰ ξυλίνων συμπηγνυμένων ἰκρίων, καὶ πάντων καταλαμβάνειν τόπον ἀποδιδόντων, πληγαί τε ἐγίνοντο καὶ που καὶ τραύματα. τοῦτο κωλῦσαι βουληθέντες

οἱ

οἱ προεστῶτες τῶν Ἀθηναίων, ὠνησάμενοι ἐποιήσαντο τοὺς τόπους, καὶ ἕκαστον ἔδει διδόναι δύο ὀβολούς. καὶ βαλοῦντα θέαν ἔχειν. ἵνα δὲ μὴ δοκῶσιν οἱ πένητες τῷ ἀναλώματι λυπεῖσθαι, ἐκ τοῦ δημοσίου λαμβάνειν ἕκαστον ἐτάχθη τοὺς δύο ὀβολούς. ἐντεῦθεν μὲν οὖν τὸ ἔθος ἤρξατο. προῆλθε δὲ εἰς τοσοῦτον, ὥστε οὐκ εἰς τοῦτο μόνον ἐλάμβανον, ἀλλὰ ἁπλῶς πάντα τὰ δημόσια χρήματα διενέμοντο. ὅθεν καὶ περὶ τὰς στρατείας ὀκνηροὶ κατέστησαν. πάλαι μὲν γὰρ στρατευόμενοι, μισθὸν παρὰ τῆς πόλεως ἐλάμβανον, τότε δὲ ἐν ταῖς θεωρίαις, καὶ ταῖς ἑορταῖς οἴκοι μένοντες, διενέμοντο τὰ χρήματα, οὐκέτι οὖν ἤθελον ἐξιέναι, καὶ κινδυνεύειν. ἀλλὰ καὶ νόμον ἔθεντο περὶ τῶν θεωρικῶν τούτων χρημάτων, θάνατον ἀπειλοῦντα τῷ γράψαντι μεταθεῖναι ταῦτα εἰς τὴν ἀρχαίαν τάξιν, καὶ γενέσθαι στρατιωτικά. διὸ ὁ Δημοσθένης εὐλαβῶς ἅπτεται τῆς περὶ τούτου συμβουλῆς. καὶ ὑπερωτήσας ἑαυτὸν ὅτι σὺ γράφεις ταῦτα εἶναι στρατιωτικά, ἐπιφέρει, μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε. ταῦτα μὲν περὶ τῶν θεωρικῶν. διάλεκται δὲ ὁ ῥήτωρ καὶ περὶ πολιτικῆς δυνάμεως, ἀξιῶν αὐτοὺς στρατεύεσθαι καὶ μὴ διὰ ξένων ὥσπερ εἰώθεσαν ποιεῖσθαι τὴν βοήθειαν. τοῦτο γὰρ αἴτιον εἶναι ἔφη τοῦ τὰ πράγματα ἀπόλλυσθαι.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΑΘΗΝΑΙΟΥ ΡΗΤΟΡΟΣ, ὀλυνθιακὸς λόγος πρῶτος.

Ἀντὶ πολλῶν ἂν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι χρημάτων ὑμᾶς ἑλέσθαι νομίζω, εἰ φανερὸν γένοιτο τὸ μέλλον συνοίσειν τῇ πόλει, περὶ ὧν νυνὶ σκοπεῖτε. ὅτε τοίνυν τοῦθ᾽ οὕτως ἔχει, προσήκει προθύμως ἐθέλειν ἀκούειν τῶν βουλομένων συμβουλεύειν, οὐ γὰρ μόνον εἴ τι χρήσιμον ἐσκεμμένος ἥκει τις, τοῦτ᾽ ἂν ἀκούσαντες λάβοιτε, ἀλλὰ καὶ τῆς ὑμετέρας τύχης ὑπολαμβάνω, πολλὰ τῶν δεόντων ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἐνίοις ἂν ἐπελθεῖν εἰπεῖν, ὥστ᾽ ἐξ ἁπάντων ῥᾳδίαν τὴν τοῦ συμφέροντος ὑμῖν αἵρεσιν γενέσθαι. ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρὸς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μονονουχὶ λέγει φωνὴν ἀφιείς, ὅτι τῶν πραγμάτων ὑμῖν ἐκείνων αὐτοῖς ἀντιληπτέον ἐστὶν, εἴπερ ὑπὲρ σωτηρίας αὐτῶν φροντίζετε, ἡμεῖς δ᾽ οὐκ οἶδ᾽ ὅντινά μοι δοκοῦμεν ἔχειν τρόπον πρὸς αὐτά. ἔστι δὴ τά γ᾽ ἐμοὶ δοκοῦντα, ψηφίσασθαι μὲν ἤδη τὴν βοήθειαν καὶ παρασκευάσασθαι τὴν ταχίστην ὅπως ἐνθένδε βοηθήσητε, καὶ μὴ πάθητε ταὐτὸν

ὅπερ

ὅπερ καὶ πρότερον. πρεσβείαν δὲ πέμπειν, ἥτις ταῦτ' ἐρεῖ, καὶ παρέσται τοῖς πράγμασιν. ὡς ἔστι μάλιστα τοῦτο δέος, μὴ πανοῦργος ὢν, καὶ δεινὸς ἄνθρωπος πράγμασι χρῆσθαι, τὰ μὲν, εἴκων ἡνίκα ἂν τύχῃ, τὰ δ' ἀπειλῶν (ἀξιόπιστος δ' ἂν εἰκότως φαίνοιτο) τὰ δ' ἡμᾶς διαβάλλων καὶ τὴν ἀπουσίαν τὴν ἡμετέραν, τρέψηται καὶ παρασπάσηταί τι τῶν ὅλων πραγμάτων. οὐ μὴν ἀλλ' ἐπιεικῶς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοῦθ' ὅπερ δυσμαχώτατόν ἐστι τῶν φιλίππου πραγμάτων, καὶ βέλτιστον ὑμῖν. τὸ γὰρ εἶναι πάντων ἐκεῖνον ἕνα ὄντα κύριον, καὶ ῥητῶν, καὶ ἀπορρήτων, καὶ ἅμα στρατηγὸν, καὶ δεσπότην, καὶ ταμίαν, καὶ πανταχοῦ αὐτὸν παρεῖναι τῷ στρατεύματι. πρὸς μὲν τὸ τὰ τοῦ πολέμου ταχὺ καὶ κατὰ καιρὸν πράττεσθαι, πολλῷ προέχει. πρὸς δὲ τὰς καταλλαγὰς ἃς ἂν ἐκεῖνος ποιήσηται ἄσμενος πρὸς ὀλυνθίους, ἐναντίως ἔχει. δῆλον γάρ ἐστι τοῖς ὀλυνθίοις, ὅτι νῦν οὐ περὶ δόξης, οὐδ' ὑπὲρ μέρους χώρας πολεμοῦσιν, ἀλλ' ἀναστάσεως, καὶ ἀνδραποδισμοῦ τῆς πατρίδος. καὶ ἴσασιν ἅτ' ἀμφιπολιτῶν ἐποίησε τοὺς παραδόντας αὐτῷ τὴν πόλιν, καὶ πυδναίων τοὺς ὑποδεξαμένους. καὶ ὅλως ἄπιστον οἶμαι ταῖς πολιτείαις ἡ τυραννίς,

ἄλλως

ἄλλως τε καὶ ὅμορον χώραν ἔχωσι. ταῦτ' οὖν
ἐγνωκότας ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ τἄλλ'
ἃ προσήκει πάντα ἐνθυμουμένους, φημὶ δεῖν ἐθε-
λῆσαι, καὶ παροξυνθῆναι, καὶ τῷ πολέμῳ προσέ-
χειν εἴπερ ποτὲ καὶ νῦν, χρήματα εἰσφέροντας
προθύμως, καὶ αὐτοὺς ἐξιόντας. καὶ μηδὲν ἐλλεί-
ποντας. οὐδὲ γὰρ λόγος οὐδὲ σκῆψις ἔθ' ὑμῖν, τοῦ
μὴ δέοντα ποιεῖν ἐθέλειν, ὑπολείπεται. νυνὶ
γὰρ ὃ πάντες ἐθρυλλεῖτε ὡς ὀλυνθίους ἐκπολε-
μῶσαι δεῖν φιλίππῳ, γέγονεν αὐτόματον. καὶ
ταῦτα ὡς ἂν ὑμῖν μάλιστα συμφέροι. εἰ μὲν γὰρ
ὑφ' ἡμῶν πεισθέντες ἀνείλοντο τὸν πόλεμον,
σφαλεροὶ σύμμαχοι, καὶ μέχρι του ταῦτ' ἂν ἐγνω-
κότες ἦσαν ἴσως. ἐπειδὴ δ' ἐκ τῶν πρὸς αὐτοὺς ἐγ-
κλημάτων μισοῦσι, βεβαίαν εἰκὸς τὴν ἔχθραν
αὐτοὺς, ὑπὲρ ὧν φοβοῦνται καὶ πεπόνθασιν, ἔχειν.
οὐ δεῖ δὴ τοιοῦτον ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι παραπεπτω-
κότα καιρὸν ἀφεῖναι, οὐδὲ παθεῖν ταυτὸν, ὅπερ
ἤδη πολλάκις πρότερον πεπόνθατε. εἰ γὰρ,
ὅθ' ἥκομεν εὐβοεῦσι βεβοηθηκότες, καὶ παρῆσαν
ἀμφιπολιτῶν ἱέραξ, καὶ στρατοκλῆς, ἐπὶ τουτὶ τὸ
βῆμα κελεύοντες ὑμᾶς ἐκπλεῖν, καὶ παραλαμ-
βάνειν τὴν πόλιν, τὴν αὐτὴν παρειχόμεθ' ἡμεῖς
καὶ ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν προθυμίαν, ἥνπερ ὑπὲρ

τῆς

περὶ τῆς εὐβοέων σωτηρίας, εἴχετ' ἂν ἀμφίπολιν
τότε, καὶ πάντων τῶν μετὰ ταῦτα ἂν ἦτε ἀπηλλα
γμένοι πραγμάτων. καὶ πάλιν ἡνίκα πύδνα,
ποτίδαια, μεθώνη, παγασαί, τἄλλα, ἵνα μὴ κα
θ' ἕκαστα λέγων διατρίβω, πολιορκούμενα ἀπηγ
γέλλετο, εἰ τότε τούτων ἑνὶ τῷ πρώτῳ προθύ-
μως, καὶ ὡς προσῆκεν ἐβοηθήσαμεν αὐτοί, ῥᾴ-
ονι καὶ πολὺ ταπεινοτέρῳ νῦν ἐχρώμεθα τῷ φι
λίππῳ. νῦν δὲ τὸ μὲν παρὸν ἀεὶ προϊέμενοι, τὰ
δὲ μέλλοντα αὐτόματα οἰόμενοι σχήσειν καλῶς,
καὶ ηὐξήσαμεν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι φίλιππον
ἡμεῖς, καὶ κατεστήσαμεν τηλικοῦτον, ἡλίκος
οὐδείς πω βασιλεὺς γέγονε μακεδονίας. νυνὶ
δὲ καιρὸς ἥκει τις οὗτος. ὁ τῶν ὀλυνθίων αὐτόματος
τῇ πόλει, ὃς οὐδενός ἐστιν, ἐλάττων τῶν προτέρων
ἐκείνων. καὶ ἔμοιγε δοκεῖ τις ἂν ὦ ἄνδρες ἀθη
ναῖοι δίκαιος λογιστὴς τῶν παρὰ τῶν θεῶν ἡμῖν
ὑπηργμένων καταστάς, καίπερ οὐκ ἐχόντων
ὡς δεῖ πολλῶν, ὅμως μεγάλην ἂν ἔχειν αὐτοῖς
χάριν εἰκότως. τὸ μὲν γὰρ πολλὰ ἀπολωλεκέ-
ναι κατὰ τὸν πόλεμον τῆς ἡμετέρας ἀμελείας ἄν
τις θείη δικαίως. τὸ δὲ μήτε πάλαι τοῦτο πεπονθέ
ναι, πεφηνέναι τέ τινα ἡμῖν συμμαχίαν τούτων
ἀντίρροπον, ἂν βουλώμεθα χρῆσθαι, τῆς παρ' ἐκεί-

νων

νων εὐνοίας εὐεργέτημ' ἂν ἔγωγε θείην. ἀλλ'
οἶμαι παρόμοιόν ἐστιν, ὅπερ καὶ περὶ τῆς τῶν χρημά-
των κτήσεως. ἂν μὲν γὰρ ὅσα ἄν τις λάβῃ καὶ
σώσῃ, μεγάλην ἔχει τῇ τύχῃ τὴν χάριν. ἂν δ'
ἀναλώσας λάθῃ, συνανάλωσε καὶ τὸ μεμνῆσθαι
τῇ τύχῃ τὴν χάριν. καὶ περὶ τῶν πραγμάτων οὕ-
τως. οἱ μὴ χρησάμενοι τοῖς καιροῖς ὀρθῶς, οὐδ'
εἰ συνέβη τί παρὰ τῶν θεῶν χρηστὸν μνημονεύουσι.
πρὸς γὰρ τὸ τελευταῖον ἐκβὰν, ἕκαστον τῶν προϋ-
παρξάντων ὡς τὰ πολλὰ κρίνεται. διὸ καὶ σφό-
δρα δεῖ τῶν λοιπῶν ἡμᾶς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι
φροντίσαι, ἵνα ταῦτ' ἐπανορθωσάμενοι, τὴν
ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις ἀδοξίαν ἀποτριψώμε-
θα. εἰ δὲ προησόμεθα ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι καὶ τού-
τους τοὺς ἀνθρώπους. εἶτ' ὄλυνθον ἐκεῖνος κατα-
στρέψεται, φρασάτω τίς ἐμοί, τί τὸ κωλύον ἔτ'
αὐτὸν ἔσται βαδίζειν ὅποι βούλεται; ἆρά γε λογί-
ζεταί τις ὑμῶν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ θεω-
ρεῖ τὸν τρόπον, δι' ὃν μέγας γέγονεν, ἀσθενὴς
ὢν τοκατ' ἀρχὰς φίλιππος; τοπρῶτον ἀμφί-
πολιν λαβὼν, μετὰ ταῦτα πύδναν, πάλιν
ποτίδαιαν, μεθώνην αὖθις, εἶτα θετταλίας
ἐπέβη. μετὰ ταῦτα φερὰς, παγασὰς, μαγνη-
σίαν, πάνθ' ὃν ἐβούλετο εὐτρεπίσας τρόπον,

ᾤχετ'

ᾤχετ' εἰς θρᾴκην, εἶτ' ἐκεῖ, τοὺς μὲν ἐκβαλὼν,
τοὺς δὲ καταστήσας τῶν βασιλέων, ἠσθένησε.
πάλιν ῥαΐσας, οὐκ ἐπὶ τὸ ῥαθυμεῖν ἀπέκλινεν,
ἀλλ' εὐθὺς ὀλυνθίοις ἐπεχείρησε. τὰς δ' ἐπ'
ἰλλυρικοὺς, καὶ παίονας αὐτοῦ καὶ πρὸς * ἀ=
ρύμβαν, καὶ ὅπη τίς ἂν εἴποι, παραλείπω στρα
τείας, τί οὖν τις ἂν εἴποι ταῦτα λέγεις ἡμῖν
νῦν; ἵνα γνῶτε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ αἴ=
σθησθε ἀμφότερα, καὶ τὸ προΐεσθαι καθέκα=
στον ἀεί τι τῶν πραγμάτων ὡς ἀλυσιτελὲς,
καὶ τὴν φιλοπραγμοσύνην * ᾗ πρὸς ἅπαν=
τας χρῆται, καὶ συζῇ φίλιππος. ὑφ' ἧς οὐκ ἔ=
στιν ὅπως ἀγαπήσας τοῖς πεπραγμένοις, ἡσυ
χίαν σχήσει. εἰ δ' ὁ μὲν, ὡς ἀεί τι μεῖζον τῶν
ὑπαρχόντων δεῖ πράττειν ἐγνωκὼς ἔσται. * ὑ
μεῖς δὲ ὡς οὐδενὸς ἀντιληπτέον ἐρρωμένως
τῶν πραγμάτων, σκοπεῖτε εἰς τί ποτε ἐλ=
πὶς ταῦτα τελευτῆσαι. πρὸς θεῶν; τίς οὕτως
εὐήθης ἐστὶν ὑμῶν, ὅς τις ἀγνοεῖ τὸν ἐκεῖθεν
πόλεμον δεῦρο ἥξοντα. ἂν ἀμελήσωμεν;
ἀλλὰ μὴν εἰ τοῦτο γενήσεται, δέδοικα ὦ ἄν=
δρες ἀθηναῖοι, μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὥσ=
περ οἱ δανειζόμενοι ῥαδίως ἐπὶ τοῖς μεγά=
λοις τόκοις, μικρὸν εὐπορήσαντες χρόνον,

ὕστερον

ὕστερον δὲ τῶν ἀρχαίων ἀπέστησαν. οὕτω δὲ ἡμεῖς
ἂν ἐπὶ πολλῶν φανῶμεν ἐρραθυμηκότες, καὶ
ἅπαντα πρὸς ἡδονὴν ζητοῦντες, πολλὰ δὲ χα
λεπὰ, ὧν οὐκ ἠβουλόμεθα, ὕστερον εἰς ἀνάγκην
ἔλθωμεν ποιεῖν, καὶ κινδυνεύσωμεν περὶ τῶν
ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ. τὸ μὲν οὖν ἐπιτιμᾶν, ἴσως φή
σαι τίς ἂν ῥᾴδιον, καὶ παντὸς εἶναι. τὸ δ' ὑπὲρ
τῶν παρόντων ὅ, τι δεῖ πράττειν ἀποφαίνεσθαι,
τοῦτ' εἶναι συμβούλου. ἐγὼ δὲ οὐκ ἀγνοῶ μὲν ὦ ἄν
δρες ἀθηναῖοι τοῦτ' ὅτι πολλάκις ὑμεῖς, οὐ τοὺς
αἰτίους, ἀλλὰ τοὺς ὑστάτους περὶ τῶν πραγμάτων
εἰπόντας ἐν ὀργῇ ποιεῖσθε, ἄν τι μὴ καταγνώ-
μην ἐκβῇ. οὐ μὴν οἶμαι γε δεῖν τὴν ἰδίαν ἀσφά
λειαν σκοποῦνθ' ὑποστείλασθαι περὶ ὧν ὑμῖν
συμφέρειν ἡγοῦμαι. φημὶ δὴ, διχῇ βοηθητέον
εἶναι τοῖς πράγμασιν ὑμῖν. τῷ τε τὰς πόλεις τοῖς
ὀλυνθίοις σώζειν, καὶ τοὺς τοῦτο ποιήσαντας στρα-
τιώτας ἐκπέμπειν, δὲ τῷ τὴν ἐκείνου χώραν
κακῶς ποιεῖν, καὶ τριήρεσι, καὶ στρατιώταις ἑτέ
ροις. εἰ δὲ θατέρου τούτων ὀλιγωρήσοιτε, ὀκνῶ
μὴ μάταιος ἡμῖν ἡ στρατεία γένηται. εἴτε γὰρ
ὑμῶν τὴν ἐκείνου κακῶς ποιούντων, ὑπομείνας
τοῦτο, ὄλυνθον παραστήσεται, ῥᾳδίως ἐπὶ τὴν οἰ-
κείαν ἐλθὼν ἀμυνεῖται. εἴτε βοηθησάντων μόνον

ὑμῶν

ὑμῶν εἰς ὄλυνθον, ἀκινδύνως ὁρῶν ἔχοντα τὰ οἴκοι, προσκαθεδεῖται καὶ προσεδρεύσει τοῖς πράγμασι περιέσται δὲ τῷ χρόνῳ τῶν πολιορκουμένων. δεῖ δὴ πολλὴν καὶ διχῆ τὴν βοήθειαν εἶναι καὶ περὶ μὲν τῆς βοηθείας ταῦτα γιγνώσκω. περὶ δὲ χρημάτων πόρου. ἔστιν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι χρήματα ὑμῖν ἔστιν, ὅσα οὐδενὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων στρατιωτικά. ταῦτα δὲ ὑμεῖς, οὕτως ὡς βούλεσθε λαμβάνετε. εἰ μὲν οὖν ταῦτα τοῖς στρατευομένοις ἀποδώσετε, οὐδενὸς ὑμῖν προσδεῖ πόρου. εἰ δὲ μή, προσδεῖ. μᾶλλον δ' ἅπαντος ἐνδεῖ τοῦ πόρου. τί οὖν ἄν τις εἴποι, σὺ γράφεις ταῦτ' εἶναι στρατιωτικά; μὰ δί, οὐκ ἔγωγε. ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι στρατιώτας δεῖν κατασκευασθῆναι, καὶ ταῦτ' εἶναι στρατιωτικὰ καὶ μίαν σύνταξιν εἶναι τὴν αὐτὴν, τοῦ τε λαμβάνειν, καὶ τοῦ ποιεῖν τὰ δέοντα. ὑμεῖς δὲ οὕτω πως ἄνευ πραγμάτων λαμβάνετε εἰς τὰς ἑορτάς, ἔστι δὴ λοιπὸν οἶμαι πάντας εἰσφέρειν, ἂν πολλῶν δέῃ, πολλά. ἂν ὀλίγων, ὀλίγα. Δεῖ δὴ χρημάτων, καὶ ἄνευ τούτων, οὐδὲν ἔστι γενέσθαι τῶν δεόντων. λέγουσι δὲ καὶ ἄλλους τινὰς ἄλλοι πόρους, ὧν ἕλεσθε ὅς τις ὑμῖν ἂν συμφέρειν δοκῇ, καὶ ἕως ἐστὶ καιρὸς, ἀντιλάβεσθε τῶν πραγμάτων. ἄξιον δὲ ἐνθυ

μηθῆναι καὶ λογίσασθαι τὰ πράγματα, ἐν οἷς καθέστηκε νυνὶ τὰ Φιλίππου. οὔτε γὰρ ὡς δοκεῖ, καὶ φήσειέ τις ἂν μὴ σκοπῶν ἀκριβῶς, εὐπρεπῶς, οὐδ' ὡς ἂν κάλλιστα αὐτῷ τὰ παρόντ' ἔχοι, οὔτ' ἂν ἐξήνεγκε τὸν πόλεμόν ποτε τοῦτον ἐκεῖνος, εἰ πολεμεῖν ᾠήθη δεήσειν αὐτόν, ἀλλ' ὡς ἐπιὼν, ἅπαντα τότε ἤλπιζε τὰ πράγματα ἀναιρήσεσθαι, κᾆτα διέψευσται. τοῦτο δὴ πρῶτον αὐτὸν ταράττει παρὰ γνώμην γεγονός, καὶ πολλὴν ἀθυμίαν αὐτῷ παρέχει. εἶτα, τὰ τῶν Θετταλῶν. ταῦτα γὰρ ἄπιστα μὲν ἦν δήπου φύσει, καὶ ἀεὶ πᾶσιν ἀνθρώποις. κομιδῇ δ' ὥσπερ ἦν, καὶ ἔστι νῦν τούτῳ. καὶ Παγασὰς ἀπαιτεῖν αὐτόν εἰσιν ἐψηφισμένοι, καὶ Μαγνησίαν κεκωλύκασι τειχίζειν. ἤκουον δ' ἔγωγέ τινων, ὡς οὐδὲ τοὺς λιμένας, καὶ τὰς ἀγορὰς ἔτι δώσοιεν αὐτῷ καρποῦσθαι. τὰ γὰρ κοινὰ τῶν Θετταλῶν, ἀπὸ τούτων δέοι διοικεῖν, οὐ Φίλιππον λαμβάνειν. εἰ δὲ τούτων * ἀποστερηθήσεται τῶν χρημάτων, εἰς στενὸν κομιδῇ τὰ τῆς τροφῆς τοῖς ξένοις αὐτῷ καταστήσεται. ἀλλὰ μὴν τόν γε Παίονα, καὶ τὸν Ἰλλυριόν, καὶ ἁπλῶς τούτους ἅπαντας, ἡγεῖσθαι χρὴ αὐτονόμους. ἥδιον ἂν καὶ ἐλευθέρους, ἢ δούλους εἶναι. καὶ γὰρ ἀήθεις τοῦ κατακούειν τινός εἰσι. καὶ ἄνθρω

πος ὑβριστὴς, ὥς φασι. καὶ μὰ Δί' οὐδὲν ἄπιστον
ἴσως. τὸ γὰρ εὖ πράττειν παρὰ τὴν ἀξίαν ἀφορ-
μὴ τοῦ κακῶς φρονεῖν τοῖς ἀνοήτοις γίνεται.
διόπερ πολλάκις δοκεῖ τὸ φυλάξαι τἀγαθὰ,
τοῦ κτήσασθαι χαλεπώτερον εἶναι. δεῖ τοίνυν
ὑμᾶς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τὴν ἀκαιρίαν τὴν
ἐκείνου, καιρὸν ὑμέτερον νομίσαντας, ἑτοίμως
συνάρασθαι τὰ πράγματα, καὶ πρεσβευομένους
ἐφ' ἃ δεῖ, καὶ στρατευομένους αὐτοὺς, καὶ παρο-
ξύνοντας τοὺς ἄλλους ἅπαντας, λογιζομένους,
ὡς εἰ φίλιππος λάβοι καθ' ἡμῶν τοιοῦτον και-
ρὸν, καὶ πόλεμος γένοιτο πρὸς τῇ χώρᾳ, πῶς
ἂν αὐτὸν οἴεσθε ἑτοίμως ἐφ' ὑμᾶς ἐλθεῖν. εἶτ' οὐκ
αἰσχύνεσθε, εἰ μηδ' ἃ πάθοιτ' ἂν εἰ δύναιτ' ἐ-
κεῖνος, ταῦτα ποιῆσαι καιρὸν ἔχοντες οὐ τολ-
μήσετε; ἔτι τοίνυν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μηδὲ
τοῦθ' ὑμᾶς λανθανέτω, ὅτι νῦν αἵρεσίς ἐστιν ὑμῖν,
πότερον ὑμᾶς ἐκεῖ χρὴ πολεμεῖν, ἢ παρ' ὑμῖν
ἐκεῖνον; ἐὰν μὲν γὰρ ἀντέχῃ τὰ τῶν ὀλυνθίων,
ὑμεῖς ἐκεῖ πολεμήσετε, καὶ τὴν ἐκείνου κακῶς
ποιήσετε τὴν ὑπάρχουσαν, καὶ τὴν οἰκείαν
ταύτην ἀδεῶς καρπούμενοι. ἂν δ' ἐκεῖνα φί-
λιππος λάβῃ, τίς αὐτὸν ἔτι κωλύσει δεῦρο βα-
δίζειν; θηβαῖοι; μὴ λίαν πικρὸν εἰπεῖν ᾖ, καὶ συ-

νεισβαλοῦσιν ἑτοίμως. ἀλλὰ φωκεῖς; οἱ τὴν οἰ-
κείαν οὐχ οἷοί τε ὄντες φυλάττειν, ἐὰν μὴ βοη-
θήσητε ὑμεῖς ἢ ἄλλος τις; ἀλλ' ὦ ταν οὐχὶ βου-
λήσεται. τῶν ἀτοπωτάτων μὲν τ' ἂν εἴη, εἰ ἃ νῦν
ἄνοιαν ὀφλισκάνων ὅμως * ἐκ λαλεῖ. ταῦτα
δυνηθεὶς μὴ πράξει. ἀλλὰ μὴν ἡλίκα γ' ἐστὶ τὰ
διάφορα ἐνθάδε, ἢ ἐκεῖ πολεμεῖν, οὐδὲ λόγου
προσδεῖν ἡγοῦμαι. εἰ γὰρ ὑμᾶς δεήσειεν αὐ-
τοὺς τριάκοντα ἡμέρας μόνας ἔξω γενέσθαι, καὶ
ὅσα ἀνάγκη στρατοπέδῳ χρωμένους, τῶν ἐκ τῆς χώ-
ρας λαμβάνειν, μηδενὸς ὄντος ἐν * αὐτῇ πο-
λεμίου λέγω, πλέον ἂν οἶμαι ζημιωθῆναι τοὺς
γεωργοῦντας * ὑμῶν, ἢ ὅσα εἰς ἅπαντα τὸν
πρὸ τοῦ πόλεμον δεδαπανήκατε, εἰ δὲ δὴ πόλε-
μός τις ἥξει, πόσα χρὴ νομίσαι ζημιωθήσεσθαι,
πρόσεσθ' ἡ ὕβρις. καὶ ἔτι ἡ τῶν πραγμάτων αἰ-
σχύνη, οὐδεμιᾶς ἐλάττων ζημίας τοῖς γε σώ-
φροσι. πάντα δὴ ταῦτα δεῖ συνιδόντας ἅπαν-
τας βοηθεῖν, καὶ ἀπωθεῖν ἐκεῖσε τὸν πόλεμον.
τοὺς μὲν εὐπόρους, ἵν' ὑπὲρ τῶν πολλῶν ὧν κα-
λῶς ποιοῦντες ἔχουσι, μικρὰ ἀναλίσκοντες τὰ
λοιπὰ καρπῶνται ἀδεῶς. τοὺς δ' ἐν ἡλικίᾳ,
ἵνα τὴν τοῦ πολεμεῖν ἐμπειρίαν ἐν τῇ τοῦ φι-
λίππου χώρᾳ κτησάμενοι, φοβεροὶ φύλακες

τῆς

τῶν οἰκείας ἀκροατὰς γίγνωνται. τοὺς δὲ λέγοντας, ἵν' αἱ τῶν πεπολιτευμένων αὐτοῖς εὔθυναι, ῥᾴδιαι γίγνωνται, ὡς ὁποῖ' ἄττ' ἂν ὑμᾶς περιστῇ τὰ πράγματα, τοιοῦτοι κριταὶ καὶ τῶν πεπραγμένων αὐτοῖς ἔσεσθε. χρηστὰ δ' εἴη, παντὸς εἵνεκα.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ
λόγου ὀλυνθιακοῦ Β.

Π ροσήκαντο μὲν τὴν πρεσβείαν τῶν ὀλυνθίων οἱ ἀθηναῖοι, καὶ βοηθεῖν αὐτοῖς κεκρίκασι. μέλλουσι δὲ περὶ τὴν ἔξοδον, καὶ δεδίασιν ὡς δυσπολεμήτου ὄντος τοῦ φιλίππου, παρελθὼν ὁ Δημοσθένης, πειρᾶται θαρσύνειν τὸν δῆμον, ἐπιδεικνὺς ὡς ἀσθενῆ τὰ τοῦ μακεδόνος πράγματα. καὶ γὰρ τοῖς συμμάχοις ὕποπτον αὐτὸν εἶναί φησι, καὶ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν οὐκ ἰσχυρόν. τοὺς γὰρ μακεδόνας, ἀσθενεῖς εἶναι καθ' ἑαυτούς.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΟΛΥΝΘΙΑ'ΚΌΣ ΔΕΎΤΕΡΟΣ.

Ἐπὶ πολλῶν μὲν ἄν τις ἰδεῖν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι δοκεῖ μοι, τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὔνοιαν φανερὰν γιγνομένην τῇ πόλει. οὐχ ἥκιστα δὲ ἐν τοῖς παροῦσι πράγμασι. τὸ γὰρ τοὺς πολεμήσοντας φιλίππῳ γεγενῆσθαι, καὶ χώραν ὅμορον, καὶ δύναμίν τινα κεκτημένους, καὶ τὸ μέγιστον ἁπάντων, τὴν ὑπὲρ τοῦ πολέμου γνώμην τοιαύτην ἔχοντας, ὥστε τὰς πρὸς ἐκεῖνον διαλλαγὰς, πρῶτον μὲν ἀπίστους, εἶτα τῆς ἑαυτῶν πατρίδος νομίζειν ἀνάστασιν εἶναι, δαιμονίᾳ τινὶ, καὶ θείᾳ παντάπασιν ἔοικεν εὐεργεσίᾳ. δεῖ τοίνυν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦτ' ἤδη σκοπεῖν αὐτοὺς ὅπως μὴ χείρους περὶ ἡμᾶς αὐτοὺς εἶναι δόξωμεν τῶν ὑπαρχόντων, ὡς ἔστι τῶν αἰσχρῶν, μᾶλλον δὲ τῶν αἰσχίστων, μὴ μόνον πόλεων καὶ τόπων, ὧν ἦμέν ποτε κύριοι φαίνεσθαι προϊεμένους, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπὸ τῆς τύχης παρασκευασθέντων συμμάχων τε, καὶ καιρῶν. τὸ μὲν οὖν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι

ναῖοι τὴν φιλίππου ῥώμην διεξιέναι, καὶ διὰ τούτων τῶν λόγων προτρέπειν τὰ δέοντα ποιεῖν ὑμᾶς, οὐχὶ καλῶς ἔχειν ἡγοῦμαι. διατί; ὅτι μοι δοκεῖ πάνθ᾽ ὅσα ἂν εἴποι τις ὑπὲρ τούτων, ἐκείνῳ μὲν ἔχειν φιλοτιμίαν τινά, * ὑμῖν δ᾽ οὐχὶ καλῶς πεπρᾶχθαι. ὁ μὲν γάρ, ὅσῳ πλείονα ὑπὲρ τὴν ἀξίαν πεποίηκε τὴν αὐτοῦ, τοσούτῳ θαυμαστότερος παρὰ πᾶσι νομίζεται. ὑμεῖς δ᾽ ὅσῳ χεῖρον ἢ προσῆκε κέχρησθε τοῖς πράγμασι, τοσούτῳ πλείονα αἰσχύνην ὠφλήκατε. ταῦτα μὲν οὖν παραλείψω. καὶ γὰρ εἰ μετ᾽ ἀληθείας τίς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι σκοπεῖτο, ἐνθένδ᾽ ἂν μέγαν αὐτὸν ἴδοι γεγενημένον, οὐχὶ παρ᾽ αὐτοῦ. ὧν οὖν ἐκεῖνος μὲν ὀφείλει τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ πεπολιτευμένοις χάριν, ὑμῖν δὲ δίκην προσήκει λαβεῖν, τούτων οὐχὶ νῦν ὁρῶ τὸν καιρὸν τοῦ λέγειν. ἃ δὲ καὶ χωρὶς τούτων ἔνι, καὶ βέλτιόν ἐστιν ἀκηκοέναι πάντας ὑμᾶς, καὶ μεγάλα ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι κατ᾽ ἐκείνου φαίνοιτ᾽ ἂν ὀνείδη, βουλομένοις ὀρθῶς δοκιμάζειν, ταῦτ᾽ εἰπεῖν πειράσομαι. τὸ μὲν οὖν ἐπίορκον κἄπιστον καλεῖν ἄνευ τοῦ τὰ πεπραγμένα δεικνύναι, λοιδορίαν εἶναί τις ἂν φήσειε κενὴν δικαίως. τὸ δὲ πάνθ᾽ ὅσα πώποτ᾽ ἔπραξε διε-

ξιόντα, ἐφ' ἅπασι τούτοις ἐλέγχειν, διὰ βραχέων λόγου συμβαίνει δεῖσθαι, καὶ δυοῖν ἕνεκα ἡγοῦμαι συμφέρειν εἰρῆσθαι, τοῦ, τ' ἐκεῖνον, ὅπερ καὶ ἀληθὲς ὑπάρχει, φαῦλον φαίνεσθαι, καὶ τοῦ, τοὺς ὑπερεκπεπληγμένους ὡς ἄμαχόν τινα τὸν φίλιππον, ἰδεῖν ὅτι πάντα διεξελήλυθεν οἷς πρότερον παρακρουόμενος, μέγας νῦν ηὐξήθη, καὶ πρὸς αὐτὴν ἥκει τὴν τελευτὴν τὰ πράγματα * αὐτοῦ. ἐγὼ γὰρ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, σφόδρα ἂν ἡγούμην καὶ αὐτὸς, φοβερὸν εἶναι καὶ θαυμαστὸν τὸν φίλιππον, εἰ τὰ δίκαια πράττοντα ἑώρων αὐτὸν ηὐξημένον, νῦν δὲ θεωρῶν καὶ σκοπῶν, εὑρίσκω τὴν μὲν ἡμετέραν εὐήθειαν τὸ κατ' ἀρχάς, ὅτε ὀλυνθίους ἀπήλαυνόν τινες, ἐνθένδε βουλομένους ὑμῖν διαλεχθῆναι, τῷ τὴν ἀμφίπολιν φάσκειν παραδώσειν, καὶ τὸ θρυλλούμενόν ποτε ἀπόρρητον ἐκεῖνο κατασκευάσαι, τούτῳ προσαγόμενον. τὴν δὲ ὀλυνθίων φιλίαν μετὰ ταῦτα, τῷ ποτίδαιαν οὖσαν ὑμετέραν ἐξελεῖν. καὶ τοὺς μὲν πρότερον συμμάχους * ὑμᾶς ἀδικῆσαι, παραδοῦναι δὲ ἐκείνοις. θετταλοὺς δὲ νῦν τὰ τελευταῖα, τῷ μαγνησίαν παραδώσειν ὑποσχέσθαι, καὶ τὸν φωκικὸν πόλεμον ὑπὲρ αὐτῶν πολεμήσειν ἀναδέξασθαι.

ὅλως

ὅλως δὲ οὐδείς ἐστιν, ὅντιν᾽ οὐ πεφενάκικεν, ἐκεῖνος τῶν αὐτῷ χρησαμένων. τὴν γὰρ ἑκάστων ἄνοιαν ἀεὶ τῶν ἀγνοούντων αὐτὸν ἐξαπατῶν, καὶ προσλαμβάνων, οὕτως ηὐξήθη. ὥσπερ οὖν διὰ τούτων ἤρθη μέγας, ἡνίκα ἕκαστοι συμφέρον αὐτὸν ἑαυτοῖς ᾤοντό τι πράξειν, οὕτως ὀφείλει διὰ τῶν αὐτῶν τούτων, καὶ καθαιρεθῆναι πάλιν, ἐπειδὴ πάνθ᾽ ἕνεκα ἑαυτοῦ ποιῶν ἐξελήλεγκται. καιροῦ μὲν δὴ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι πρὸς τοῦτο πάρεστι φιλίππῳ τὰ πράγματα, ἢ παρελθών τις ἐμοί, μᾶλλον δὲ ὑμῖν δειξάτω, ἢ ὡς οὐκ ἀληθῆ ταῦτ᾽ ἐγὼ λέγω, ἢ ὡς οἱ τὰ πρῶτα ἐξηπατημένοι, τὰ λοιπὰ πιστεύσουσιν αὐτῷ, ἢ ὡς οἱ παρὰ τὴν αὐτῶν ἀξίαν δεδουλωμένοι θετταλοί, νῦν οὐκ ἂν ἐλεύθεροι γένοιντο ἄσμενοι. καὶ μὴν εἴ τις ὑμῶν ταῦτα μὲν οὕτως ἔχειν, ἡγεῖται, οἴεται δὲ βίᾳ καθέξειν αὐτὸν τὰ πράγματα, τῷ τὰ χωρία, καὶ λιμένας, καὶ τὰ τοιαῦτα προειληφέναι, οὐκ ὀρθῶς οἴεται. ὅταν μὲν γὰρ ὑπ᾽ εὐνοίας τὰ πράγματα συστῇ, καὶ πᾶσι ταῦτα συμφέρῃ τοῖς μετέχουσι τοῦ πολέμου, καὶ συμπονεῖν καὶ φέρειν τὰς συμφορὰς, καὶ μένειν ἐθέλουσιν οἱ ἄνθρωποι. ὅταν δ᾽ ἐκ

πλεονεξίας καὶ πονηρίας τις, ὥσπερ οὗτος ἰσχύ-
σῃ, ἡ πρώτη πρόφασις καὶ μικρὸν πταῖσμα, ἅ-
παντα ἀνεχαίτισε, καὶ διέλυσεν. οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ
ἔστιν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἀδικοῦντα, καὶ ἐπιορκοῦν-
τα, καὶ ψευδόμενον δύναμιν βεβαίαν κτήσα-
σθαι, ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα εἰς μὲν ἅπαξ, καὶ βραχὺν
χρόνον ἀντέχει. καὶ σφόδρα γε ἤνθησεν ἐπὶ ταῖς
ἐλπίσιν ἂν τύχῃ, τῷ χρόνῳ δὲ φωρᾶται, καὶ περὶ
αὑτὰ καταρρεῖ. ὥσπερ γὰρ οἰκίας οἶμαι, καὶ
πλοίου, καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων, τὰ κάτωθεν ἰσχυ-
ρότατα εἶναι δεῖ, οὕτω καὶ τῶν πράξεων τὰς ἀρχὰς,
καὶ τὰς ὑποθέσεις, ἀληθεῖς καὶ δικαίας εἶναι προσή-
κει. τοῦτο δὲ οὐκ ἔνι νῦν ἐν τοῖς πεπραγμένοις φι-
λίππῳ. φημὶ δὴ δεῖν ἡμᾶς ἅμα, τοῖς μὲν ὀλυν-
θίοις βοηθεῖν, καὶ ὅπως τις λέγει κάλλιστα, καὶ
τάχιστα, οὕτως ἀρέσκει μοι. πρὸς δὲ θετταλοὺς πρε-
σβείαν πέμπειν, ἣ τοὺς μὲν διδάξει ταῦτα,
τοὺς δὲ, παροξυνεῖ. καὶ γὰρ νῦν εἰσὶν ἐψηφισ-
μένοι παγασὰς ἀπαιτεῖν, καὶ περὶ μαγνη-
σίας λόγους ποιεῖσθαι. σκοπεῖσθε μέντοι τοῦτο
ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅπως μὴ λόγους ἐροῦσι μό-
νον οἱ παρ' ἡμῶν πρέσβεις, ἀλλὰ καὶ ἔργον τι
δεικνύειν ἕξουσιν, ἐξεληλυθότων ὑμῶν ἀξίως
τῆς πόλεως, καὶ ὄντων ἐπὶ τοῖς πράγμασιν. ὡς

ἅπας

ἅπας μὲν λόγος, ἂν ἀπῇ τὰ πράγματα, μάταιόν τι φαίνεται καὶ κενόν, μάλιστα δὲ ὁ παρὰ τῆς ἡμετέρας πόλεως. ὅσῳ γὰρ ἐτιμότατ' αὐτῷ δοκοῦμεν χρῆσθαι, τοσούτῳ μᾶλλον ἀπιστοῦσι πάντες αὐτῷ. πολλὴν δὴ τὴν μετάστασιν, καὶ μεγάλην δεικτέον τὴν μεταβολήν, εἰσφέροντας, ἐξιόντας, ἅπαντα ποιοῦντας ἑτοίμως, εἴπερ τις ὑμῖν προσέξει τὸν νοῦν. κἂν ταῦτα ἐθελήσητε ὡς προσήκει καὶ δεῖ * περαίνειν, οὐ μόνον ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τὰ συμμαχικὰ ἀσθενῶς, καὶ ἀπίστως ἔχοντα φανήσεται φιλίππῳ, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς οἰκείας ἀρχῆς καὶ δυνάμεως, κακῶς ἔχοντα ἐξελεγχθήσεται. ὅλως μὲν γὰρ ἡ μακεδονικὴ δύναμις καὶ ἀρχή, ἐν μὲν προσθήκης μέρει, ἐστί τις οὐ σμικρά, οἷον ὑπῆρξε ποθ' ὑμῖν ἐπὶ τιμοθέου πρὸς ὀλυνθίους. πάλιν αὖ, πρὸς ποτίδαιαν ὀλυνθίοις ἐφάνη τι τοῦτο συναμφότερον. νυνὶ δὲ θετταλοῖς νοσοῦσι καὶ στασιάζουσι, καὶ τεταραγμένοις, ἐπὶ τὴν τυραννικὴν οἰκίαν ἐβοήθησε. καὶ ὅποι τις ἂν οἶμαι προσθῇ, κἂν μικρὰν δύναμιν, πάντ' ὠφελεῖ. αὐτὴ δὲ καθ' αὑτήν, ἀσθενὴς καὶ πολλῶν κακῶν ἐστι μεστή. καὶ γὰρ οὗτος ἅπασι τούτοις, οἷς ἄν τις μέγαν αὐτὸν ἡγήσαιτο, τοῖς πολέμοις, καὶ ταῖς στρατείαις, ἔτ' ἐπισφα

λ' ἑτέραν αὐτὴν, ἢ ὑπῆρχε φύσει, κατεσκεύακεν ἑαυτῷ. μὴ γὰρ οἴεσθε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοῖς αὐτοῖς φίλιππόν τε χαίρειν, καὶ τοὺς ἀρχομένους, ἀλλ' ὁ μὲν δόξης ἐπιθυμεῖ, καὶ τοῦτ' ἐζήλωκε, καὶ προῄρηται, πράττων καὶ κινδυνεύων, ἂν συμβῇ τι παθεῖν, τὴν τοῦ διαπράξασθαι ταῦτα, ἃ μηδεὶς πώποτε ἄλλος μακεδόνων βασιλεὺς δόξαν ἀντὶ τοῦ ζῆν ἀσφαλῶς ᾑρημένος. τοῖς δὲ, τῆς μὲν φιλοτιμίας τῆς ἀπὸ τούτων, οὐ μέτεστι. κοπτόμενοι δὲ ἀεὶ ταῖς στρατείαις ταύταις ταῖς ἄνω τε καὶ κάτω, λυποῦνται καὶ συνεχῶς ταλαιπωροῦσιν. οὔτ' ἐπὶ τοῖς ἔργοις, οὔτ' ἐπὶ τοῖς αὐτῶν ἰδίοις ἐώμενοι διατρίβειν, οὔθ' ὅσ' ἂν ποιήσωσιν οὕτως, ὅπως ἂν δύνωνται ταῦτ' ἔχοντες διαθέσθαι, κεκλεισμένων τῶν ἐμπορείων τῶν ἐν τῇ χώρᾳ διὰ τῶν πολέμων. οἱ μὲν οὖν πολλοὶ μακεδόνων πῶς ἔχουσι φιλίππῳ, ἐκ τούτων ἄν τις σκέψαιτο οὐ χαλεπῶς. οἱ δὲ δὴ περὶ αὐτὸν ὄντες ξένοι, καὶ * πεζέταιροι, δόξαν μὲν ἔχουσιν ὡς εἰσὶ θαυμαστοί, καὶ συγκεκροτημένοι τὰ τοῦ πολέμου, ὡς δ' ἐγὼ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ γεγενημένων τινὸς ἤκουον, ἀνδρὸς οὐδαμῶς οἵου τε ψεύδεσθαι, οὐδένων εἰσὶ βελτίους. εἰ μὲν γάρ τις ἀνήρ ἐστιν ἐν αὐτοῖς οἷος ἔμπειρος πολέμου καὶ ἀγώνων, τούτους μὲν

φιλοτιμίᾳ πάντας ἀπωθεῖν αὐτὸν ἔφη, βουλόμενον πάντα αὐτοῦ δοκεῖν εἶναι τὰ ἔργα. πρὸς γὰρ αὐτοῖς ἄλλοις, καὶ τὴν φιλοτιμίαν τἀνδρὸς, ἀνυπέρβλητον εἶναι. εἰ δέ τις σώφρων, ἢ δίκαιος ἄλλως, τὴν καθ' ἡμέραν ἀκρασίαν τοῦ βίου, καὶ μέθην, καὶ κορδακισμοὺς οὐ δυνάμενος φέρειν, * παρεωρᾶσθαι, καὶ ἐν οὐδενὸς εἶναι μέρει τὸν τοιοῦτον, λοιποὺς δὴ περὶ αὐτὸν εἶναι λῃστὰς καὶ κόλακας. καὶ τοιούτους ἀνθρώπους, οἵους μεθυσθέντας ὀρχεῖσθαι, τοιαῦτα οἷα ἐγὼ νῦν ὀκνῶ πρὸς ὑμᾶς ὀνομάσαι. δῆλον δ' ὅτι ταῦτ' ἐστὶν ἀληθῆ. καὶ γὰρ οὓς ἐνθένδε πάντες ἀπήλαυνον ὡς πολὺ τῶν θαυματοποιῶν ἀσελγεστέρους ὄντας, καλλίαν ἐκεῖνον τὸν δημόσιον, καὶ τοιούτους ἀνθρώπους μίμους γελοίων, καὶ ποιητὰς αἰσχρῶν ᾀσμάτων, ὧν εἰς τοὺς συνόντας ποιοῦσιν ἕνεκα τοῦ γελασθῆναι, τούτους ἀγαπᾷ, καὶ περὶ αὐτὸν ἔχει. καίτοι ταῦτα εἰ καὶ μικρά τις ἡγεῖται, μεγάλα ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι δείγματα τῆς ἐκείνου γνώμης, καὶ κακοδαιμονίας ἐστὶ τοῖς εὖ φρονοῦσιν. ἀλλ' οἶμαι νῦν μὲν ἐπισκοτεῖ τούτοις τὸ κατορθοῦν, αἱ γὰρ εὐπραξίαι δειναὶ συγκρύψαι, καὶ συσκιάσαι τὰ τοιαῦτα ὀνείδη. εἰ δέ τι πταίσει, τότε ἀκριβῶς αὐτοῦ * πάντ' ἐξετασθήσεται.

δοκεῖ δ' ἔμοιγε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δείξειν οὐκ εἰς μικράν, ἂν οἵτε θεοὶ θέλωσι, καὶ ὑμεῖς βούλησθε. ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς σώμασιν ἡμῶν * ἕως μὲν ἂν ἐῤῥωμένος ᾖ τις, οὐδὲν ἐπαισθάνεται τῶν καθέκαστα σαθρῶν, ἐπὰν δὲ ἀῤῥώστημά τι συμβῇ πάντα κινεῖται, κἂν ῥῆγμα, κἂν στρέμμα, κἂν ἄλλο τι τῶν ὑπαρχόντων σαθρῶν ᾖ, οὕτω καὶ τῶν πόλεων, καὶ τῶν τυράννων. ἕως μὲν ἂν ἔξω πολεμῶσιν, ἀφανῆ τὰ κακὰ τοῖς πολλοῖς ἐστί. ἐπειδὰν δὲ ὅμορος πόλεμος συμπλακῇ, πάντα ἐποίησεν ἔκδηλα. εἰ δέ τις ὑμῶν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τὸν φίλιππον εὐτυχοῦντα ὁρῶν ταύτῃ φοβερὸν προσπολεμῆσαι νομίζει, σώφρονος μὲν ἀνθρώπου λογισμῷ χρῆται, μεγάλη γὰρ ῥοπή. μᾶλλον δὲ ὅλον, ἡ τύχη παρὰ πάντ' ἐστὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα. οὐ μὴν ἀλλ' ἔγωγε, εἴ τις αἵρεσίν μοι δοίη, τὴν τῆς ἡμετέρας πόλεως τύχην ἂν ἑλοίμην, ἐθελόντων ἃ προσήκει ποιεῖν * ὑμῶν αὐτῶν, καὶ κατὰ μικρόν, ἢ τὴν ἐκείνου, πολὺ γὰρ πλείους ἀφορμὰς εἰς τὸ τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὔνοιαν ἔχειν ὁρῶ ὑμῖν ἐνούσας, ἢ ἐκείνῳ. ἀλλ' οἶμαι καθήμεθα, οὐδὲν ποιοῦντες, οὐκ ἔνι δ' αὐτὸν ἀργοῦντα, οὐδὲ φίλοις ἐπιτάττειν ὑπὲρ αὐτοῦ τι ποιεῖν, μήτι γε δὴ τοῖς θεοῖς. οὐ δὴ θαυμαστόν

ἐστιν

-ἐστιν εἰ στρατευόμενος, καὶ πονῶν ἐκεῖνος αὐτὸς, καὶ παρὼν ἐφ᾽ ἅπασι, καὶ μηδένα καιρὸν μηδ᾽ ὥραν παραλείπων, ὑμῶν μελλόντων, καὶ ψηφιζομένων, καὶ πυνθανομένων περιγίγνεται. οὐ δὴ θαυμάζω τοῦτ᾽ ἐγώ. τοὐναντίον γὰρ ἂν ἦν θαυμαστόν, εἰ μηδὲν ποιοῦντες ἡμεῖς ὧν τοῖς πολεμοῦσι προσήκει, τοῦ πάντα ποιοῦντος ἃ δεῖ, περιῆμεν. ἀλλ᾽ ἐκεῖνο θαυμάζω, εἰ λακεδαιμονίοις μέν ποτε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὑπὲρ τῶν ἑλληνικῶν δικαίων ἀντήρατε, καὶ πολλὰ ἴδια πλεονεκτῆσαι πολλάκις ὑμῖν ἐξόν, οὐκ ἠθελήσατε, ἀλλ᾽ ἵνα οἱ ἄλλοι τύχωσι τῶν δικαίων, τὰ ὑμέτερα αὐτῶν ἀνηλίσκετε εἰσφέροντες, καὶ προεκινδυνεύετε στρατευόμενοι. νυνὶ δὲ ὀκνεῖτε ἐξιέναι, καὶ μέλλετε εἰσφέρειν ὑπὲρ τῶν ὑμετέρων αὐτῶν κτημάτων. καὶ τοὺς μὲν ἄλλους σεσώκατε πολλάκις πάντας, καὶ καθ᾽ ἕκαστον ἐν μέρει. τὰ δὲ ὑμέτερα αὐτῶν ἀπολωλεκότες κάθησθε, ταῦτα θαυμάζω. καὶ ἔτι πρὸς τούτοις, εἰ μηδεὶς ὑμῶν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι δύναται λογίσασθαι, πόσον πολεμεῖτε χρόνον φιλίππῳ, καὶ τί ποιούντων ὑμῶν, ἅπας ὁ χρόνος διελήλυθεν οὗτος; ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ᾽ ὅτι μελλόντων ὑμῶν, ἑτέρους τινὰς ἐλπιζόντων πράξειν, αἰτιω-

μένων

μένων ἀλλήλους, κρινόντων, πάλιν ἐλπιζόντων, σχεδὸν ταῦτα ἅπερ νυνὶ ποιοῦντων, ὁ χρόνος ἅπας διελήλυθεν. εἶτα οὕτως ἀγνωμόνως ἔχετε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὥστε διὰ ὧν ἐκ χρηστῶν, φαῦλα τὰ πράγματα γέγονε τῆς πόλεως, διὰ αὐτῶν τούτων ἐλπίζετε πράξεων, ἐκ φαύλων αὐτὰ χρηστὰ γενήσεσθαι; ἀλλ' οὔτ' εὔλογον, οὔτ' ἔχον ἐστὶ φύσιν τοῦτό γε. πολὺ γὰρ ῥᾷον ἔχοντας φυλάττειν, ἢ κτήσασθαι πάντα πέφυκε. νυνὶ δὲ ὅτι μὲν φυλάξομεν, οὐδὲν ἐστὶν ὑπὸ τοῦ πολέμου λοιπὸν τῶν πρότερον. κτήσασθαι δὲ δεῖ. αὐτῶν οὖν ὑμῶν τοῦτο ἔργον ἤδη. φημὶ δὴ δεῖν εἰσφέρειν χρήματα, αὐτοὺς ἐξιέναι προθύμως, μηδένα αἰτιᾶσθαι, πρὶν ἂν τῶν πραγμάτων κρατήσητε. τηνικαῦτα δὲ ἀπ' αὐτῶν τῶν ἔργων κρίναντας, τοὺς μὲν ἀξίους ἐπαίνου, τιμᾶν. τοὺς δὲ ἀδικοῦντας, κολάζειν. τὰς προφάσεις δ' ἀφελεῖν, καὶ τὰ καθ' ὑμᾶς ἐλλείματα. οὐ γὰρ ἐστὶ πικρῶς ἐξετάσαι, τί πέπρακται τοῖς ἄλλοις, ἂν μὴ παρ' ὑμῶν αὐτῶν πρῶτον ὑπάρξῃ τὰ δέοντα. τίνος γὰρ ἕνεκα ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι νομίζετε, τοῦτον μὲν φεύγειν τὸν πόλεμον πάντας ὅσους ἂν ἐκπέμψητε στρατηγοὺς, ἰδίους δὲ εὑρίσκειν πολέμους; εἰ δεῖ τι τῶν ὄντων καὶ

περὶ τῶν στρατηγῶν εἰπεῖν. ὅτι ἐνταῦθα μὲν ἐστὶ τὰ ἆθλα ὑπὲρ ὧν ἐστὶν ὁ πόλεμος, ὑμέτερα. ἀμφίπολις κἂν ληφθῇ, παραχρῆμα αὐτὴν ὑμεῖς κομιεῖσθε. οἱ δὲ κίνδυνοι, τῶν ἐφεστηκότων ἴδιοι. μισθὸς δ᾽ οὐκ ἔστιν. ἐκεῖ δὲ κίνδυνοι μὲν ἐλάττους, τὰ δὲ λήμματα, τῶν ἐφεστηκότων καὶ τῶν στρατιωτῶν, λάμψακος, σίγειον, τὰ πλοῖα ἃ συλῶσιν. ἐπὶ οὖν τὸ λυσιτελοῦν αὐτοῖς, ἕκαστοι χωροῦσιν. ὑμεῖς δὲ ὅταν μὲν εἰς τὰ πράγματα ἀποβλέψητε φαύλως ἔχοντα, τοὺς ἐφεστηκότας κρίνετε. ὅταν δὲ δόντες λόγον τὰς ἀνάγκας ἀκούσητε * ταύτας ἀφίετε. περίεστι τοίνυν * ὑμῖν ἀλλήλοις ἐρίζειν, καὶ διεστάναι. τοῖς μὲν ταῦτα πεπεισμένοις. τοῖς δὲ, ταῦτα. τὰ κοινὰ δὲ, ἔχειν φαύλως. πρότερον μὲν γὰρ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι εἰσεφέρετε κατὰ συμμορίας. νυνὶ δὲ, πολιτεύεσθε κατὰ συμμορίας. ῥήτωρ ἡγεμὼν ἑκατέρων, καὶ στρατηγὸς ὑπὸ τούτῳ, καὶ οἱ βοησόμενοι οἱ τριακόσιοι. οἱ δὲ ἄλλοι, προσνενέμησθε, οἱ μὲν, ὡς τούτους, οἱ δὲ, ὡς ἐκείνους. δεῖ δὴ ταῦτα ἐπανέντας, καὶ ὑμῶν αὐτῶν ἔτι καὶ νῦν γενομένους, κοινὸν καὶ τὸ λέγειν, καὶ τὸ βουλεύεσθαι, καὶ τὸ πράττειν ποιῆσαι, εἰ δὲ τοῖς μὲν ὥσπερ ἐκ τυραννίδος ὑμῶν ἐπι-

τάττειν ἀποδώσετε, τοῖς δὲ, ἀναγκάζεσθαι τριηραρχεῖν, εἰσφέρειν στρατεύεσθαι. τοῖς δὲ, ψηφίζεσθαι κατὰ τούτων μόνον, ἄλλο δὲ μηδοτιοῦν συμπονεῖν, οὐχὶ γενήσεται τῶν δεόντων ὑμῖν οὐδὲν ἐν καιρῷ. τὸ γὰρ ἠδικημένον ἀεὶ μέρος ἐλλείψει. εἶθ' ὑμῖν τούτους κολάζειν ἀντὶ τῶν ἐχθρῶν * περιέσται. λέγω δὴ κεφάλαιον, πάντας εἰσφέρειν ἀφ' ὧν ἕκαστος ἔχει τὸ ἴσον, πάντας ἐξιέναι κατὰ μέρος, ἕως ἂν ἅπαντες στρατεύσησθε. πᾶσι τοῖς παριοῦσι, λόγον διδόναι, καὶ τὰ βέλτιστα ὧν ἂν ἀκούσητε, αἱρεῖσθαι. μὴ ἃ ἂν ὁ δεῖνα ἢ ὁ δεῖνα εἴπῃ, κἂν ταῦτα ποιῆτε. οὐ τὸν εἰπόντα μόνον παραχρῆμα ἐπαινέσεσθε, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς ὕστερον, πολλῷ βέλτιον τῶν ὅλων πραγμάτων ὑμῖν ἐχόντων.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ
λόγου ὀλυνθιακοῦ γ.

E πεμψαν βοήθειαν τοῖς ὀλυνθίοις οἱ ἀθηναῖοι, καί τι κατορθοῦν ἔδοξαν δι' αὐτῆς. καὶ ταῦτα αὐτοῖς ἀπηγγέλλετο. ὁ δὲ δῆμος περιχαρὴς, οἵ τε ῥήτορες παρακαλοῦντες ἐπὶ τιμωρίαν φιλίππου. ὁ δὲ δημοσθένης δεδοικὼς, μὴ θαρσήσαντες ὡς τὰ πάντα νενικηκό-

του, καὶ ἱκανὴν βοήθειαν πεποιημένοι τοῖς ὀλυν-
θίοις, τῶν λοιπῶν ὀλιγωρήσωσι, διὰ τοῦτο περιελ-
θὼν, ἐπισκώπτει τὴν ἀλαζονείαν αὐτῶν, καὶ
πρὸς εὐλάβειαν σώφρονα τὴν γνώμην μεθίστη-
σι. λέγων, οὐ περὶ τῆς φιλίππου τιμωρίας, νῦν
αὐτοῖς εἶναι τὸν λόγον, ἀλλὰ περὶ τῆς τῶν συμμά-
χων σωτηρίας. οἶδε γὰρ ὅτι καὶ ἀθηναῖοι, καὶ
ἄλλοι πάντες τινὲς, τοῦ μὲν μὴ τὰ οἰκεῖα προέσθαι,
ποιοῦνται φροντίδα. περὶ δὲ τὸ τιμωρήσασθαι τοὺς ἐν-
αντίους, ἧττον σπουδάζουσιν. ἐν τούτῳ δὲ λό-
γῳ, καὶ τῆς περὶ τῶν θεωρικῶν χρημάτων συμ-
βουλῆς, φανερώτερον ἅπτεται, καὶ ἀξιοῖ λυθῆ-
ναι τοὺς νόμους, τοὺς ἐπιτιθέντας ζημίαν τοῖς
γράψασιν αὐτὰ γενέσθαι στρατιωτικὰ, ἵνα ἐξ-
ῇ τὸ συμβουλεύειν τὰ βέλτιστα. παραινεῖ δὲ ὅλως
πρὸς τὸν τῶν προγόνων ζῆλον ἀναστῆναι, καὶ
στρατεύεσθαι σώμασιν οἰκείοις. καὶ ἐπιτιμήσει
πολλῇ ἐλέγχει κατὰ τοῦ δήμου, τέως ἐκλελυ-
μένου, καὶ τῶν δημαγωγῶν, ὡς οὐκ ὀρ-
θῶς προϊσταμένων τῆς πό-
λεως.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΟΛΥΝΘΙΑΚὸς τρίτος.

Οὐχὶ ταυτὰ παρίσαταί μοι γινώσκειν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ὅταν τε εἰς τὰ πράγματα ἀποβλέψω, καὶ ὅταν εἰς τοὺς λόγους οὓς ἀκούω. τοὺς μὲν γὰρ λόγους, περὶ τοῦ τιμωρήσασθαι φίλιππον ὁρῶ γιγνομένους. τὰ δὲ πράγματα, εἰς τοῦτο προήκοντα, ὥστε ὅπως μὴ πεισώμεθα αὐτοὶ πρότερον κακῶς, σκέψασθαι δέον. οὐδὲν οὖν ἄλλο μοι δοκοῦσιν οἱ τὰ τοιαῦτα λέγοντες, ἢ τὴν ὑπόθεσιν περὶ ἧς βουλεύεσθε, οὐχὶ τὴν οὖσαν παριςάντες ὑμῖν ἁμαρτάνειν. ἐγὼ δὲ ὅτι μέν ποτε ἐξῆν τῇ πόλει, καὶ τὰ αὑτῆς ἔχειν ἀσφαλῶς, καὶ φίλιππον τιμωρήσασθαι, καὶ μάλα ἀκριβῶς οἶδα. ἐπ᾽ ἐμοῦ γὰρ οὐχὶ πάλαι γέγονε ταῦτα ἀμφότερα. νῦν μέντοι πέπεισμαι, τοῦθ᾽ ἱκανὸν προλαβεῖν ἡμῖν εἶναι τὴν πρώτην, ὅπως τοὺς συμμάχους σώσωμεν. ἐὰν γὰρ τοῦτο βεβαίως ὑπάρξῃ, *τότε καὶ περὶ τοῦ τίνα τρόπον τιμωρήσεταί τις ἐκεῖνον ἐξέσται σκοπεῖν. πρὶν δὲ τὴν ἀρχὴν ὀρθῶς ὑπο-

θέσθαι

θέσθαι, μάταιον ἡγοῦμαι περὶ τῆς τελευτῆς ὁντινοῦν ποιεῖσθαι λόγον. ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρὸς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, εἴπερ ποτὲ καὶ νῦν πολλῆς φροντίδος καὶ βουλῆς, δεῖται. ἐγὼ δὲ, οὐχ ὅτι χρὴ περὶ τῶν παρόντων συμβουλεῦσαι, χαλεπώτατον ἡγοῦμαι, ἀλλ᾽ ἐκεῖνο ἀπορῶ, τίνα χρὴ τρόπον ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πρὸς ὑμᾶς περὶ αὐτῶν εἰπεῖν, πέπεισμαι γὰρ ἐξ ὧν παρὼν καὶ ἀκούων σύνοιδα, τὰ πλείω τῶν πραγμάτων ὑμᾶς ἐκπεφευγέναι, τῷ μὴ βούλεσθαι τὰ δέοντα ποιεῖν, ἢ τῷ μὴ συνιέναι. ἀξιῶ δὲ ὑμᾶς, ἂν μετὰ παρρησίας ποιῶμαι τοὺς λόγους, ὑπομένειν. τοῦτο θεωροῦντας εἰ τἀληθῆ λέγω, καὶ διὰ τοῦτο ἵνα τὰ λοιπὰ βελτίω γένηται. ὁρᾶτε γὰρ ὡς ἐκ τοῦ πρὸς χάριν δημηγορεῖν ἐνίους, εἰς πᾶν προελήλυθε μοχθηρίας τὰ παρόντα πράγματα. ἀναγκαῖον δὲ ὑπολαμβάνω, μικρὰ τῶν γεγενημένων πρῶτον ὑμᾶς ὑπομνῆσαι. μέμνησθε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι ὅτ᾽ ἀπηγγέλθη φίλιππος ὑμῖν ἐν θρᾴκῃ, τρίτον, ἢ τέταρτον ἔτος τουτί, ἡραῖον τεῖχος πολιορκῶν. τότε τοίνυν, μὴν μὲν ἦν μαιμακτηριών. πολλῶν δὲ λόγων καὶ θορύβου γιγνομένου παρ᾽ ὑμῖν, ἐψηφίσασθε τετταράκοντα τριήρεις καθέλκειν, καὶ τοὺς μέχρι πέντε καὶ τετταράκοντα

ἐτῶν, αὐτοὺς ἐμβαίνειν. καὶ τάλαντα ἑξήκοντα
εἰσφέρειν. καὶ μετὰ ταῦτα διελθόντος τοῦ ἐνι-
αυτοῦ τούτου, ἑκατομβαιὼν, μεταγειτνιὼν, βοη-
δρομιὼν, τούτου τοῦ μηνὸς μόλις μετὰ τὰ μυ-
στήρια, δέκα ναῦς ἀπεστείλατε ἔχοντα χαρίδη-
μον κενὰς, καὶ πέντε τάλαντα ἀργυρίου. ὡς
γὰρ ἠγγέλθη φίλιππος ἀσθενῶν, ἢ τεθνεὼς,
ἦλθε γὰρ ἀμφότερα, οὐκέτι καιρὸν οὐδένα τοῦ
βοηθεῖν νομίσαντες, ἀφήκατε ὦ ἄνδρες ἀθη-
ναῖοι τὸν ἀπόστολον. ἦν δ' οὗτος, ὁ καιρὸς αὐτός.
εἰ γὰρ τότε ἐκεῖσε ἐβοηθήσαμεν ὥσπερ ἐψηφι-
σάμεθα προθύμως, οὐκ ἂν ἠνώχλει νῦν ἡμῖν ὁ
φίλιππος τότε σωθείς. τὰ μὲν δὴ τότε πραχ-
θέντα, οὐκ ἂν ἄλλως ἔχοι. νῦν δ' ἑτέρου πολέμου
καιρὸς ἥκει. τίς οὗτος, δι' ὃν ἢ περὶ τούτων ἐμνή-
σθην, ἵνα μὴ ταυτὰ πάθητε. τί δὴ χρησόμεθα
ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τούτῳ; εἰ γὰρ μὴ βοηθήσητε
παντὶ σθένει κατὰ τὸ δυνατὸν, θεάσασθε ὃν τρό-
πον ὑμεῖς ἐστρατηγηκότες πάντα ἔσεσθε ὑπὲρ
φιλίππου. ὑπῆρχον ὀλύνθιοι δύναμίν τινα κε-
κτημένοι, καὶ διέκειθ' οὕτω τὰ πράγματα, οὔ-
τε φίλιππος ἐθάρρει τούτους, οὔθ' οὗτοι φίλιπ-
πον. ἐπράξαμεν ἡμεῖς, κἀκεῖνοι πρὸς ἡμᾶς εἰρή-
νην, ἦν τοῦτο ὥσπερ ἐμπόδισμά τι τῷ φιλίπ-
πῳ. ἢ

πῶ. καὶ δυσχερὲς, πόλιν μεγάλην ἐφορμεῖν τοῖς
ἑαυτοῦ καιροῖς διηλλαγμένην πρὸς ἡμᾶς, ἐκπο
λεμῶσαι δεῖν, ᾠόμεθα τοὺς ἀνθρώπους ἐκ παν-
τὸς τρόπου. καὶ ὃ πάντες ἐθρύλλουν τέως, τοῦτο
πέπρακται νυνὶ ὁπωσδήποτε. τί οὖν ὑπόλοιπον
ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πλὴν βοηθεῖν ἐρρωμένως
καὶ προθύμως, ἐγὼ μὲν οὐκ ὁρῶ. χωρὶς γὰρ τῆς
περιστάσης ἂν ἡμᾶς αἰσχύνης, εἰ καθυφείμεθά
τι τῶν πραγμάτων, οὐδὲ τὸν φόβον ὦ ἄνδρες ἀθη
ναῖοι, μικρὸν ὁρῶ τὸν τῶν μετὰ ταῦτα, ἐχόντων
μὲν ὡς ἔχουσι θηβαίων * ὑμῖν, ἀπειρηκότων δὲ
χρήμασι φωκέων, μηδενὸς δ' ἐμποδὼν ὄντος
φιλίππῳ τὰ παρόντα καταστρεψαμένῳ, πρὸς
ταῦτα ἐπικλῖναι τὰ πράγματα. ἀλλὰ μὴν εἴ
τις ὑμῶν εἰς τοῦτο ἀναβάλλεται ποιήσειν τὰ δέον-
τα, ἰδεῖν ἐγγύθεν βούλεται τὰ δεινὰ, ἐξὸν ἀκούειν
ἄλλοθι γινόμενα. καὶ βοηθοὺς αὑτῷ ζητεῖν, ἐξὸν
νῦν ἑτέροις αὐτὸν βοηθεῖν. ὅτι μὲν γὰρ εἰς τοῦτο
περιστήσεται τὰ πράγματα, ἐὰν τὰ παρόντα
προώμεθα, σχεδὸν ἴσμεν ἅπαντες δήπου. ἀλλ'
ὅτι μὲν δὴ δεῖ βοηθεῖν εἴποι τις ἂν, πάντες
ἐγνώκαμεν καὶ βοηθήσομεν. τὸ δὲ ὅπως, τοῦτο
λέγε. μὴ τοίνυν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι θαυμάσητε,
ἂν παράδοξον εἴπω τι τοῖς πολλοῖς. νομοθέτας

καθίσατε. ἐν δὲ τούτοις τοῖς νομοθέταις, μὴ θῆσθε νόμον μηδένα. εἰσὶ γὰρ ὑμῖν ἱκανοί. ἀλλὰ τοὺς εἰς τὸ παρὸν βλάπτοντας ὑμᾶς, λύσατε. λέγω δὲ, τοὺς περὶ τῶν θεωρικῶν σαφῶς οὑτωσί, καὶ τοὺς περὶ τῶν στρατευομένων ἐνίους, ὧν οἱ μὲν τὰ στρατιωτικὰ, τοῖς οἴκοι μένουσι διανέμουσι θεωρικά. οἱ δὲ, τοὺς ἀτακτοῦντας, ἀθώους καθιστᾶσιν. εἶτα καὶ τοὺς τὰ δέοντα ποιεῖν βουλομένους, ἀθυμοτέρους ποιοῦσιν. ἐπειδὰν δὲ ταῦτα λύσητε, καὶ τὴν τοῦ τὰ βέλτιστα λέγειν ὁδὸν παράσχητε ἀσφαλῆ, τηνικαῦτα τὸν γράψοντα ἃ πάντες ἴστε, ὅτι συμφέρει ζητεῖτε. πρὶν δὲ ταῦτα πρᾶξαι, μὴ σκοπεῖτε τίς εἰπὼν τὰ βέλτιστα ὑπὲρ ὑμῶν, ὑφ' ὑμῶν ἀπολέσθαι βουλήσεται. οὐ γὰρ εὑρήσετε. ἄλλως τε καὶ τούτου μόνου περιγίγνεσθαι μέλλοντος, τοῦ παθεῖν ἀδίκως τι κακὸν, τὸν ταῦτ' εἰπόντα καὶ γράψαντα, μηδὲν δὲ ὠφελῆσαι τὰ πράγματα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ λοιπὸν μᾶλλον ἔτι ἢ νῦν, τὸ τὰ βέλτιστα λέγειν φοβερώτερον ποιῆσαι. καὶ λύειν γε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοὺς νόμους δεῖ τούτους αὐτοὺς ἀξιοῦν, οἵπερ καὶ τεθείκασιν. οὐ γάρ ἐστι δίκαιον τὴν μὲν χάριν, ἣ πᾶσαν ἔβλαψε τὴν πόλιν, τοῖς τότε θεῖσιν ὑπάρχειν, τὴν δ' ἀπέχθειαν δι' ἧς ἅπαντες ἂν ἄμεινον πράξαι-

μεν,

μὲν, περὶ ὧν νῦν τὰ βέλτιστα εἰπόντι ζημίαν γενέ-
σθαι. πρὶν ἢ ταῦτα διεπίσαι, μηδαμῶς ὦ ἄν-
δρες ἀθηναῖοι, μηδένα ἀξιοῦτε τηλικοῦτον εἶναι
παρ' ὑμῖν, ὥς τε τοὺς νόμους τούτους παραβάντα
μὴ δοῦναι δίκην, μηδ' οὕτως ἀνόητον, ὥς τε εἰς
προῦπτον κακὸν αὐτὸν ἐμβαλεῖν. οὐ μὴν οὐδ' ἐ-
κεῖνο γ' ὑμᾶς ἀγνοεῖν δεῖ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι,
ὅτι ψήφισμα οὐδενός ἐστιν ἄξιον, ἂν μὴ προσγέ-
νηται τὸ ποιεῖν ἐθέλειν τάγε δόξαντα προθύμως
ὑμᾶς. εἰ γὰρ αὐτάρκη τὰ ψηφίσματα ἦν, ἢ ὑ-
μᾶς ἀναγκάζειν ἃ προσήκει πράττειν, ἢ περὶ
ὧν γράφει διαπράξασθαι, οὔτ' ἂν ὑμεῖς πολλὰ
ψηφιζόμενοι, μικρὰ μᾶλλον δ' οὐδὲν ἐπράττε-
τε τούτων, οὔτε φίλιππος τοσοῦτον ὑβρίκει χρό-
νον. πάλαι γὰρ ἂν ἕνεκά γε, ψηφισμάτων ἐ-
δεδώκει δίκην, ἀλλ' οὐχ οὕτω ταῦτ' ἔχει. τὸ γὰρ
πράττειν, τοῦ λέγειν καὶ χειροτονεῖν ὕστερον ὂν
τῇ τάξει, πρότερον τῇ δυνάμει καὶ κρεῖττόν
ἐστι. τοῦτ' οὖν δεῖ προσεῖναι, τὰ δ' ἄλλα ὑπάρ-
χει. καὶ γὰρ εἰπεῖν τὰ δέοντα παρ' ὑμῖν εἰσιν
ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, δυνάμενοι, καὶ γνῶναι πάν-
των ὑμεῖς ὀξύτατοι τὰ ῥηθέντα, καὶ πρᾶξαι δὲ
δυνήσεσθε νῦν, ἐὰν ὀρθῶς ποιῆτε. τίνα γὰρ χρό-
νον, ἢ τίνα καιρὸν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοῦ παρόν-

τοῦ βελτίω ζητεῖτε; ἢ πότε ἃ δεῖ πράξετε, εἰ μὴ νῦν; οὐχ ἅπαντα μὲν ἡμῶν τὰ χωρία προείληφεν ἄνθρωπος; εἰ δὲ καὶ ταύτης κύριος τῆς χώρας γενήσεται, πάντων αἴσχιστα πεισόμεθα. οὐχ οὓς εἰ πολεμήσαιεν, ἑτοίμως σώσειν ὑπισχνούμεθα, οὗτοι νῦν πολεμοῦνται; οὐκ ἐχθρός; οὐκ ἔχων τὰ ὑμέτερα; οὐ βάρβαρος; οὐχ ὅ,τι ἂν εἴποι τις; ἀλλὰ πρὸς θεῶν ἅπαντα ταῦτα ἐάσαντες, καὶ μονονουχὶ συγκατασκευάσαντες αὐτῷ, τότε τοὺς αἰτίους οἵτινές εἰσι τούτων ζητήσομεν; οὐ γὰρ αὐτοί γ' αἴτιοι φήσομεν εἶναι. σαφῶς οἶδα τοῦτ' ἐγώ. οὐδὲ γὰρ ἐν τοῖς τοῦ πολέμου κινδύνοις, τῶν φυγόντων οὐδεὶς ἑαυτοῦ κατηγορεῖ. ἀλλὰ καὶ τοῦ στρατηγοῦ, καὶ τῶν πλησίον, καὶ πάντων μᾶλλον. ἥττηνται δ' ὅμως διὰ πάντας τοὺς φυγόντας δήπου. μένειν γὰρ ἐξῆν, τῷ κατηγοροῦντι τῶν ἄλλων. εἰ δὲ τοῦτ' ἐποίει ἕκαστος, ἐνίκων ἄν. καὶ νῦν οὐ λέγει τις τὰ βέλτιστα, ἀναστὰς ἄλλος εἰπάτω. μὴ τοῦτον αἰτιάσθω. ἕτερος λέγει τις βελτίω, ταῦτα ποιεῖτε ἀγαθῇ τύχῃ. ἀλλ' οὐχ ἡδέα ταῦτα; οὐκέτι τοῦθ' ὁ λέγων ἀδικεῖ. πλὴν εἰ δέον εὔξασθαι, παραλείπει. εὔξασθαι μὲν γὰρ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ῥᾴδιον εἰς ταὐτὸ πάνθ' ὅσα βούλεται τις

ται τις ἀθροίσαντα ἐν ὀλίγῳ, ἑλέσθαι δὲ ὅταν περὶ πραγμάτων προτεθῇ σκοπεῖν, οὐκ ἔθ' ὁμοίως εὔπορον, ἀλλὰ δεῖ τὰ βέλτιστα ἀντὶ τῶν ἡδέων, ἂν μὴ ἀμφότερα ἐξῇ λαμβάνειν. εἰ δέ τις ὑμῖν ἔχοι τὰ θεωρικὰ ἐᾶν, καὶ πόρους ἑτέρους λέγειν στρατιωτικούς, οὐχ οὗτος κρείττων εἴποι τις ἄν, φημὶ ἔγωγε, εἴπερ ἐστὶν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. ἀλλὰ θαυμάζω εἴ τῳ ποτὲ ἀνθρώπων, ἢ γέγονεν, ἢ γενήσεται, ἂν τὰ παρόντα ἀναλώσῃ πρὸς ἃ μὴ δεῖ, τῶν ἀπόντων εὐπορῆσαι πρὸς ἃ δεῖ. ἀλλ' οἶμαι μέγα τοῖς τοιούτοις ὑπάρχει λόγοις, ἡ παρ' ἑκάστου βούλησις. διόπερ ῥᾷστον ἁπάντων ἐστὶν αὑτὸν ἐξαπατῆσαι. ὃ γὰρ βούλεται, τοῦθ' ἕκαστος καὶ οἴεται. τὰ δὲ πράγματα πολλάκις, οὐκ οὕτω πέφυκεν. ὁρᾶτε οὖν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι ταῦθ' οὕτως, ὅπως καὶ τὰ πράγματα ἐνδέχεται, καὶ δυνήσεσθε ἐξιέναι, καὶ * μισθὸν ἕξετε. οὔτοι σωφρόνων, οὐδὲ γενναίων ἐστὶν ἀνθρώπων, ἐλλείποντάς τι δι' ἔνδειαν χρημάτων τοῦ πολέμου, εὐχερῶς τὰ τοιαῦτα ὀνείδη φέρειν. οὐδ' ἐπὶ μὲν κορινθίους, καὶ μεγαρέας, ἁρπάσαντας τὰ ὅπλα πορεύεσθαι, φίλιππον δ' ἐᾶν πόλεις ἑλληνίδας ἀνδραποδίζεσθαι, δι' ἀπορίαν ἐφοδίων τοῖς στρατευομένοις.

νοις. καὶ ταῦτ' οὐχ ἵν' ἀπέχθωμαί τισιν ὑμῶν,
τὴν ἄλλως προῄρημαι λέγειν. οὐ γὰρ οὕτως ἄ-
φρων οὐδὲ ἀτυχής εἰμι ἐγώ, ὥς τε ἀπεχθάνεσθαι
βούλεσθαι, μηδὲν ὠφελεῖν νομίζων. ἀλλὰ δικαίου
πολίτου κρίνω τὴν τῶν πραγμάτων σωτηρίαν
ἀντὶ τῆς ἐν τῷ λέγειν χάριτος αἱρεῖσθαι. καὶ
γὰρ τοὺς ἐπὶ τῶν προγόνων ἡμῶν λέγοντας ἀκούω,
ὥσπερ ἴσως καὶ ὑμεῖς, οὓς ἐπαινοῦσι μὲν οἱ παριόν-
τες ἅπαντες, μιμοῦνται δ' οὐ πάνυ, τούτῳ τῷ
τρόπῳ καὶ τῷ ἔθει τῆς πολιτείας χρῆσθαι, τὸν ἀρι-
στείδην ἐκεῖνον, τὸν νικίαν, τὸν ὁμώνυμον ἐμαυτῷ,
τὸν περικλέα. ἐξ οὗ δ' οἱ διερωτῶντες ὑμᾶς οὗτοι
πεφήνασι ῥήτορες, τί βούλεσθε, τί γράψω, τί
ὑμῖν χαρίσομαι, προπέποται τῆς παραυτίκα
ἡδονῆς καὶ χάριτος, τὰ τῆς πόλεως πράγματα.
καὶ τοιαυτὶ συμβαίνει. καὶ τὰ μὲν τούτων πάντα
καλῶς ἔχει, τὰ δ' ὑμέτερα αἰσχρῶς. καί τοι σκέ-
ψασθε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι ἅτις ἂν κεφάλαια
εἰπεῖν ἔχοι, τῶν τ' ἐπὶ τῶν προγόνων ἔργων, καὶ τῶν
ἐφ' ὑμῶν. ἔσται δὲ βραχὺς καὶ γνώριμος ὑμῖν
ὁ λόγος. οὐ γὰρ ἀλλοτρίοις ὑμῖν χρωμένοις πα-
ραδείγμασιν, ἀλλ' οἰκείοις ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι,
εὐδαίμοσιν ἔξεστι γενέσθαι. ἐκεῖνοι τοίνυν οἷς
οὐκ ἐχαρίζονθ' οἱ λέγοντες οὐδ' ἐφίλουν αὐτοὺς

ὥσπερ

ὥσπερ ὑμᾶς οὗτοι νῦν, πέντε μὲν καὶ τετταρά-
κοντα ἔτη τῶν ἑλλήνων ἦρξαν ἑκόντων, πλείω
δ' ἢ μυρία τάλαντα εἰς τὴν ἀκρόπολιν συνή-
γαγον. ὑπήκουε δὲ ὁ ταύτην ἔχων τὴν χώραν
αὐτοῖς βασιλεὺς, ὥσπερ ἐστὶ προσῆκον βάρ-
βαρον ἕλλησι. πολλὰ δὲ καὶ καλὰ καὶ πεζῇ καὶ
ναυμαχοῦντες ἔστησαν τρόπαια, αὐτοὶ στρατευό-
μενοι. μόνοι δὲ ἀνθρώπων, κρείττω τὴν ἐπὶ τοῖς
ἔργοις δόξαν τῶν φθονούντων κατέλιπον. ἐπὶ
μὲν δὴ τῶν ἑλληνικῶν ἦσαν τοιοῦτοι. ἐν δὲ τοῖς
κατὰ τὴν πόλιν αὐτὴν, θεάσασθε ὁποῖοι ἔν τε
τοῖς κοινοῖς, καὶ τοῖς ἰδίοις. δημοσίᾳ μὲν τοίνυν
οἰκοδομήματα καὶ κάλλη τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα
κατεσκεύασαν ἡμῖν ἱερῶν καὶ τῶν ἐν τούτοις ἀνα-
θημάτων, ὥστε μηδενὶ τῶν ἐπιγιγνομένων
ὑπερβολὴν λελεῖφθαι. ἰδίᾳ δ' οὕτω σώφρονες
ἦσαν καὶ σφόδρα ἐν τῷ τῆς πολιτείας ἤθει μέ-
νοντες, ὥστε τὴν ἀριστείδου, καὶ τὴν μιλτιάδου,
καὶ τῶν τότε λαμπρῶν οἰκίαν εἴ τις ἄρα οἶδεν
ὑμῶν ὁποία ποτ' ἐστὶν, ὁρᾷ τῆς τοῦ γείτονος οὐδὲν
σεμνοτέραν οὖσαν. οὐ γὰρ εἰς περιουσίαν ἐπράτ-
τετο αὐτοῖς τὰ τῆς πόλεως, ἀλλὰ τὸ κοινὸν αὔ-
ξειν ἕκαστος ᾤετο δεῖν. ἐκ δὲ τοῦ τὰ μὲν ἑλλη-
νικὰ πιστῶς, τὰ δὲ πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσεβῶς, τὰ δ'

ἐν αὐ-

ἐν αὐτοῖς ἴσως διοικεῖν, μεγάλην εἰκότως ἐκτήσαντο εὐδαιμονίαν. τότε μὲν δὴ, τοῦτον τὸν τρόπον εἶχε τὰ πράγματα, ἐκείνοις χρωμένοις, οἷς εἶπον προστάταις, νυνὶ δὲ πῶς ὑμῖν ὑπὸ τῶν χρηστῶν τῶν νῦν τὰ πράγματα ἔχει; ἆρά γε ὁμοίως, καὶ παραπλησίως; * καὶ τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ, πόλλ' ἂν ἔχων εἰπεῖν. ἀλλ' ὅσης ἅπαντες ὁρᾶτε ἐρημίας ἐπειλημμένοι. καὶ λακεδαιμονίων μὲν ἀπολωλότων, θηβαίων δὲ ἀσχόλων ὄντων, τῶν δ' ἄλλων οὐδενὸς ὄντος ἀξιόχρεω περὶ τῶν πρωτείων ἡμῖν ἀντιτάξασθαι. ἐξὸν δ' ἡμῖν καὶ τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ἀσφαλῶς ἔχειν, καὶ τὰ τῶν ἄλλων δίκαια βραβεύειν, ἀπεστερήμεθα μὲν χώρας οἰκείας. πλείω δ' ἢ χίλια καὶ πεντακόσια τάλαντα ἀνηλώκαμεν, εἰς οὐδὲν δέον. οὓς δ' ἐν τῷ πολέμῳ συμμάχους ἐκτησάμεθα, εἰρήνης οὔσης, ἀπολωλέκασιν οὗτοι, ἐχθρὸν δ' ἐφ' ἡμᾶς αὐτοὺς τηλικοῦτον ἠσκήκαμεν. ἢ φρασάτω τίς ἐμοὶ παρελθών, πόθεν ἄλλοθεν ἰσχυρὸς γέγονεν, ἢ παρ' ἡμῶν αὐτῶν φίλιππος; ἀλλ' ὦ τάν, εἰ ταῦτα φαύλως, τά γ' ἐν αὐτῇ τῇ πόλει, νῦν ἄμεινον ἔχει; καὶ τί ἄν τις εἰπεῖν ἔχοι τὰς ἐπάλξεις ἃς κονιῶμεν; καὶ τὰς ὁδοὺς ἃς ἐπισκευάζομεν, καὶ κρήνας, καὶ λήρους; ἀποβλέψατε δὴ, πρὸς τοὺς ταῦτα πολι-

τευομένους, ὧν οἱ μὲν, ἐκ πτωχῶν πλούσιοι γε-
γόνασιν. οἱ δ' ἐξ ἀδόξων ἔντιμοι. ἔνιοι δὲ τὰς
ἰδίας οἰκίας τῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων σε-
μνοτέρας εἰσὶ κατεσκευασμένοι. ὅσῳ δὲ τὰ τῆς
πόλεως ἐλάττω γέγονε, τοσούτῳ τὰ τούτων ηὔξη-
ται. τί δὴ τὸ πάντων αἴτιον τούτων, καὶ τί δή
ποτε ἅπαντ' εἶχε καλῶς τότε, καὶ νῦν οὐκ ὀρθῶς;
ὅτι τὸ μὲν πρῶτον καὶ στρατεύεσθαι τολμῶν αὐτὸς
ὁ δῆμος, δεσπότης τῶν πολιτευομένων ἦν καὶ
κύριος αὐτὸς ἁπάντων τῶν ἀγαθῶν. καὶ ἀγαπη-
τὸν ἦν παρὰ τοῦ δήμου τῶν ἄλλων ἑκάστῳ, καὶ τιμῆς,
καὶ ἀρχῆς, καὶ ἀγαθοῦ τινος μεταλαβεῖν. νῦν δὲ
τοὐναντίον. κύριοι μὲν τῶν ἀγαθῶν, οἱ πολιτευό-
μενοι, καὶ διὰ τούτων ἅπαντα πράττεται. ὑμεῖς δὲ
ὁ δῆμος ἐκνενευρισμένοι, καὶ περιῃρημένοι χρή-
ματα συμμάχους, ἐν ὑπηρέτου καὶ προσθήκης μέ-
ρει γεγένησθε, ἀγαπῶντες ἐὰν μεταδιδῶσι θεω-
ρικῶν ὑμῖν, * ἢ Βοΐδια πέμψωσιν οὗτοι. καὶ τὸ
πάντων ἀνανδρότατον, τῶν ὑμετέρων αὐτῶν χάριν
προσοφείλετε. οἱ δ' ἐν αὐτῇ τῇ πόλει καθείρξαν-
τες ὑμᾶς * ὑπάγουσιν ἐπὶ ταῦτα, καὶ τιθασεύουσι
χειροήθεις αὑτοῖς ποιοῦντες. ἔστι δ' οὐδέ ποτ' οἶμαι
μέγα καὶ νεανικὸν φρόνημα λαβεῖν, μικρὰ καὶ φαῦ-
λα πράττοντας. ὁποῖ' ἄττα γὰρ ἂν τὰ ἐπιτη-

δεύματα

λεύματα τῶν ἀνθρώπων ἢ, τούτων ἀνάγκη καὶ φρό-
νημα ἔχειν. ταῦτα μὰ τὴν Δήμητρα οὐκ ἂν θαυ-
μάσαιμι, εἰ μεῖζον εἰπόντι ἐμοὶ γένοιτο παρ' ὑ-
μῶν βλάβη, τῶν πεποιηκότων αὐτὰ γενέσθαι. οὐδὲ
γὰρ παρρησία περὶ πάντων ἀεὶ παρ' ὑμῖν
ἐστιν. ἀλλ' ἔγωγε ὅτι καὶ νῦν γέγονε θαυμάζω.
ἐὰν οὖν *ἔτι καὶ νῦν ἀπαλλαγέντες τούτων τῶν ἐ-
θῶν, ἐθελήσετε στρατεύεσθαί τε καὶ πράττειν ἀξί-
ως ὑμῶν αὐτῶν, καὶ ταῖς περιουσίαις ταῖς οἴκοι ταύ-
ταις, ἀφορμαῖς ἐπὶ τὰ ἔξω τῶν ἀγαθῶν χρήσησθε,
ἴσως ἂν ἴσως ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τέλειόν τι καὶ
μέγα κτήσεσθε ἀγαθὸν, καὶ τῶν τοιούτων λημμά-
των ἀπαλλαγείητε, ἃ τοῖς ἀσθενοῦσι παρὰ τῶν ἰα-
τρῶν σιτίοις διδομένοις ἔοικε. καὶ γὰρ οὔτε ἰσχὺν
ἐκεῖνα ἐντίθησιν, οὔτ' ἀποθνήσκειν ἐᾷ. καὶ ταῦτα
ἃ νέμεσθε νῦν ὑμεῖς, οὔτε τοσαῦτά ἐστιν, ὥστε ὠ-
φέλειαν ἔχειν τινὰ διαρκῆ, οὔτ' ἀπογνόντας ἄλλο
τι πράττειν ἐᾷ, ἀλλ' ἔστι ταῦτα τὴν ἑκάστου ῥᾳθυ-
μίαν ὑμῶν ἐπαυξάνοντα. οὐκοῦν σὺ μισθοφορὰν
λέγεις φήσει τις; καὶ παραχρῆμά γε τὴν αὐτὴν
σύνταξιν ἁπάντων ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἵνα τῶν
κοινῶν ἕκαστος τὸ μέρος λαμβάνων, ὅτου δέοιτο ἡ
πόλις, εἰς τοῦθ' ἑτοίμως χρήσιμον ἑαυτὸν παρέχοι, ἔξε-
στιν ἄγειν ἡσυχίαν; οἴκοι μένων βελτίων τοῦ δι'

ἔνδειαν

ἐνδείαν ἀνάγκη τι ποιεῖν αἰσχρὸν ἀπηλλαγμέ-
νος, συμβαίνει τι χρηστόν, οἷον καὶ τὰ νῦν, στρα-
τιώτης αὐτὸς ὑπάρχων ἀπὸ τῶν αὐτῶν τούτων
λημμάτων ὥσπερ ἐστὶ δίκαιον ὑπὲρ τῆς πατρί-
δος. ἔστι τις ἔξω τῆς ἡλικίας ὑμῶν, ὅσα οὗτος ἀτά-
κτως νῦν λαμβάνων οὐκ ὠφελεῖ, ταῦτ' ἐν ἴσῃ
τάξει λαμβανέτω πάντ' ἐφορῶν καὶ διοικῶν ἃ
χρὴ πράττεσθαι. ὅλως δ' οὔτ' ἀφελὼν, οὔτε προσθεὶς
πλὴν μικρῶν, τὴν ἀταξίαν ἀνελὼν, εἰς τάξιν
ἤγαγον τὴν πόλιν τὴν αὐτήν. τοῦ λαβεῖν, τοῦ στρα
τεύεσθαι, τοῦ δικάζειν, τοῦ ποιεῖν τοῦθ' ὅ, τι καθ'
ἡλικίαν ἕκαστος ἔχει, καὶ ὅτου καιρὸς εἴη τάξιν
ποιήσας, οὐκ ἔστιν ὅπου τοῖς μηδὲν ἐγὼ ποιοῦσι τὰ
τῶν ποιησόντων εἶπον, ὡς δεῖν νέμειν οὐδ' αὐτοὺς
μὲν ἀργεῖν, καὶ σχολάζειν, καὶ ἀπορεῖν. ὅτι δ' οἱ τοῦ
δεῖνος νικῶσι ξένοι ταῦτα πυνθάνεσθαι. ταῦτα
γὰρ νυνὶ γίνεται, καὶ οὐχὶ μέμφομαι τὸν ποιοῦντά τι
τῶν δεόντων ὑπὲρ ὑμῶν, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς ὑ-
πὲρ ὑμῶν αὐτῶν, ἀξιῶ πράττειν ταῦτα ἐφ' οἷς ἑ-
τέρους τιμᾶτε, καὶ μὴ παραχωρεῖν ὦ ἄνδρες ἀθη-
ναῖοι τῆς τάξεως, ἣν ὑμῖν οἱ πρόγονοι τῆς ἀρετῆς,
μετὰ πολλῶν κινδύνων κτησάμενοι κατέλι-
πον. σχεδὸν εἴρηκα ἃ νομίζω συμφέρειν. ὑμεῖς
δὲ, ἕλοισθε ὅ, τι καὶ τῇ πόλει καὶ ἅπασιν ὑμῖν συ-
νοίσειν μέλλει.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ, ΤΟΥ κατὰ φιλίππου πρώτου λόγου.

Κακῶς γὰρ τῷ πολέμῳ τῷ πρὸς φίλιππον οἱ ἀθηναῖοι φερόμενοι, συνεληλύθασιν εἰς ἐκκλησίαν ἀθυμοῦντες. ὁ τοίνυν ῥήτωρ ταύτην τὴν ἀθυμίαν πειρᾶται παύειν, λέγων οὐδὲν εἶναι θαυμαστόν, εἰ ῥαθυμοῦντες κεκράτηνται. καὶ εἰσηγεῖται, πῶς ἂν ἄριστα τῷ πολέμῳ προσενεχθεῖεν. κελεύει δὲ δυνάμεις παρασκευάσασθαι, μίαν μὲν μείζω πολιτικήν. ἥτις οἴκοι μένουσα, πρὸς τὰς τῶν ἐπικαίρων χρείας ἕτοιμος ὑπάρξει. ἑτέραν δὲ ἐλάττονα, ξένων ὄντων τῶν στρατευομένων, παραμεμιγμένων δὲ, καὶ κελεύει τὴν δύναμιν μὴ ἀθήνησι μένειν, μηδὲ ἐκ τῆς πόλεως ποιεῖσθαι τὰς βοηθείας, ἀλλὰ περὶ τὴν μακεδονίαν ἀναστρέφεσθαι, πολεμοῦσαν ἀδιαλείπτως. ἵνα μὴ τοὺς ἐτησίας πνέοντας ἐπιτηρήσας ὁ φίλιππος, ἢ καὶ τὸν χειμῶνα, ἡνίκα ἀθήνηθεν εἰς μακεδονίαν πλεῖν οὐ δυνατὸν, ἐπιχειρῇ τοῖς πράγμασι. καὶ παρὰ τὴν ἀπουσίαν τὴν τῶν ἀθηναίων ἁπάντων κρατῇ. ἀλλ' ἐγγὺς ἡ πρὸς αὐτὸν ἀντιταξομένη δύναμις, πρὸς αὐτὸν ὑπάρχῃ.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-116512-p0054-1

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ, λόγος πρῶτος.

Εἰ μὲν περὶ καινοῦ τινος πράγματος προὐτίθετο ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι λέγειν, ἐπισχὼν ἂν ἕως οἱ πλεῖστοι τῶν εἰωθότων γνώμην ἀπεφήναντο, εἰ μὲν ἤρεσκέ τί μοι τῶν ὑπὸ τούτων ῥηθέντων, ἡσυχίαν ἂν ἦγον. εἰ δὲ μή, τότ᾽ ἂν αὐτὸς ἐπειρώμην ἃ γιγνώσκω λέγειν. ἐπειδὴ δὲ περὶ ὧν πολλάκις εἰρήκασιν οὗτοι πρότερον, συμβαίνει καὶ νυνὶ σκοπεῖν, ἡγοῦμαι καὶ πρῶτος ἀναστὰς, εἰκότως ἂν, συγγνώμης τυγχάνειν, εἰ γὰρ ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου τὰ δέοντα * οὗτοι συνεβούλευον, οὐδὲν ἂν ὑμᾶς νῦν ἔδει βουλεύεσθαι. πρῶτον μὲν οὖν, οὐκ ἀθυμητέον ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοῖς παροῦσι πράγμασιν, οὐδ᾽ εἰ πάνυ φαύλως ἔχειν δοκεῖ. ὃ γάρ ἐστι χείριστον αὐτῶν ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου, τοῦτο πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιστον ὑπάρχει. τί οὖν ἐστι τοῦτο; ὅτι οὐδὲν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τῶν δεόντων ποιούντων ὑμῶν, κα-

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-116512-p0055-6

πῶς τὰ πράγματα ἔχει. ἐπειδή γε εἰ πάνθ' ἃ προσῆκε πραττόντων οὕτως εἶχεν, οὐδ' ἂν ἐλπὶς ἦν αὐτὰ βελτίω γενέσθαι. ἔπειτα ἐνθυμητέον, καὶ παρ' ἄλλων ἀκούουσι, καὶ τοῖς εἰδόσιν αὐτοῖς ἀναμιμνησκομένοις, ἡλίκην ποτ' ἐχόντων δύναμιν λακεδαιμονίων, ἐξ οὗ χρόνος οὐ πολὺς, ὡς καλῶς καὶ προσηκόντως οὐδὲν ἀνάξιον ὑμεῖς ἐπράξατε τῆς πόλεως, ἀλλ' ὑπεμείνατε ὑπὲρ τῶν δικαίων τὸν πρὸς ἐκείνους πόλεμον. τίνος οὖν ἕνεκα ταῦτα λέγω; ἵν' εἰδῆτε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι καὶ θεάσησθε, ὅτι οὐδὲν οὔτε φυλαττομένοις ὑμῖν ἐστι φοβερὸν, οὔτ' ἂν ὀλιγωρῆτε τοιοῦτον, οἷον ἂν ὑμεῖς βούλησθε, παραδείγμασι χρώμενοι, τῇ τότε ῥώμῃ τῶν λακεδαιμονίων, ἧς ἐκρατεῖτε ἐκ τοῦ προσέχειν τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν, καὶ τῇ νῦν ὕβρει τούτου, δι' ἣν ταραττόμεθα, ἐκ τοῦ μηδὲν φροντίζειν ὧν ἐχρῆν. εἰ δέ τις ὑμῶν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι δυσπολέμητον οἴεται τὸν φίλιππον εἶναι, σκοπῶν τό, τε πλῆθος τῆς νῦν ὑπαρχούσης αὐτῷ δυνάμεως, καὶ τὸ τὰ χωρία πάντα ἀπολωλέναι τῇ πόλει, ὀρθῶς μὲν οἴεται. λογισάσθω μέντοι τοῦτο, ὅτι εἴχομέν ποτε ἡμεῖς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, πύδναν, καὶ ποτίδαιαν. καὶ μεθώνην, καὶ πάντα τὸν τόπον τοῦτον οἰκεῖον

κύκλῳ

κύκλω, καὶ πολλὰ τῶν μετ' ἐκείνου νῦν ὄντων
ἐθνῶν, αὐτονομούμενα καὶ ἐλεύθερα ὑπῆρχεν.
καὶ μᾶλλον ὑμῖν ἐβούλετ' ἔχειν οἰκείως, ἢ ἐκείνῳ.
εἰ τοίνυν ὁ φίλιππος τότε ταύτην ἔσχε τὴν
γνώμην, ὡς χαλεπὸν πολεμεῖν ἐστὶν ἀθηναίοις,
ἔχουσι τοιαῦτα ἐπιτειχίσματα, τῆς αὐτοῦ χώ=
ρας, ἔρημον ὄντα συμμάχων. οὐδὲν ἄν, ὧν νυνὶ
πεποίηκεν ἔπραξεν, οὐδὲ τοσαύτην ἐκτήσατο
δύναμιν. ἀλλ' εἶδεν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοῦτο
καλῶς ἐκεῖνος, ὅτι ταῦτα μέν ἐστιν ἅπαντα τὰ
χωρία, ἆθλα τοῦ πολέμου κείμενα ἐν μέσῳ. φύ-
σει δ' ὑπάρχει τοῖς παροῦσι τὰ τῶν ἀπόντων, καὶ
τοῖς ἐθέλουσι πονεῖν καὶ κινδυνεύειν, τὰ τῶν
ἀμελούντων, καὶ γάρ τοι, ταύτῃ χρησάμενος
τῇ γνώμῃ, πάντα κατέστραπται καὶ ἔχει. τὰ μὲν
ὡς ἂν ἑλών τις ἔχοι πολέμῳ, τὰ δέ, σύμμαχα
καὶ φίλα ποιησάμενος. καὶ γὰρ συμμαχεῖν καὶ
προσέχειν τὸν νοῦν τούτοις ἐθέλουσιν ἅπαντες,
οὓς ἂν ὁρῶσι παρεσκευασμένους, καὶ πράττειν
ἐθέλοντας ἃ χρή. ἂν τοίνυν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι
καὶ ὑμεῖς ἐπὶ τῆς τοιαύτης ἐθελήσητε γενέσθαι
γνώμης νῦν, ἐπειδήπερ οὐ πρότερον, καὶ ἕκαστος
ὑμῶν οὗ δεῖ καὶ δύναιτ' ἂν παρασχεῖν αὑτὸν χρή-
σιμον τῇ πόλει, πᾶσαν ἀφεὶς τὴν εἰρωνείαν.

ἑτοίμως πράττειν ὑπάρξῃ. ὁ μὲν χρήματα ἔχων, εἰσφέρειν. ὁ δ' ἐν ἡλικίᾳ, στρατεύεσθαι. συνελόντι δ' ἁπλῶς εἰπεῖν, ἂν ὑμῶν αὐτῶν ἐθελήσητε γενέσθαι καὶ παύσησθε, αὐτὸς μὲν οὐδὲν ἕκαστος ποιήσειν ἐλπίζων, τὸν δὲ πλησίον πάνθ' ὑπὲρ αὐτοῦ πράξειν, καὶ τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν κομιεῖσθε ἂν θεὸς θέλῃ, καὶ τὰ κατερρᾳθυμημένα πάλιν ἀναλήψεσθε, κἀκεῖνον τιμωρήσεσθε. μὴ γὰρ ὡς θεῷ νομίζετ' ἐκείνῳ τὰ παρόντα πεπηγέναι πράγματα ἀθάνατα, ἀλλὰ μισεῖ τις ἐκεῖνον καὶ δέδιεν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι καὶ φθονεῖ, καὶ τῶν πάνυ νῦν δοκούντων οἰκείως ἔχειν αὐτῷ. καὶ ἅπαν' ὅσα περ καὶ ἐν ἄλλοις τισὶν ἀνθρώποις ἔνι, ταῦτα καὶ τοῖς μετ' ἐκείνου χρὴ νομίζειν ἐνεῖναι. κατέπτηχε μέντοι ταῦτα πάντα νῦν οὐκ ἔχοντα ἀποστροφὴν, διὰ τὴν ὑμετέραν βραδυτῆτα καὶ ῥᾳθυμίαν, ἣν ἀποθέσθαι φημὶ δεῖν ἤδη. ὁρᾶτε γὰρ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τὸ πρᾶγμα οἷ προελήλυθεν * ἀσελγείας ἄνθρωπος. ὃς οὐδ' αἵρεσιν ὑμῖν δίδωσι τοῦ πράττειν, ἢ ἄγειν ἡσυχίαν, ἀλλ' ἀπειλεῖ, καὶ λόγους ὑπερηφάνους ὥς φασι λέγει. καὶ οὐχ οἷός τέ ἐστιν ἔχων ἃ κατέστραπται, μένειν ἐπὶ τούτων, ἀλλ' ἀεί τι προσπεριβάλλεται, καὶ κύ

κλῳ

κλῶ πανταχῇ μέλλοντας ὑμᾶς καὶ καθημέ-
νους περιστοιχίζεται. πότ' οὖν ὦ ἄνδρες ἀθη-
ναῖοι πότε ἃ χρὴ πράξετε, ἐπειδὰν τί γένηται;
ἐπειδὰν νὴ Δία ἀνάγκη τίς ᾖ; νῦν δὲ τί χρὴ τὰ
γιγνόμενα ἡγεῖσθαι; ἐγὼ μὲν γὰρ οἴομαι τοῖς ἐ-
λευθέροις, μεγίστην ἀνάγκην τὴν ὑπὲρ τῶν
πραγμάτων αἰσχύνην εἶναι. ἢ βούλεσθε, εἰπέ μοι
περιιόντες αὐτῶν πυνθάνεσθαι κατὰ τὴν ἀγο-
ράν, λέγεταί τι καινόν; γένοιτο γὰρ ἄν τι καινό-
τερον, ἢ μακεδὼν ἀνὴρ ἀθηναίους καταπολε-
μῶν, καὶ τὰ τῶν ἑλλήνων διοικῶν; τέθνηκε φί-
λιππος, οὐ μὰ Δί', ἀλλ' ἀσθενεῖ. τί δ' ὑμῖν δια-
φέρει; καὶ γὰρ ἂν οὗτός τι πάθῃ, ταχέως ὑμεῖς ἕτε-
ρον φίλιππον ποιήσετε, ἄνπερ οὕτω προσέ-
χητε τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν. οὐδὲ γὰρ οὗτος παρὰ
τὴν αὑτοῦ ῥώμην τοσοῦτον ἐπηύξηται, ὅσον παρὰ τὴν
ὑμετέραν ἀμέλειαν. καίτοι καὶ τοῦτο εἴ τι πάθοι,
καὶ τὰ τῆς τύχης ἡμῖν ὑπάρξοι, ἥπερ αἰεὶ βέλ-
τιον, ἢ ἡμεῖς ἡμῶν αὐτῶν ἐπιμελούμεθα καὶ γὰρ
τοῦτ' ἐξεργάσαιτο, ἴσθ' ὅτι πλησίον μὲν ὄντες, ἅπα-
σιν ἂν τοῖς πράγμασι τεταραγμένοις ἐπισάν-
τες, ὅπως βούλεσθε διοικήσαισθε. ὡς δὲ νῦν
ἔχετε, οὐδὲ διδόντων ὑμῖν τῶν καιρῶν ἀμ-
φίπολιν, δέξασθαι δύναισθ' ἄν, ἀπηρτημέ-

νοι καὶ ταῖς παρασκευαῖς καὶ ταῖς γνώμαις. ὡς μὲν οὖν δεῖ τὰ προσήκοντα ποιεῖν ἐθέλοντας ὑπάρχειν ἅπαντας ἑτοίμως, ὡς ἐγνωκότων ὑμῶν καὶ πεπεισμένων παύομαι λέγων. τὸν δὲ τρόπον τῆς παρασκευῆς, ἣν ἀπαλλάξαι ἂν τῶν τοιούτων πραγμάτων ὑμᾶς ἡγοῦμαι, καὶ τὸ πλῆθος ὅσον, καὶ πόρους οὕστινας χρημάτων, καὶ τἄλλα ὡς ἄν μοι βέλτιστα καὶ τάχιστα δοκεῖ παρασκευασθῆναι, καὶ δὴ πειράσομαι λέγειν. δεηθεὶς ὑμῶν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοσοῦτον, ἐπειδὰν ἅπαντα ἀκούσητε, κρίνατε, καὶ μὴ πρότερον προλαμβάνετε. μηδ' ἂν ἐξ ἀρχῆς δοκῶ τινι καινὴν παρασκευὴν λέγειν, ἀναβάλλειν με τὰ πράγματα ἡγείσθω. οὐ γὰρ οἱ ταχὺ καὶ τήμερον εἰπόντες, μάλιστα εἰς δέον λέγουσιν. οὐ γὰρ ἂν τά γε ἤδη γεγενημένα, τῇ νυνὶ βοηθείᾳ κωλῦσαι δυνηθεῖμεν. ἀλλ' ὃς ἂν δείξῃ, τίς πορισθεῖσα παρασκευή, καὶ πόση, καὶ πόθεν, διαμεῖναι δυνήσεται, ἕως ἂν ἢ διαλυσώμεθα πεισθέντες τὸν πόλεμον, ἢ περιγενώμεθα τῶν ἐχθρῶν. οὕτω γὰρ οὐκέτι τὸ λοιπὸν πάσχοιμεν ἂν κακῶς. οἶμαι τοίνυν ἐγὼ ταῦτα λέγειν ἔχειν, μὴ κωλύων εἴ τις ἄλλος ἐπαγγέλλεταί τι. ἡ μὲν οὖν ὑπόσχεσις, οὕτω μεγάλη, τὸ δὲ πρᾶγ-

δὲ πρᾶγμα, ἤδη τὸν ἔλεγχον δώσει. κριταὶ δὲ ὑμεῖς ἔσεσθε. πρῶτον μὲν τοίνυν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τριήρεις πεντήκοντα παρασκευάσασθαι φημὶ δεῖν. εἶτ' αὐτοὺς οὕτω τὰς γνώμας ἔχειν, ὡς ἐάν τι δέῃ, πλευστέον εἰς ταύτας αὐτοῖς ἐμβᾶσι. πρὸς δὲ τούτοις ταῖς ἡμισέσι τῶν ἱππέων, ἱππαγωγοὺς τριήρεις, καὶ πλοῖα ἱκανὰ εὐτρεπίσαι κελεύω. ταῦτα μὲν οἶμαι δεῖν ὑπάρχειν, ἐπὶ τὰς ἐξαίφνης ταύτας ἀπὸ τῆς οἰκείας χώρας αὐτοῦ στρατείας, εἰς πύλας, καὶ χερρόνησον, καὶ ὄλυνθον, καὶ ὅποι βούλεται. δεῖ γὰρ ἐκείνῳ τοῦτο ἐν τῇ γνώμῃ ἐκπαραστῆσαι, ὡς ὑμεῖς ἐκ τῆς ἀμελείας ταύτης τῆς ἄγαν, ὥσπερ εἰς εὔβοιαν καὶ πρότερόν ποτέ φασιν εἰς ἁλίαρτον, καὶ τὰ τελευταῖα πρώην εἰς πύλας, ἴσως ἂν ὁρμήσαιτε. οὔτι παντελῶς οὐδ' εἰ μὴ ποιήσαιτ' ἂν τοῦτο ὡς ἔγωγέ φημι δεῖν, εὐκαταφρόνητόν ἐστιν. ἵν' ἢ διὰ τὸν φόβον εἰδὼς εὐτρεπεῖς ὑμᾶς, εἴσεται γὰρ ἀκριβῶς, εἰσὶ γάρ εἰσιν οἱ πάντ' ἐξαγγέλλοντες ἐκείνῳ παρ' ἡμῶν αὐτῶν πλείους τοῦ δέοντος, ἡσυχίαν ἔχῃ, ἢ παριδὼν ταῦτα ἀφύλακτος ληφθῇ, μηδενὸς ὄντος ἐμποδὼν πλεῖν ἐπὶ τὴν ἐκείνου χώραν ὑμῖν, ἂν ἐνδῷ καιρός. ταῦτα μὲν ἐστιν ἃ πᾶσι δεδόχθαι φημὶ δεῖν, καὶ πα-

ρασκευάσασθαι προσήκειν οἶμαι. * πρὸς δὲ τούτοις, δύναμίν τινα ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι φημὶ προχειρίσασθαι δεῖν ὑμᾶς, ἣ συνεχῶς πολεμήσει, καὶ κακῶς ἐκεῖνον ποιήσει. μή μοι μυρίους μηδὲ δισμυρίους ξένους, μηδὲ τὰς ἐπιστολιμαίους ταύτας δυνάμεις, ἀλλ' ἣ τῆς πόλεως ἔσται. κἂν ὑμεῖς ἕνα, κἂν πλείους, κἂν τὸν δεῖνα, κἂν ὁντινοῦν χειροτονήσητε στρατηγὸν, τούτῳ πείσεται καὶ ἀκολουθήσει. καὶ τροφὴν ταύτῃ πορίσαι κελεύω. ἔσται δ' αὕτη τίς ἡ δύναμις, καὶ πόση, καὶ πόθεν τὴν τροφὴν ἕξει, καὶ πῶς ταῦτ' ἐθελήσει ποιεῖν; ἐγὼ φράσω, καθ' ἕκαστον τούτων διεξιὼν χωρίς. ξένους μὲν λέγω, καὶ ὅπως μὴ ποιήσητε τοῦθ' ὃ πολλάκις ὑμᾶς ἔβλαψεν, ἅπαντ' ἐλάττω νομίζοντες εἶναι τοῦ δέοντος, καὶ τὰ μέγιστ' ἐν τοῖς ψηφίσμασιν αἱρούμενοι, ἐπὶ τῷ πράττειν οὐδὲ τὰ μικρὰ ποιεῖτε, ἀλλὰ τὰ μικρὰ ποιήσαντες καὶ πορίσαντες, τούτοις προστίθετε, ἂν μεῖζω φαίνηται. λέγω δὴ τοὺς πάντας στρατιώτας δισχιλίους. τούτων δὲ, ἀθηναίους φημὶ δεῖν εἶναι πεντακοσίους, ἐξ ἧς ἄν τινος ὑμῖν ἡλικίας καλῶς ἔχειν δοκῇ, χρόνον τακτὸν στρατευομένους, μὴ μακρὸν τοῦτον, ἀλλ' ὅσον ἂν δοκῇ καλῶς ἔχειν ἐκ διαδοχῆς ἀλλήλοις. τοὺς δ' ἄλλους, ξένους εἶναι κελεύω.

καὶ μετὰ

καὶ μετὰ τούτων, ἱππέας διακοσίους. καὶ τούτων πεντήκοντα ἀθηναίους τοὐλάχιστον, ὥσπερ τοὺς πεζοὺς τὸν αὐτὸν τρόπον στρατευομένους. καὶ ἱππαγωγοὺς τούτοις εἶεν. τί πρὸς τούτοις ἔτι; ταχείας τριήρεις δέκα. δεῖ γὰρ ἔχοντος ἐκείνου ναυτικὸν, καὶ ταχειῶν τριήρων ἡμῖν, ὅπως ἀσφαλῶς ἡ δύναμις πλέῃ. πόθεν δὴ τούτοις ἡ τροφὴ γενήσεται; ἐγὼ καὶ τοῦτο φράσω καὶ δείξω. ἐπειδὰν, διότι τηλικαύτην ἀποχρῆν οἶμαι τὴν δύναμιν καὶ πολίτας τοὺς στρατευομένους εἶναι κελεύω, διδάξω. τοσαύτην μὲν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι διὰ ταῦτα, ὅτι οὐκ ἔνι νῦν ὑμῖν πορίσασθαι δύναμιν τὴν ἐκείνῳ παραταξομένην, ἀλλὰ λῃστεύειν ἀνάγκη, καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ τοῦ πολέμου χρῆσθαι τὴν πρώτην. οὐ τοίνυν, οὐθ' ὑπέρογκον αὐτὴν, οὐ γὰρ ἔστι μισθὸς οὐδὲ τροφὴ, οὐδὲ παντελῶς ταπεινὴν εἶναι δεῖ. πολίτας δὲ παρεῖναι καὶ συμπλεῖν διὰ ταῦτα κελεύω, ὅτι καὶ πρότερόν ποτ' ἀκούω ξενικὸν τρέφειν ἐν κορίνθῳ τὴν πόλιν, οὗ πολύστρατος ἡγεῖτο, καὶ ἰφικράτης, καὶ χαβρίας, καὶ ἄλλοι τινὲς, καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς συστρατεύεσθαι. καὶ οἶδα ἀκούων ὅτι λακεδαιμονίους παραταττόμενοι μεθ' ὑμῶν, ἐνίκων οὗτοι οἱ ξένοι, καὶ ὑμεῖς μετ' ἐκείνων. ἐξ οὗ

δ' αὐτὰ

δι' αὐτὰ καθ' αὐτὰ τὰ ξενικὰ ὑμῖν στρατεύεται, τοὺς φίλους νικᾷ, καὶ τοὺς συμμάχους, οἱ δ' ἐχθροὶ μείζους τοῦ δέοντος γεγόνασι. καὶ παρακύψαντα ἐπὶ τὸν τῆς πόλεως πόλεμον, πρὸς ἀρτάβαζον, καὶ πανταχοῦ μᾶλλον οἴχεται πλέοντα. ὁ δὲ στρατηγὸς, ἀκολουθεῖ, εἰκότως οὐ γάρ ἐστιν ἄρχειν, μὴ διδόντα μισθόν. τί οὖν κελεύω; τὰς προφάσεις ἀφελεῖν, καὶ τοῦ στρατηγοῦ, καὶ τῶν στρατιωτῶν, μισθὸν πορίσαντας, καὶ στρατιώτας οἰκείους ὥσπερ ἐπόπτας τῶν στρατηγουμένων παρακαταστήσαντας. ἐπεὶ νῦν γε, γέλως ἔσθ' ὡς χρώμεθα τοῖς πράγμασιν. εἰ γὰρ ἔροιτό τις ὑμᾶς, εἰρήνην ἄγετε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, μὰ δί' οὐχ ἡμεῖς γε εἴποιτ' ἂν, ἀλλὰ φιλίππῳ πολεμοῦμεν. οὐκ ἐχειροτονεῖτε δὲ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν δέκα ταξιάρχους καὶ στρατηγοὺς, καὶ φυλάρχους, καὶ ἱππάρχους δύο; τί οὖν οὗτοι ποιοῦσι, πλὴν ἑνὸς ἀνδρὸς ὃν ἂν ἐκπέμψητε ἐπὶ τὸν πόλεμον; οἱ λοιποὶ τὰς πομπὰς πέμπουσιν ὑμῖν μετὰ τῶν ἱεροποιῶν. ὥσπερ γὰρ οἱ πλάττοντες τοὺς πηλίνους, εἰς τὴν ἀγορὰν χειροτονεῖτε τοὺς ταξιάρχους, καὶ τοὺς φυλάρχους, οὐκ ἐπὶ τὸν πόλεμον. οὐ γὰρ ἐχρῆν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι ταξιάρχους παρ' ὑμῶν, ἱππάρχους παρ' ὑμῶν, ἄρχοντας

τας οἰκείους εἶναι, ἵν' ἦν ὡς ἀληθῶς τῆς πόλεως ἡ
δύναμις; ἀλλ' εἰς μὲν λῆμνον τὸν παρ' ὑμῶν ἵπ-
παρχον δεῖ πλεῖν, τῶν δ' ὑπὲρ τῆς πόλεως κτη-
μάτων ἀγωνιζομένων μενέλαον ἱππαρχεῖν; καὶ
οὐ τὸν ἄνδρα μεμφόμενος ταῦτα λέγω, ἀλλ'
ὑφ' ὑμῶν ἔδει κεχειροτονημένον εἶναι τοῦτον, ὅστις
ἂν ᾖ. ἴσως δὲ ταῦτα μὲν ὀρθῶς ἡγεῖσθε λέγε-
σθαι. τὸ δὲ τῶν χρημάτων πόσα καὶ πόθεν ἔ-
σται, μάλιστα ποθεῖτε ἀκοῦσαι, τοῦτο δὴ καὶ πε-
ραίνω. χρήματα τοίνυν, ἔστι μὲν ἡ τροφή. σιτη-
ρέσιον τοῖς στρατευομένοις μόνον τῇ δυνάμει
ταύτῃ, τάλαντα ἐνενήκοντα, καὶ μικρόν τι
πρός. δέκα μὲν ναυσὶ ταχείαις, τετταράκοντα
τάλαντα, εἴκοσιν εἰς τὴν ναῦν μναῖ, τοῦ μηνὸς
ἑκάστου. στρατιώταις δὲ δισχιλίοις, τοσαῦτα ἕτε-
ρα. ἵνα δέκα ἕκαστος τοῦ μηνὸς ὁ στρατιώτης
δραχμὰς σιτηρέσιον λαμβάνῃ. τοῖς δ' ἱππεῦ-
σι διακοσίοις οὖσιν, ἐὰν τριάκοντα δραχμὰς
ἕκαστος λαμβάνῃ τοῦ μηνός, δώδεκα τάλαντα.
εἰ δέ τις οἴεται μικρὰν ἀφορμὴν, σιτηρέσιον
τοῖς στρατευομένοις ὑπάρχειν, οὐκ ὀρθῶς ἔγνω-
κεν. ἐγὼ γὰρ οἶδα σαφῶς, ὅτι εἰ τοῦτο γένηται,
προσποριεῖ τὰ λοιπὰ αὐτὸ τὸ στράτευμα ἀπὸ
τοῦ πολέμου, οὐδένα τῶν ἑλλήνων ἀδικοῦν, οὐδὲ

τῶν συμμάχων, ὥς τ' ἔχειν μισθὸν ἐντελῆ, κἀγὼ συμπλέων ἐθελοντὴς, πάσχειν ὁτιοῦν ἕτοιμος, ἐὰν μὴ ταῦθ' οὕτως ἔχῃ. πόθεν οὖν ὁ πόρος τῶν χρημάτων, ἃ παρ' ὑμῶν κελεύω, γενήσεται; τοῦτ' ἤδη λέξω.

Πόρου ἀπόδειξις.

Ἃ μὲν ἡμεῖς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι δεδυνήμεθα εὑρεῖν, ταῦτά ἐστιν. ἐπειδὰν δ' ἐπιχειροτονῆτε τὰς γνώμας, ἃ ἂν ὑμῖν ἀρέσκῃ, χειροτονήσατε, ἵνα μὴ μόνον τοῖς ψηφίσμασι, καὶ ταῖς ἐπιστολαῖς πολεμῆτε φιλίππῳ, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔργοις. δοκεῖτε δέ μοι πολὺ βέλτιον ἂν περὶ τοῦ πολέμου, καὶ ὅλης τῆς παρασκευῆς βουλεύσασθαι, εἰ τὸν τόπον ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τῆς χώρας, πρὸς ἣν πολεμήσετε, ἐνθυμηθείητε, καὶ λογίσαισθε, ὅτι τοῖς πνεύμασι, καὶ ταῖς ὥραις τοῦ ἔτους τὰ πολλὰ προλαμβάνων διαπράττεται φίλιππος. καὶ φυλάξας τοὺς ἐτησίας ἢ τὸν χειμῶνα ἐπιχειρεῖ, ἡνίκ' ἂν ἡμεῖς μὴ δυνώμεθα ἐκεῖσε ἀφικέσθαι. δεῖ τοίνυν ὑμᾶς ταῦτα ἐνθυμουμένους, μὴ βοηθείαις πολεμεῖν, ὑστεριοῦμεν γὰρ ἁπάντων, ἀλλὰ παρασκευῇ συνεχεῖ, καὶ δυνάμει. ὑπάρχει δ' ὑμῖν χειμαδίῳ μὲν χρῆσθαι τῇ δυνάμει, λήμνῳ, καὶ θάσῳ, καὶ σκιάθῳ, καὶ ταῖς ἀλ-

λοις ταῖς ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ νήσοις, ἐν αἷς καὶ λιμένες, καὶ σῖτος, καὶ ἃ χρὴ στρατεύμασι πάνθ' ὑπάρχει. τὴν δ' ὥραν τοῦ ἔτους, ὅτε καὶ πρὸς τῇ γῇ γενέσθαι ῥᾴδιον, καὶ τὸ τῶν πνευμάτων ἀσφαλές, πρὸς αὐτῇ τῇ χώρᾳ, καὶ πρὸς τοῖς τῶν ἐμπορίων στόμασι, ῥᾳδίως ἔσται. ἃ μὲν οὖν χρήσεται καὶ πότε τῇ δυνάμει, παρὰ τὸν καιρόν, ὁ τούτων κύριος καταστὰς ὑφ' ὑμῶν βουλεύσεται. ἃ δ' ὑπάρξαι δεῖ παρ' ὑμῶν, ταῦτ' ἐστὶν ἃ ἐγὼ γέγραφα. ἂν ταῦτα ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι πορίσητε τὰ χρήματα, πρῶτον ἃ λέγω, εἶτα καὶ τἄλλα πάντα παρασκευάσαντες, τοὺς στρατιώτας, τὰς τριήρεις, τοὺς ἱππέας, ἐντελῆ πᾶσαν τὴν δύναμιν νόμῳ κατακλείσητε, ἐπὶ τῷ πολέμῳ μένειν, τῶν μὲν χρημάτων αὐτοὶ ταμίαι, καὶ πορισταὶ γιγνόμενοι. τῶν δὲ πράξεων παρὰ τοῦ στρατηγοῦ τὸν λόγον ζητοῦντες, παύσεσθ' ἀεὶ περὶ τῶν αὐτῶν βουλευόμενοι, καὶ πλέον οὐδὲν ποιοῦντες, καὶ ἔτι πρὸς τούτοις, πρῶτον μὲν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸν μέγιστον τῶν ἐκείνου πόρων ἀφαιρήσεσθε. ἔστι δ' οὗτος τίς; ἀπὸ τῶν ὑμετέρων ὑμῖν πολεμεῖ συμμάχων, ἄγων καὶ φέρων τοὺς πλέοντας τὴν θάλατταν. ἔπειτα τί πρὸς τούτῳ; τοῦ πάσχειν αὐτοὶ κακῶς ἔξω γενήσεσθε.

οὐχ ὅπως ἂν τὸν ἐπελθόντα χρόνον εἰς λῆμνον καὶ ἴμβρον ἐμβαλὼν, αἰχμαλώτους πολίτας ὑμετέρους ᾤχετ' ἄγων, καὶ πρὸς τῷ γεραστῷ τὰ πλοῖα συλλαβὼν, ἀμύθητα χρήματα ἐξέλεξε. τὰ τελευταῖα δ' εἰς μαραθῶνα ἀπέβη, καὶ τὴν ἱερὰν, ἀπὸ τῆς χώρας ᾤχετ' ἔχων τριήρη. ὑμεῖς δὲ οὔτε ταῦτα ἠδύνασθε κωλύειν, οὔτ' εἰς τοὺς χρόνους οὓς ἂν προέλοισθε βοηθεῖν. καί τοι τί δή ποτε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι νομίζετε, τὴν μὲν τῶν παναθηναίων ἑορτὴν καὶ τὴν τῶν διονυσίων, ἀεὶ τοῦ καθήκοντος χρόνου γίνεσθαι, ἄν τε δεινοὶ λάχωσιν, ἄν τε ἰδιῶται οἱ τούτων ἑκατέρων ἐπιμελούμενοι, εἰς ἃ τοσαῦτα ἀναλίσκετε χρήματα, ὅσα οὐδ' εἰς ἕνα τῶν ἀποστόλων, καὶ τοσοῦτον ὄχλον καὶ τοσαύτην παρασκευὴν, ὅσην οὐκ οἶδ' εἴτις τῶν ἁπάντων ἔχει. τοὺς δ' ἀποστόλους πάντας ὑμῖν ὑστερίζειν τῶν καιρῶν, τὸν εἰς μεθώνην, τὸν εἰς παγασὰς, τὸν εἰς ποτίδαιαν. ὅτι ἐκεῖνα μὲν ἅπαντα νόμῳ τέτακται, καὶ προοίδεν ἕκαστος ὑμῶν ἐκ πολλοῦ, τίς χορηγός, ἢ γυμνασίαρχος τῆς φυλῆς, πότε, καὶ παρὰ τοῦ, καὶ τί λαβόντα, τί δεῖ ποιεῖν, οὐδὲν ἀνεξέταστον, οὐδ' ἀόριστον ἐν τούτοις ἠμέληται. ἐν δὲ τοῖς περὶ τοῦ πολέμου καὶ τῇ τούτου παρασκευῇ, ἄτακτα, ἀόριστα, ἀδιόρθωτα

θωτα ἅπαντα. τοιγαροῦν ἅμα ἀκηκόαμέν τι,
καὶ τριηράρχους καθίσαμεν. καὶ τούτοις ἀντιδόσεις
ποιούμεθα. καὶ περὶ χρημάτων πόρου σκοποῦμεν,
καὶ μετὰ ταῦτα, ἐμβαίνειν τοὺς μετοίκους ἔδοξε
καὶ τοὺς χωρὶς οἰκοῦντας. εἶτ' αὐτοὺς πάλιν ἀντεμ-
βιβάζειν. εἶτ' ἐν ὅσῳ ταῦτα μέλλετε, προαπό-
λωλεν ἐφ' ἃ ἂν ἐκπλέωμεν. τὸν γὰρ τοῦ πράτ-
τειν χρόνον, εἰς τὸ παρασκευάζεσθαι ἀναλίσκο-
μεν. οἱ δὲ τῶν πραγμάτων καιροί, οὐ μένουσι τὴν
ὑμετέραν βραδυτῆτα καὶ * ῥαθυμίαν. ἃς δὲ
εἰς τὸν μεταξὺ χρόνον δυνάμεις οἰόμεθα ἡμῖν
ὑπάρχειν, οὐδὲν οἷαί τε οὖσαι ποιεῖν, ἐπ' αὐτῶν
τῶν καιρῶν ἐξελέγχονται, ὁ δ' εἰς τοῦθ' ὕβρεως
ἐλήλυθεν, ὥστ' ἐπιστέλλειν Εὐβοεῦσιν ἤδη τοι-
αύτας ἐπιστολάς. Επιστολή. Τούτων οὖν ὦ
ἄνδρες ἀθηναῖοι τῶν ἀνεγνωσμένων, ἀληθῆ μὲν
ἐστι τὰ πολλά, ὡς οὐκ ἔδει, οὐ μὴν, ἀλλ' ἴσως οὐχ
ἡδέα ἀκούειν. ἀλλ' εἰ μὲν ὅσα ἄν τις ὑπερβῇ τῷ
λόγῳ, ἵνα μὴ λυπήσῃ, καὶ τὰ πράγματα ὑπε-
ρβήσεται, δεῖ πρὸς ἡδονὴν δημηγορεῖν. εἰ δ'
ἡ τῶν λόγων χάρις ἂν ᾖ μὴ προσήκουσα ἔργῳ ζη-
μία γίγνεται, αἰσχρόν ἐστιν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι
φενακίζειν ἑαυτούς, καὶ ἅπαντ' ἀναβαλλομένους
ὅσα ἂν ᾖ δυσχερῆ πάντων ὑστερίζειν τῶν ἔργων.

καὶ μὴ δὲ τοῦτο δύνασθαι μαθεῖν, ὅτι δεῖ τοὺς ὀρ-
θῶς πολέμῳ χρωμένους, οὐκ ἀκολουθεῖν τοῖς πράγ-
μασιν, ἀλλ᾽ αὐτοὺς ἔμπροσθεν εἶναι τῶν πραγμά-
των. καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὥσπερ τῶν στρατευ-
μάτων ἀξιώσειεν ἄν τις τὸν στρατηγὸν ἡγεῖ-
σθαι, οὕτω καὶ τῶν πραγμάτων, τοὺς εὖ βουλο-
μένους ἡγεῖσθαι χρή, ἵν᾽ ἃ ἂν ἐκείνοις δοκῇ, ταῦ-
τα πράττηται, καὶ μὴ τὰ συμβαίνοντα ἀναγ-
κάζωνται διώκειν. ὑμεῖς δὲ ὦ ἄνδρες ἀθη-
ναῖοι, πλείστην δύναμιν ἁπάντων ἔχοντες,
τριήρεις, ὁπλίτας, ἱππέας, χρημάτων πρόσοδον,
τούτων μὲν μέχρι τῆς τήμερον ἡμέρας, οὐδενὶ πώ-
ποτε ἐν δέοντι κέχρησθε, οὐδενὸς δὲ ἀπολείπε-
σθε. ὥσπερ δὲ οἱ βάρβαροι πυκτεύουσιν, οὕτω
πολεμεῖτε φιλίππῳ. καὶ γὰρ ἐκείνων ὁ πλη-
γείς, ἀεὶ τῆς πληγῆς ἔχεται. κἂν ἑτέρωσε πα-
τάξῃ τις, ἐκεῖσέ εἰσιν αἱ χεῖρες. προβάλλεσθαι
δὲ, ἢ βλέπειν ἐναντίον, οὔτε οἶδεν, οὔτ᾽ ἐθέλει.
καὶ ὑμεῖς ἐὰν ἐν χερρονήσῳ πύθησθε φίλιπ-
πον, ἐκεῖσε βοηθεῖν ψηφίζεσθε. ἐὰν ἐν πύ-
λαις, ἐκεῖσε. ἐὰν ἄλλοθί που, συμπαραθεῖτε
ἄνω καὶ κάτω, καὶ στρατηγεῖσθε μὲν ὑπ᾽ ἐκεί-
νου, βεβούλευσθε δὲ οὐδὲν αὐτοὶ συμφέρον πε-
ρὶ τοῦ πολέμου. οὐδὲ πρὸ τῶν χρημάτων προο-

ρᾶτε

ρᾶτε οὐδὲν, πρὶν ἂν, ἢ γεγενημένον, ἢ γιγνό-
μενόν τι πύθησθε, ταῦτα δὲ ἴσως πρότερον
μὲν ἐνῆν ποιεῖν. νῦν δὲ ἐπ' αὐτὴν ἥκει τὴν
ἀκμὴν, ὥστ' οὐκέτ' ἐγχωρεῖ. δοκεῖ δέ μοι
θεῶν τις ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοῖς γιγνομένοις
ὑπὲρ τῆς πόλεως αἰσχυνόμενος, τὴν φιλοπραγ-
μοσύνην, ταύτην ἐμβαλεῖν φιλίππῳ. εἰ γὰρ
ἔχων ἃ κατέστραπται καὶ προείληφεν ἡσυ-
χίαν ἔχειν ἤθελε, καὶ μηδὲν ἔπραττεν ἔτι, ἀπο-
χρῆν ἐνίοις ὑμῶν ἄν μοι δοκεῖ, ἐξ ὧν αἰσχύ-
νην καὶ ἀνανδρίαν καὶ πάντα τὰ αἴσχιστα
ὠφληκότες ἂν ἦμεν δημοσίᾳ. νῦν δ' ἐπιχει-
ρῶν ἀεί τινι, καὶ τοῦ πλείονος ὀρεγόμενος,
ἴσως ἂν ἐκκαλέσαιθ' ὑμᾶς, εἴπερ μὴ παντά-
πασιν ἑαυτῶν ἀπεγνώκατε. θαυμάζω δ'
ἔγωγε, εἰ μηδεὶς ὑμῶν μήτ' ἐνθυμεῖτε, μή-
τε λογίζεται, ὁρῶν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὴν
μὲν ἀρχὴν τοῦ πολέμου γεγενημένην περὶ τοῦ
τιμωρήσασθαι φίλιππον, τὴν δὲ τελευτὴν,
οὖσαν ἤδη ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν αὐτοὺς κακῶς
ὑπὸ τοῦ φιλίππου. ἀλλὰ μὴν ὅτι γε οὐ στή-
σεται, δῆλον, εἰ μή τις αὐτὸν κωλύσει. εἶτα
τοῦτ' ἀναμενοῦμεν, καὶ τριήρεις κενὰς, καὶ τὰς

παρὰ τοῦ δεῖνος ἐλπίδας ἐὰν ἀποστέλλητε, ταῦτ' ἔχειν οἴεσθε καλῶς; οὐκ ἐμβησόμεθα; οὐκ ἔξιμεν αὐτοὶ μέρει γέ τινι στρατιωτῶν οἰκείων νῦν, εἰ καὶ μὴ πρότερον; οὐκ ἐπὶ τὴν ἐκείνου πλευσόμεθα; ποῖ δὴ προσορμιούμεθα ἤρετό τις; εὑρήσει τὰ σαθρὰ τῶν ἐκείνου πραγμάτων ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι αὐτὸς ὁ πόλεμος, ἂν ἐπιχειρῶμεν. ἂν μέντοι καθόμεθα οἴκοι, λοιδορουμένων ἀκούοντες καὶ αἰτιωμένων ἀλλήλους τῶν λεγόντων, οὐδέποτ' οὐδὲν ἡμῖν οὐ μὴ γένηται τῶν δεόντων. ὅποι μὲν γὰρ ἂν οἶμαι μέρος τι τῆς πόλεως συναποσταλῇ, κἂν μὴ πᾶσα παρῇ, καὶ τὸ τῶν θεῶν εὐμενὲς, καὶ τὸ τῆς τύχης ἡμῖν συναγωνίζεται. ὅποι δ' ἂν στρατηγὸν καὶ ψήφισμα κενὸν καὶ τὰς ἀπὸ τοῦ βήματος ἐλπίδας ἐκπέμψητε, οὐδὲν ἡμῖν τῶν δεόντων γίγνεται. ἀλλ' οἱ μὲν ἐχθροὶ καταγελῶσιν, οἱ δὲ σύμμαχοι τεθνᾶσι τῷ δέει, τοὺς τοιούτους ἀποστόλους. οὐ γάρ ἐστιν οὐκ ἔστιν ἕνα ἄνδρα ἄν, δυνηθῆναί ποτε ταῦθ' ὑμῖν πρᾶξαι, ἅπανθ' ὅσα βούλεσθε ὑποσχέσθαι μέντοι καὶ φῆσαι, καὶ τὸν δεῖνα αἰτιάσασθαι, καὶ τὸν δεῖνα ἔστι. τὰ δὲ πράγματα ἐκ τούτων ἀπόλωλεν. ὅταν γὰρ * ἡγῆται μὲν ὁ στρατηγὸς ἀθλίων ἀπομίσθων ξένων, οἱ δ' ὑπὲρ ὧν ἂν ἐκεῖνος ἐκεῖ

πράξῃ

πράξει πρὸς ὑμᾶς ψευδόμενοι, ῥᾳδίως ἐνθένδε ἴασιν, ὑμεῖς δ' ἐξ ὧν ἂν ἀκούσητε, ὅ,τι ἂν τύχῃ ῥᾳδίως ψηφίζεσθε, τί καὶ χρὴ προσδοκᾶν. πῶς οὖν ταῦτα παύσεται; ὅταν ὑμεῖς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοὺς αὐτοὺς ἀποδείξητε στρατιώτας καὶ μάρτυρας τῶν στρατηγουμένων, καὶ δικαστὰς οἴκαδε ἐλθόντας τῶν εὐθυνῶν. * οὐ γὰρ μὴ ἀκούειν μόνον ὑμᾶς τὰ ὑμέτερα αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ παρόντας ὁρᾶν δεῖ. νῦν δ' εἰς τοῦθ' ἥκει τὰ πράγματα αἰσχύνης, ὥστε τῶν στρατηγῶν ἕκαστος δὶς καὶ τρὶς κρίνεται παρ' ὑμῖν περὶ θανάτου. πρὸς δὲ τοὺς ἐχθροὺς, οὐδεὶς οὐδὲ ἅπαξ αὐτῶν ἀγωνίσασθαι περὶ θανάτου τολμᾷ, ἀλλὰ τὸν τῶν ἀνδραποδιστῶν καὶ λωποδυτῶν θάνατον μᾶλλον αἱροῦνται, τοῦ προσήκοντος. κακούργου μὲν γάρ ἐστι, κριθέντα ἀποθανεῖν. στρατηγοῦ δὲ μαχόμενον τοῖς πολεμίοις. ὑμῶν δὲ οἱ μὲν, περιϊόντες, μετὰ λακεδαιμονίων φασὶ φίλιππον πράττειν τὴν θηβαίων κατάλυσιν, καὶ τὰς πολιτείας διασπᾶν. οἱ δ' ὡς πρέσβεις πέπομφεν ὡς βασιλέα. οἱ δ' ἐν ἰλλυριοῖς πόλεις τειχίζειν. οἱ δὲ, λόγους πλάττοντες, ἕκαστος περιερχόμεθα. ἐγὼ δὲ οἶμαι μὲν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι νὴ τοὺς θεοὺς, ἐκεῖνον μεθύειν τῷ μεγέθει τῶν πεπραγμένων, καὶ πολλὰ

καὶ ταῦτα ὀνειροπολεῖν ἐν τῇ γνώμῃ τὴν τ' ἐρημίαν τῶν κωλυσόντων ὁρῶντα καὶ τοῖς πεπραγμένοις ἐπηρμένον. οὐ μέντοι γε μὰ δία οὕτω προαιρεῖσθαι πράττειν, ὥστε τοὺς ἀνοητοτάτους τῶν παρ' ἡμῖν εἰδέναι, τί μέλλει ποιεῖν ἐκεῖνος. ἀνοητότατοι γάρ εἰσιν οἱ λογοποιοῦντες. ἀλλ' ἐὰν ἀφέντες ταῦτα ἐκεῖνο εἰδῶμεν, ὅτι ἐχθρὸς ἄνθρωπος, καὶ τὰ ἡμέτερα ἡμᾶς ἀποστερεῖ, καὶ χρόνον πολὺν ὕβρικε, καὶ ἅπαντα ὅσα πώποτε ἠλπίσαμέν τινα πράξειν ὑπὲρ ἡμῶν καθ' ἡμῶν εὕρηται, καὶ τὰ λοιπὰ ἐν ἡμῖν αὐτοῖς ἐστι, κἂν μὴ νῦν ἐθέλωμεν ἐκεῖ πολεμεῖν αὐτῷ, ἐνθάδε ἴσως ἀναγκασθησόμεθα τοῦτο ποιεῖν, ἂν ταῦτα εἰδῶμεν, καὶ τὰ δέοντα ἐσόμεθα ἐγνωκότες, καὶ λόγων ματαίων ἀπηλλαγμένοι. οὐ γὰρ ἅττα ποτ' ἔσται δεῖ σκοπεῖν, ἀλλ' ὅτι φαῦλα, ἐὰν μὴ προσέχητε τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν, καὶ τὰ προσήκοντα ποιεῖν ἐθέλητε, εὖ εἰδέναι. ἐγὼ μὲν οὖν, οὔτ' ἄλλοτε πώποτε πρὸς χάριν εἱλόμην λέγειν, ὅ,τι ἂν μὴ καὶ συνοίσειν ὑμῖν πεπεισμένος ὦ, νῦν τε ἃ γινώσκω, πάντ' ἁπλῶς οὐδὲν ὑποστειλάμενος, πεπαρρησίασμαι. ἐβουλόμην δ' ἄν, ὥσπερ ὅτι ὑμῖν συμφέρει τὸ τὰ βέλτιστα ἀκούειν οἶδα, οὕτως εἰδέναι συνοῖσον καὶ τῷ

τὰ βέλ=

τὰ βέλτιστα εἰπόντι. πολλῷ γὰρ ἂν ἥδιον εἶπον, νῦν δ' ἐπ' ἀδήλοις οὖσι τοῖς ἀπὸ τούτων ἐμαυτῷ γενησομένοις, ὅμως ἐπὶ τῷ συνοίσειν ἡμῖν ἐὰν πράξητε ταῦτα, πεπεῖσθαι λέγειν αἱροῦμαι. νικῴη δ' ὅτι πᾶσιν ὑμῖν μέλλει συνοίσειν.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ, ΤΟΥ κατὰ φιλίππου δευτέρου λόγου.

Παραινεῖ διὰ τούτου τοῦ λόγου τοῖς ἀθηναίοις ὁ ῥήτωρ, πολέμιον ὑποπτεύειν τὸν φίλιππον, καὶ τῇ εἰρήνῃ μὴ πάνυ πιστεύειν. ἀλλ' ἐγείρεσθαι καὶ προσέχειν τὸν νοῦν τοῖς πράγμασι, καὶ παρασκευάζεσθαι εἰς πόλεμον. ἐπιβουλεύειν γὰρ αἰτιᾶται καὶ τοῖς ἀθηναίοις καὶ πᾶσι τοῖς ἕλλησι τὸν φίλιππον. καὶ παρ' αὐτοῦ καταμαρτυροῦντος, πράξειν φησίν. ἐπαγγέλλεται δὲ καὶ ἀποκρίσεις δώσειν, πρός τινας πρέσβεις ἥκοντας, ἀπορούντων τῶν ἀθηναίων ὁπότε ἀποκρίνασθαι δεῖ. πόθεν δὲ οὗτοι, καὶ περὶ τίνων ἥκουσιν, ἐν τῷ λόγῳ μὲν οὐ δηλοῦται, ἐκ δὲ τῶν φιλιππικῶν ἱστοριῶν μαθεῖν δυνατόν. κατὰ γὰρ τοῦτον τὸν καιρὸν ἔπεμψε πρέσβεις ὁ φίλιππος πρὸς τοὺς ἀθηναίους, αἰτιώμενος ὅτι διαβάλλουσιν αὐτὸν

μάτην πρὸς τοὺς ἕλληνας, ὡς ἐπαγγελόμενον αὐτοῖς πολλὰ καὶ μεγάλα, ψευδόμενον δέ. οὐδὲ γὰρ ὑπισχνεῖσθαί φησιν, οὐδὲ ἐψεῦσθαι. καὶ περὶ τούτων ἐλέγχους ἀπαιτεῖ. ἔπεμψαν δὲ μετὰ φιλίππου, καὶ ἀργεῖοι καὶ μεσσήνιοι πρέσβεις εἰς ἀθήνας, αἰτιώμενοι καὶ οὗτοι τὸν δῆμον, ὅτι λακεδαιμονίοις καταδουλουμένοις τὴν πελοπόννησον εὔνους τέ ἐστι καὶ συγκροτεῖ, αὐτοῖς δὲ περὶ ἐλευθερίας πολεμοῦσιν, ἐναντιοῦται. ἀπορ οῦσιν οὖν οἱ ἀθηναῖοι καὶ πρὸς τὸν φίλιππον ἀποκρίσεως, καὶ πρὸς τὰς πόλεις. ὅτι εὖνοι μέν εἰσι λακεδαιμονίοις, καὶ τὴν τῶν ἀργείων καὶ μεσσηνίων μετὰ φιλίππου σύστασιν, καὶ μισοῦσι καὶ ὑποπτεύουσιν, οὐ μὴν ἀποφήνασθαι δύναντ
δίκαια πράττειν τοὺς λακεδαιμονίους. πρὸς δὲ τὸν φίλιππον, διημαρτήκασι μὲν ὧν ἤλπισαν. οὐ μὴν ὑπ' ἐκείνου γε αὐτοὶ δοκοῦσιν ἐξηπατῆσθαι. οὔτε γὰρ ταῖς ἐπιστολαῖς ἐνέγραψεν ὁ φίλιππος ἐπαγγελίαν οὐδεμίαν, οὔτε διὰ τῶν ἰδίων πρεσβειῶν ἐποιήσατό τινα ὑπόσχεσιν, ἀλλὰ ἀθηναίων τινὲς ἦσαν οἱ τὸν δῆμον εἰς ἐλπίδα καταστήσαντες, ὡς φίλιππος φωκέας σώσει καὶ τὴν θηβαίων ὕβριν καταλύσει. διὰ τοῦτο ὁ δημοσθένης τῶν ἀποκρίσεων μνησθείς,

ἐπαγγέλ-

ἐπαγγέλλεται μὲν αὐτὰς λύσειν. φησὶ δὲ, ὅτι δίκαιον ἦν, τοὺς τὴν δυσχέρειαν πεποιηκότας, ἐκείνους καὶ τὰς ἀποκρίσεις ἀπαιτεῖσθαι, τοὺς ἀπατήσαντάς φησι τὸν δῆμον, καὶ ἀνοίξαντας Φιλίππῳ πύλας. ταῦτα δ᾽ εἰς τὸν αἰσχίνην αἰνίττεται, προκατασκευαζόμενος ὥς φασι τὴν κατ᾽ αὐτοῦ κατηγορίαν τῆς παραπρεσβείας, ἣν ὕστερον ἐνεστήσατο, καὶ προδιαβάλλων αὐτὸν πρὸς τοὺς ἀθηναίους.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ, λόγος δεύτερος.

Ὅταν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι λόγοι γίγνωνται περὶ ὧν Φίλιππος πράττει καὶ βιάζεται παρὰ τὴν εἰρήνην ἀεί, τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν λόγους, καὶ δικαίους καὶ φιλανθρώπους ὁρῶ φαινομένους, καὶ λέγειν μὲν ἅπαντας ἀεὶ τὰ δέοντα δοκοῦντας τοὺς κατηγοροῦντας Φιλίππου, γιγνόμενον δ᾽ οὐδὲν ὡς ἔπος εἰπεῖν τῶν δεόντων, οὐδ᾽ ὧν εἵνεκα ταῦτα ἀκούειν

περὶ τούτων ἃ Φίλιππος πράττει

ἄξιον. ἀλλ' εἰς τοῦτο ἤδη προηγμένα τυγχάνει
πάντα τὰ πράγματα τῇ πόλει, ὥς τε ὅσῳ τις
ἂν μᾶλλον καὶ φανερώτερον ἐξελέγχῃ φίλιπ-
πον, καὶ τὴν πρὸς ὑμᾶς εἰρήνην παραβαίνοντα,
καὶ πᾶσι τοῖς Ἕλλησιν ἐπιβουλεύοντα, τοσούτῳ
τὸ τί χρὴ ποιεῖν συμβουλεῦσαι χαλεπώτερον
ἐστίν. αἴτιον ἢ τούτων, ὅτι πάντας ὦ ἄνδρες ἀθη-
ναῖοι τοὺς πλεονεκτεῖν ζητοῦντας, ἔργῳ κωλύειν
καὶ πράξεσιν, οὐχὶ λόγοις δέον. πρῶτον μὲν ἡ-
μεῖς οἱ παριόντες, τούτων μὲν ἀφέσαμεν τοῦ γρά-
φειν καὶ συμβουλεύειν, διὰ τὴν πρὸς ὑμᾶς ἀ-
πέχθειαν ὀκνοῦντες. οἷα ποιεῖ δέ, ὡς δεινὰ καὶ
χαλεπὰ καὶ τοιαῦτα διεξερχόμεθα. ἔπειθ' ὑ-
μεῖς οἱ καθήμενοι, ὡς μὲν ἂν εἴποτε δικαίους
λόγους τοῦ λέγοντος ἄλλου συνίετε, ἄμεινον φι-
λίππου παρεσκεύασθε. ὡς δὲ κωλύσαιτ' ἂν
ἐκεῖνον πράττειν ταῦτα, ἐφ' ὧν ἐστι νῦν, παντε-
λῶς ἀργῶς ἔχετε. συμβαίνει δὴ πρᾶγμα ἀναγ-
καῖον οἶμαι καὶ ἴσως εἰκός, ἐν οἷς ἑκάτεροι δια-
τρίβετε, καὶ περὶ ἃ σπουδάζετε, ταῦτ' ἄμεινον
ἑκατέροις ἔχειν. ἐκείνῳ μὲν, αἱ πράξεις, ὑμῖν
δ' οἱ λόγοι. εἰ μὲν οὖν καὶ νῦν λέγειν δικαιό-
τερα ὑμῖν ἐξαρκεῖ, ῥᾴδιον καὶ πόνος οὐδεὶς
πρόσεστι τῷ πράγματι. εἰ δ' ὅπως τὰ παρόντα

ἐπανορ-

ἐπανορθωθήσεται δεῖ σκοπεῖν, καὶ μὴ προελθόντα, ἔτι πορρωτέρω λήσει πάντας ἡμᾶς, μηδ' ἐπιστήσεται μέγεθος δυνάμεως, πρὸς ἣν οὐδ' ἀντᾶραι δυνησόμεθα, οὐχ ὁ αὐτὸς τρόπος ὅσπερ πρότερον τοῦ βουλεύσασθαι, ἀλλὰ καὶ τοῖς λέγουσιν ἅπασι, καὶ τοῖς ἀκούουσιν ὑμῖν, τὰ βέλτιστα καὶ τὰ σώσοντ' ἀντὶ τῶν ῥᾴστων καὶ τῶν ἡδίστων προαιρετέον. πρῶτον μὲν οὖν εἴ τις ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι θαρρεῖ ὁρῶν ἡλίκος ἤδη καὶ ὅσων κύριός ἐστι φίλιππος, καὶ μηδένα οἴεται κίνδυνον φέρειν τοῦτο τῇ πόλει, μηδ' ἐφ' ὑμᾶς πάντα ταῦτα παρασκευάζεσθαι, θαυμάζω, καὶ δεηθῆναι πάντων ὁμοίως ὑμῶν βούλομαι, τοὺς λογισμοὺς ἀκοῦσαί μου διὰ βραχέων, δι' οὓς τἀναντία μοι παρέστηκε προσδοκᾶν, καὶ δι' ὧν ἐχθρὸν ἡγοῦμαι φίλιππον. ἵν' ἐὰν μὲν ἐγὼ δοκῶ βέλτιον τῶν ἄλλων προορᾶν, ἐμοὶ πεισθῆτε. ἐὰν δ' οἱ θαρροῦντες καὶ πεπιστευκότες αὐτῷ, τούτοις πρόσθησθε. ἐγὼ τοίνυν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι λογίζομαι, τίνων ὁ φίλιππος κύριος πρῶτον μετὰ τὴν εἰρήνην κατέστη, πυλῶν, καὶ τῶν ἐν φωκεῦσι πραγμάτων. τί οὖν; πῶς τούτοις ἐχρήσατο; ἃ θηβαίοις συμφέρει, καὶ οὐχ ἃ τῇ πόλει,

πράττειν

προαιρέομαι

πράττειν προείλετο. τί δήποτε; ὅτι πρὸς πλεο-
νεξίαν οἶμαι, καὶ τὸ πάνθ' ὑφ' ἑαυτῷ ποιήσα-
σθαι τοὺς λογισμοὺς ἐξετάζων, καὶ οὐ πρὸς εἰρήνην,
οὐδ' ἡσυχίαν, οὐδὲ δίκαιον οὐδὲν, οἶδε τοῦτ' ὀρθῶς,
ὅτι τῇ μὲν ἡμετέρᾳ πόλει, καὶ τοῖς ἡμετέροις
ἤθεσιν, οὐδὲν ἂν ἐνδείξαιτο τοιοῦτον οὐδὲ ποιή-
σειεν, ὑφ' οὗ πεισθέντες ὑμεῖς, τῆς ἰδίας ἕνεκα
ὠφελείας, τῶν ἄλλων τινὰς ἑλλήνων ἐκείνῳ
πρόεισθε, ἀλλὰ καὶ τοῦ δικαίου λόγον ποιούμενοι,
καὶ τὴν προσοῦσαν ἀδοξίαν τῷ πράγματι
φεύγοντες, καὶ πάνθ' ἃ προσήκει προορώ-
μενοι, ὁμοίως ἐναντιώσεσθε, ἄν τι τοιοῦτον ἐπι
χειρῇ πράττειν, ὥσπερ ἂν εἰ πολεμοῦντες τύ-
χοιτε. τοὺς δὲ θηβαίους ἡγεῖτο, ὅπερ συνέβη, ἀν-
τὶ τῶν ἑαυτοῖς γιγνομένων, τὰ λοιπὰ ἐά-
σειν, ὅπως βούλεται πράττειν ἑαυτόν, καὶ οὐχ ὅ-
πως ἀντιπράξειν καὶ διακωλύσειν, ἀλλὰ καὶ
συστρατεύσειν ἂν αὐτοὺς κελεύῃ. καὶ νῦν τοὺς μεσ-
σηνίους καὶ τοὺς ἀργείους, ταῦτα ὑπειληφὼς εὖ
ποιεῖ, ὃ καὶ μέγιστόν ἐστι καθ' ὑμῶν ἐγκώμιον,
ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. κέκρισθε γὰρ ἐκ τούτων
τῶν ἔργων, μόνοι τῶν πάντων, μηδενὸς ἂν
κέρδους τὰ κοινὰ δίκαια τῶν ἑλλήνων προέ-
σθαι, μηδὲ ἀνταλλάξασθαι μηδεμιᾶς χάρι-

τος μὴ

τοῦ μηδ' ὠφελείας, τὴν εἰς τοὺς ἕλληνας εὔνοι' ἄν. καὶ ταῦτ' εἰκότως περὶ ὑμῶν οὕτως ὑπέλαβε, καὶ κατ' ἀργείων καὶ θηβαίων ὡς ἑτέρως, οὐ μόνον εἰς τὰ παρόντα ὁρῶν, ἀλλὰ καὶ τὰ πρὸ τούτων λογιζόμενος. εὑρίσκει γὰρ οἶμαι καὶ ἀκούει, τοὺς μὲν ὑμετέρους προγόνους, ἐξὸν αὐτοῖς τῶν λοιπῶν ἄρχειν ἑλλήνων, ὥστ' αὐτοὺς ὑπακούειν βασιλεῖ, οὐ μόνον οὐκ ἀνασχομένους τὸν λόγον τοῦτον ἡνίκα ἦλθεν ἀλέξανδρος ὁ τούτων πρόγονος περὶ τούτων κῆρυξ, ἀλλὰ καὶ τὴν πόλιν ἐκλιπεῖν προελομένους, καὶ παθεῖν ὁτιοῦν ὑπομείναντας, καὶ μετὰ ταῦτα πράξαντας ταῦτα, ἃ πάντες μὲν ἀεὶ γλίχονται λέγειν, ἀξίως δ' εἰπεῖν οὐδεὶς δεδύνηται. διόπερ κἀγὼ παραλείψω δικαίως, ἔστι γὰρ μείζω τἀκείνων ἔργα, ἢ ὡς τῷ λόγῳ τίς ἂν εἴποι. τοὺς δὲ θηβαίων καὶ ἀργείων προγόνους, τοὺς μὲν, συστρατεύσαντας τῷ βαρβάρῳ, τοὺς δ' οὐκ ἐναντιωθέντας. οἶδεν οὖν ἀμφοτέρους, ἰδίᾳ τὸ λυσιτελοῦν ἀγαπήσοντας, οὐχ ὅ, τι συνοίσει κοινῇ τοῖς ἕλλησι σκεψομένους. ἡγεῖτο οὖν, εἰ μὲν ὑμᾶς ἕλοιτο φίλους, ἐπὶ τοῖς δικαίοις αἱρήσεσθαι. εἰ δ' ἐκείνοις πρόσθειτο, συνεργοὺς ἕξειν τῆς αὐτοῦ πλεονεξίας. διὰ ταῦτ'

ἐκείνους, ἀνθ' ὑμῶν καὶ τότε καὶ νῦν αἱρεῖται. οὐ γὰρ δὴ τριήρεις γε ὁρᾷ πλείους αὐτοῖς ἢ ὑμῖν, οὔσας. οὐδ' ἐν μὲν τῇ μεσογείᾳ τινὰ ἀρχὴν εὕρηκε, τῆς δ' ἐπὶ τῇ θαλάττῃ καὶ τῶν ἐμπορίων ἀφέστηκεν. οὐδ' ἀμνημονεῖ τοὺς λόγους οὐδὲ τὰς ὑποσχέσεις, ἐφ' αἷς τῆς εἰρήνης ἔτυχεν. ἀλλὰ νὴ δία εἴποι τίς ἂν, ὡς πάντα ταῦτα εἰδὼς, οὐ πλεονεξίας ἕνεκεν, οὐδ' ὧν ἐγὼ κατηγορῶ, τότε ταῦτ' ἔπραξεν, ἀλλὰ τῷ δικαιοτέρους ἀξιοῦν τοὺς θηβαίους ἢ ἡμᾶς. ἀλλὰ τοῦτον καὶ μόνον τῶν λόγων πάντων, οὐκ ἔνεστ' αὐτῷ νῦν εἰπεῖν. ὁ γὰρ μεσσήνην λακεδαιμονίοις ἀφιέναι κελεύων, πῶς ἂν ὀρχομενὸν καὶ κορώνειαν τότε θηβαίοις παραδοὺς, τῷ δίκαια νομίζειν ταῦτ' εἶναι πεποιηκέναι, σκήψαιτο; ἀλλ' ἐβιάσθη νὴ δία. τοῦτο γάρ ἐσθ' ὑπόλοιπον καὶ παρὰ γνώμην τῶν θετταλῶν ἱππέων, καὶ τῶν θηβαίων ὁπλιτῶν ἐν μέσῳ ληφθεὶς, συνεχώρησε ταῦτα; καλῶς. οὐκοῦν φασὶ μὲν μέλλειν πρὸς τοὺς θηβαίους αὐτὸν ὑπόπτως ἔχειν, καὶ λογοποιοῦσί τινες περιιόντες, ὡς ἐλάτειαν τειχιεῖ. ὁ δὲ ταῦτα μὲν μέλλει, καὶ μελλήσει γε ὡς ἐγὼ κρίνω. τοῖς μεσσηνίοις δὲ καὶ τοῖς ἀργείοις ἐπὶ τοὺς λακεδαιμονίους συν-

εισβάλ-

εἰσβάλλειν οὐ μέλλει, ἀλλὰ καὶ ξένους εἰσπέμπει, καὶ χρήματ' ἀποστέλλει, καὶ δύναμιν μεγάλην ἔχων αὐτός ἐστι προσδόκιμος. τοὺς μὲν οὖν ὄντας ἐχθροὺς θηβαίων λακεδαιμονίους, ἀναιρεῖ. οὓς δ' ἀπώλεσεν αὐτὸς πρότερον φωκέας, νῦν σώζει. καὶ τίς ἂν ταῦτα πιστεύσειε; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐδ' ἂν ἡγοῦμαι φίλιππον, οὔτ' εἰ τὰ πρῶτα βιασθεὶς ἄκων ἔπραξεν, οὔτ' ἂν εἰ νῦν ἀπεγίνωσκε θηβαίους, τοῖς ἐκείνων ἐχθροῖς συνεχῶς ἐναντιοῦσθαι. ἀλλ' ἀφ' ὧν νῦν ποιεῖ, κἀκεῖνα ἐκ προαιρέσεως δῆλός ἐστι ποιήσας. ἐκ πάντων * δ' ἄν τις ὀρθῶς θεωροίη, πάντα πραγματεύεται κατὰ τῆς πόλεως συντάττων. καὶ τοῦτ' ἐξ ἀνάγκης τρόπον τινὰ αὐτῷ νῦν γε δὴ συμβαίνει. λογίζεσθε γάρ. ἄρχειν βούλεται. τούτου δ' ἀνταγωνιστὰς μόνους ὑπείληφεν ὑμᾶς. ἀδικεῖ πολὺν ἤδη χρόνον. καὶ τοῦτο αὐτὸς ἄριστα σύνοιδεν ἑαυτῷ. οἷς γὰρ οὖσιν ὑμετέροις ἔχει χρῆσθαι, τούτοις πάντα τὰ ἄλλα ἀσφαλῶς κέκτηται. εἰ γὰρ ἀμφίπολιν καὶ ποτίδαιαν * προεῖτο, οὐδ' ἂν οἴκοι μένειν βεβαίως ἡγεῖτο. ἀμφότερα οὖν οἶδε, καὶ ἑαυτὸν ὑμῖν ἐπιβουλεύοντα, καὶ ὑμᾶς αἰσθανομένους. εὖ φρονεῖν δ' ὑμᾶς ὑπολαμβάνων, δικαίως

ἂν αὐτὸν

ἂν αὐτὸν μισεῖν νομίζει, καὶ παρώξυνται, πεί-
σεσθαί τι κακὸν προσδοκῶν, ἐὰν καιρὸν λά-
βητε, ἐὰν μὴ πρότερον φθάσῃ ποιήσας, δια-
ταῦτ᾽ ἐγρήγορεν, ἐφέστηκεν ἐπὶ τῇ πόλει, θε-
ραπεύει τινὰς θηβαίων, καὶ πελοποννησίων τοὺς
ταυτὰ βουλομένους τούτῳ. οὓς διὰ μὲν πλεονε-
ξίαν, τὰ παρόντα ἀγαπήσειν οἴεται, διὰ δὲ
σκαιότητα τρόπων, τῶν μετὰ ταῦτα οὐδὲν προό-
ψεσθαι. καίτοι σωφρονοῦσί γε καὶ μετρίως, ἐν-
αργῆ παραδείγματά ἐστιν ἰδεῖν, ἃ καὶ πρὸς
μεσσηνίους καὶ πρὸς ἀργείους ἔμοι γ᾽ εἰπεῖν
συνέβη. βέλτιον δ᾽ ἴσως ἐστὶ καὶ πρὸς ὑμᾶς εἰ-
ρῆσθαι. πῶς γὰρ οἴεσθε ἔφην ὦ ἄνδρες μεσσή-
νιοι δυσχερῶς ἀκούειν ὀλυνθίους, εἴ τις λέγοι
κατὰ φιλίππου κατ᾽ ἐκείνους τοὺς χρόνους, ὅτ᾽
ἀνθεμοῦντα μὲν αὐτοῖς ἠφίει, οὗ πάντες οἱ πρό-
τερον μακεδονίας βασιλεῖς ἀντεποιοῦντο. πο-
τίδαιαν δὲ ἐδίδου, τοὺς ἀθηναίων ἀποίκους
* ἐκβαλών. καὶ τὴν μὲν ἔχθραν τὴν πρὸς ὑ-
μᾶς αὐτὸς ἀνῄρητο, τὴν χώραν δ᾽ ἐκείνοις ἐδε-
δώκει καρποῦσθαι. ἆρα προσδοκᾶν αὐτοὺς
τοιαῦτα πείσεσθαι, ἢ λέγοντος ἄν τινος πι-
στεῦσαι; οὐκ οἴεσθέ γε. ἀλλ᾽ ὅμως ἔφην ἐγὼ μι-
κρὸν χρόνον τὴν ἀλλοτρίαν καρπωσάμενοι, πο-

λιῶν τῆς ἑαυτῶν ὑπ' ἐκείνου στέρονται, αἰσχρῶς ἐκπεσόντες. οὐ κρατηθέντες μόνον, ἀλλὰ καὶ προδοθέντες ὑπ' ἀλλήλων, καὶ πραθέντες. οὐ γὰρ ἀσφαλεῖς ταῖς πολιτείαις αἱ πρὸς τοὺς τυράννους αὗται λίαν ὁμιλίαι. τί δ' οἱ Θετταλοί. ἆρ' οἴεσθε (ἔφην) ὅτε αὐτῶν τοὺς τυράννους ἐξέβαλε, καὶ πάλιν νίκαιαν καὶ μαγνησίαν ἐδίδου, προσδοκᾶν τὴν καθεστῶσαν νῦν δεκαδαρχίαν ἔσεσθαι παρ' αὐτοῖς; ἢ τὸν τὴν πυλαίαν ἀποδόντα, τοῦτον τὰς ἰδίας αὐτῶν προσόδους παραιρήσεσθαι; οὐκ ἔστι ταῦτα. ἀλλὰ μὴν, γέγονε ταῦτα, καὶ πᾶσίν ἐστιν εἰδέναι. ὑμεῖς δὲ ἔφην ἐγώ, διδόντα μὲν καὶ ὑπισχνούμενον, θεωρεῖτε φίλιππον. ἐξηπατηκότα δ' ἤδη καὶ παρακεκρουμένον, ἀπεύχεσθε, ἂν σωφρονῆτ', ἰδεῖν. ἔστι τοίνυν νὴ Δί' ἔφην ἐγὼ παντοδαπὰ εὑρημένα ταῖς πόλεσι πρὸς φυλακὴν καὶ σωτηρίαν, οἷον χαρακώματα, καὶ τείχη, καὶ τάφροι, καὶ τἆλλα ὅσα τοιαῦτα. καὶ ταῦτα μέν ἐστιν ἅπαντα χειροποίητα, καὶ δαπάνης πολλῆς προσδεῖται, ἓν δέ τι κοινὸν ἡ φύσεις τῶν εὖ φρονούντων ἐν ἑαυτῇ κέκτηται φυλακτήριον, ὃ πᾶσι μέν ἐστιν ἀγαθὸν καὶ σωτήριον, μάλιστα δὲ τοῖς πλήθεσι πρὸς τοὺς τυ=

ραννους. τί οὖν ἐστι τοῦτο; ἀπιστία. ταύτην φυλάττετε. ταύτης ἀντέχεσθε. ἐὰν ταύτην σώζητε, οὐδὲν δεινὸν μὴ πάθητε. τί οὖν ζητεῖτε ἔφην, ἐλευθερίαν; εἶτ᾽ οὐχ ὁρᾶτε φίλιππον ἀλλοτριωτάτας ταύτῃ καὶ τὰς προσηγορίας ἔχοντα; βασιλεὺς γὰρ καὶ τύραννος ἅπας, ἐχθρὸς ἐλευθερίᾳ, καὶ νόμοις ἐναντίος. οὐ φυλάξεσθε, ὅπως ἔφην μὴ πολέμου ζητοῦντες ἀπαλλαγῆναι, δεσπότην εὕρητε; ταῦτα ἀκούσαντες ἐκεῖνοι καὶ θορυβοῦντες ὡς ὀρθῶς λέγεται, καὶ πολλοὺς ἑτέρους λόγους παρὰ τῶν πρέσβεων, καὶ παρόντος ἐμοῦ, καὶ πάλιν ὕστερον ἀκούσαντες ὡς ἔοικεν, οὐδὲν μᾶλλον ἀποσχήσονται τῆς φιλίππου φιλίας, οὐδ᾽ ὧν ἐπαγγέλλεται. καὶ τοῦτό ἐστιν ἄτοπον, εἰ μεσσήνιοι καὶ πελοποννησίων τινὲς, παρ᾽ ἃ τῷ λογισμῷ βέλτιστ᾽ ὁρῶσι, τι πράξουσιν, ἀλλ᾽ ὑμεῖς αὐτοὶ οἱ καὶ συνιέντες αὐτοὶ, καὶ τῶν λεγόντων ἀκούοντες ἡμῶν, ὡς ἐπιβουλεύεσθε, ὡς περιτειχίζεσθε, ὡς ἐκ τοῦ μηδὲν ἤδη ποιῆσαι, λήσετε ὡς ἐμοὶ δοκεῖ πάνθ᾽ ὑπομείναντες. οὕτως ἡ παραυτίκα ἡδονὴ καὶ ῥᾳστώνη μεῖζον ἰσχύει τοῦ ποθ᾽ ὕστερον συνοίσειν μέλλοντος. περὶ μὲν δὴ τῶν ὑμῖν πρακτέων, καθ᾽

ὑμᾶς

ὑμᾶς αὐτοὺς ὕστερον βουλεύσεσθε, ἂν σωφρονῆτε. ἃ δὲ νῦν ἀποκρινάμενοι, τὰ δέοντ' ἂν εἴητ' ἐψηφισμένοι, ταῦτ' ἤδη λέξω. ἦν μὲν οὖν δίκαιον ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τοὺς ἐνεγκόντας τὰς ὑποσχέσεις, ἐφ' αἷς ἐπείσθητε ποιήσασθαι τὴν εἰρήνην, καλεῖν. οὔτε γὰρ αὐτὸς ἄν ποτε ὑπέμεινα πρεσβεύειν, οὔτε ἂν ὑμεῖς εὖ οἶδ' ὅτι ἐπαύσασθε πολεμοῦντες, εἰ τοιαῦτα πράξειν τυχόντα εἰρήνης φίλιππον ᾤεσθε. ἀλλ' ἦν πολὺ τούτων ἀφεστηκότα τὰ τότε λεγόμενα. καὶ πάλιν γ' ἑτέρους καλεῖν. τίνας; τοὺς ὅτ' ἐγώ, γεγονυίας ἤδη τῆς εἰρήνης, ἀπὸ τῆς ὑστέρας ἥκων πρεσβείας τῆς ἐπὶ τοὺς ὅρκους, αἰσθόμενος φενακιζομένην τὴν πόλιν, προὔλεγον καὶ διεμαρτυρόμην, καὶ οὐκ εἴων προέσθαι πύλας, οὐδὲ φωκέας, ὡς ἐγὼ μὲν ὕδωρ πίνων, εἰκότως δύσκολος καὶ δύστροπος εἰμί τις ἄνθρωπος. φίλιππος δὲ ὅπερ εὔξαισθ' ἂν ὑμεῖς, ἐὰν παρέλθῃ, πράξει. καὶ θεσπιὰς μὲν καὶ πλαταιὰς τειχεῖ, θηβαίους δὲ παύσει τῆς ὕβρεως, χερρόνησον δέ, τοῖς αὐτοῦ τέλεσι διορύξει, εὔβοιαν δὲ καὶ τὸν ὠρωπὸν ἀντ' ἀμφιπόλεως ὑμῖν ἀποδώσει. ταῦτα γὰρ ἅπαντα ἐπὶ τοῦ βήματος ἐνταῦθα μνημονεύετε οἶδ'

ὅτι ῥηθέντα, καὶ τὰ προσόντα τοῖς δεινοῖς τοὺς ἀδι-
κοῦντας μεμνῆσθαι, καὶ τὸ πάντων αἴσχιστον, καὶ
τοῖς ἐγγόνοις πρὸς τὰς ἐλπίδας τὴν αὐτὴν εἰ-
ρήνην ταύτην προσεψηφίσασθε. οὕτω τε-
λέως ὑπήχθητε. τί δὴ ταῦτα νῦν λέγω; καὶ
καλεῖν φημὶ δεῖν τούτους; ἐγὼ νὴ τοὺς θεοὺς τἀ-
ληθῆ μετὰ παῤῥησίας ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐκ
ἀποκρύψομαι. οὐχ ἵνα εἰς λοιδορίαν ἐμπε-
σὼν, ἐμαυτῷ μὲν ἐξ ἴσου λόγον παρ' ὑμῖν ποιή-
σω, τοῖς δ' ἐμοὶ προσκρούσασιν ἐξ ἀρχῆς, ἑτέ-
ραν παράσχω πρόφασιν τοῦ πάλιν γέ τι λα-
βεῖν παρὰ φιλίππου. οὐδ' ἵνα τὴν ἄλλως ἀδο-
λεσχῶ. ἀλλ' οἶμαί ποθ' ὑμᾶς λυπήσειν ἃ φί-
λιππος πράττει μᾶλλον, ἢ τὰ νυνί. τὰ γὰρ
πράγματα ὁρῶ προβαίνοντα, καὶ οὐχὶ βου-
λοίμην μὲν ἂν εἰκάζειν ὀρθῶς. φοβοῦμαι δὲ μὴ
λίαν ἐγγὺς ᾖ τοῦτ' ἤδη. ὅταν οὖν μηκέθ' ὑμῖν
ἀμελεῖν ἐξουσία γίγνηται τῶν συμβαινόν-
των, μὴ δὲ ἀκούητε ὅτι ταῦτ' ἐφ' ὑμᾶς ἐστὶν
ἐμοῦ, μὴ δὲ τοῦ δεῖνος, ἀλλ' αὐτοὶ πάντα ὁρᾶ-
τε, καὶ εὖ εἰδῆτε, ὀργίλους καὶ τραχεῖς ὑμᾶς
ἔσεσθαι νομίζω. φοβοῦμαι δὲ μὴ τῶν πρέσβεων σε-
σιωπηκότων, ἐφ' οἷς αὑτοῖς συνίσασι δεδωρο-
δοκηκόσι, τοῖς ἐπανορθοῦν τι πειρωμένοις τῶν

διὰ

διὰ τούτους ἀπολωλότων, τῇ παρ' ὑμῶν ὀργῇ
περιπεσεῖν συμβῇ. ὁρῶ γὰρ ὡς τὰ πολλὰ ἐνίους,
οὐκ εἰς τοὺς αἰτίους ἀλλ' εἰς τοὺς ὑπὸ χεῖρα μάλι-
στα τὴν ὀργὴν ἀφιέντας. ἕως οὖν ἔτι μέλλοι καὶ
συνίσταται τὰ πράγματα, καὶ κατακούομεν
ἀλλήλων, ἕκαστον ὑμῶν, καίπερ ἀκριβῶς εἰδό-
τα, ὅμως ἐπαναμνῆσαι βούλομαι. τίς ὁ φω-
κέας καὶ πύλας πείσας ὑμᾶς προέσθαι; ὧν κα-
τασὰς ἐκεῖνος κύριος, τῆς ἐπὶ τὴν ἀττικὴν
ὁδοῦ καὶ τῆς εἰς πελοπόννησον κύριος γέγονε,
καὶ πεποίηκεν ὑμῖν, μήτε περὶ τῶν δικαίων,
μήθ' ὑπὲρ τῶν ἔξω πραγμάτων εἶναι τὴν βου-
λὴν, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ καὶ τοῦ πρὸς
τὴν ἀττικὴν πολέμου, ὃς λυπήσει μὲν ἕκαστον,
ἐπειδὰν παρῇ, γέγονε δ' ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. εἰ
γὰρ μὴ παρεκρούσθητε τόθ' ὑμεῖς, οὐδὲν ἂν ἦν
τῇ πόλει πρᾶγμα. οὔτε γὰρ ναυσὶ δήπου κρα-
τήσας, εἰς τὴν ἀττικὴν ἦλθεν ἄν ποτε στόλῳ
φίλιππος, οὔτε πεζῇ βαδίζων ὑπὲρ τὰς πύ-
λας καὶ φωκέας. ἀλλ' ἢ τὰ δίκαια ἂν ἐποίει,
καὶ τὴν εἰρήνην ἄγων ἡσυχίαν εἶχεν, ἢ παρὰ
χρῆμα ἂν ἦν ἐν ὁμοίῳ πολέμῳ, δι' ὃν τότε πρό-
τερον τῆς εἰρήνης ἐπεθύμησε. ταῦτ' οὖν, ὡς μὲν

ὑπομνῆσαι, νῦν ἱκανῶς εἴρηται. ὡς δ' ἂν ἐξε-
τασθείη μάλιστα ἀκριβῶς, μὴ γένοιτο ὦ πάν-
τες θεοί. οὐδένα γὰρ βουλοίμην ἂν ἔγωγε, οὐδ'
εἰ δίκαιος ἐστ' ἀπολωλέναι, μετὰ τοῦ
πάντων κινδύνου, καὶ τῆς ζη-
μίας δίκην ὑπο-
σχεῖν.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ, ΤΟΥ κατὰ φιλίππου τρίτου λόγου.

Α πλῆ τοῦ λόγου τούτου ἡ ὑπόθεσις. φιλίππου
γὰρ λόγῳ μὲν εἰρήνην ἄγοντος, ἔργῳ δὲ
πολλὰ ἀδικοῦντος, συμβουλεύει τοῖς ἀθη-
ναίοις ὁ ῥήτωρ, ἀναστῆναι καὶ ἀμύνασθαι τὸν
βασιλέα, ὡς κινδύνου μεγάλου καὶ αὐτοῖς
ἐπικρεμαμένου, καὶ πᾶσι κοινῇ
τοῖς ἕλλησιν.

ΔΗΜΟ-

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ, λόγος τρίτος.

Πολλῶν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι λόγων γιγνομένων, ὀλίγου δεῖν καθ' ἑκάστην ἐκκλησίαν, περὶ ὧν Φίλιππος, ἀφ' οὗ τὴν εἰρήνην ἐποιήσατο, οὐ μόνον ὑμᾶς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας ἀδικεῖ, καὶ πάντων εὖ οἶδ' ὅτι φησάντων γ' ἄν, εἰ καὶ μὴ ποιοῦσι τοῦτο, καὶ λέγειν δεῖν καὶ πράττειν ἅπασι προσήκειν, ὅπως ἐκεῖνος παύσεται τῆς ὕβρεως καὶ δίκην δώσει, εἰς τοῦθ' ὑπηγμένα πάντα τὰ πράγματα καὶ προειμένα ὁρῶ, ὥστε δέδοικα, μὴ βλάσφημον μὲν εἰπεῖν, ἀληθὲς δὲ ᾖ, εἰ καὶ λέγειν ἅπαντες ἐβούλονθ' οἱ παριόντες, καὶ χειροτονεῖν ὑμεῖς, ἐξ ὧν ὡς φαυλότατα ἔμελλε τὰ πράγμαθ' ἕξειν, οὐκ ἂν ἡγοῦμαι δύνασθαι χεῖρον, * ἢ νῦν διατεθῆναι. πολλὰ μὲν οὖν ἴσως ἐστὶν αἴτια, τοῦ ταῦθ' οὕτως ἔχειν, καὶ οὐ παρ' ἓν οὐδὲ δύο, εἰς τοῦτο τὰ πράγματα ἀφῖκται.

μάλιστα δέ, ἂν περ ἐξετάζετε ὀρθῶς, εὑρήσετε
διὰ τοὺς χαρίζεσθαι μᾶλλον, ἢ τὰ βέλτιστα λέ-
γειν προαιρουμένους, ὧν τινὲς μὲν ὦ ἄνδρες ἀ-
θηναῖοι ἐν οἷς εὐδοκιμοῦσιν αὐτοὶ καὶ δύναν
ται ταῦτα φυλάττοντες, οὐδεμίαν περὶ τῶν
μελλόντων πρόνοιαν ἔχουσιν. οὔκουν οὐδ' ὑμᾶς
οἴονται ἔχειν. ἕτεροι δέ, τοὺς ἐπὶ τοῖς πράγμα
σιν ὄντας αἰτιώμενοι, καὶ διαβάλλοντες, οὐδὲν
ἄλλο ποιοῦσιν, ἢ ὅπως ἡ μὲν πόλις αὐτὴ παρ'
αὑτῆς δίκην λήψεται, καὶ περὶ τοῦτ' ἔσται. φιλίπ
πῳ δ' ἐξέσται καὶ λέγειν καὶ πράττειν ὅ, τι βού
λεται. αἱ δὲ τοιαῦται πολιτεῖαι, συνήθεις μὲν
εἰσιν ὑμῖν, αἴτιαι δὲ τῆς ταραχῆς καὶ τῶν ἁμαρ
τημάτων. ἀξιῶ δ' ὑμᾶς ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι,
ἐάν τι τῶν ἀληθῶν μετὰ παῤῥησίας λέγω,
μηδεμίαν μοι διὰ τοῦτο παρ' ὑμῶν ὀργὴν γενέσθαι.
σκοπεῖτε γὰρ ὡδί. ὑμεῖς τὴν παῤῥησίαν ἐπὶ
μὲν τῶν ἄλλων, οὕτω κοινὴν οἴεσθε δεῖν εἶναι πᾶ
σι τοῖς ἐν τῇ πόλει, ὥστε καὶ τοῖς ξένοις καὶ τοῖς
δούλοις αὐτῆς δούλοις αὐτῆς μεταδεδώκατε.
καὶ πολλοὺς ἄν τις οἰκέτας ἴδοι παρ' ὑμῖν μετὰ
πλείονος ἐξουσίας ὅ, τι βούλονται λέγοντας,
ἢ πολίτας ἐν ἐνίαις τῶν ἄλλων πόλεων. ἐκ δὲ
τοῦ συμβουλεύειν, παντάπασιν ἐξεληλάκατε.

εἶθ'

εἶθ' ὑμῖν συμβέβηκεν ἐκ τούτου, ἐν μὲν ταῖς ἐκκλησίαις, τρυφᾶν καὶ κολακεύεσθαι πάντα πρὸς ἡδονὴν ἀκούουσιν. ἐν δὲ τοῖς πράγμασι καὶ τοῖς γιγνομένοις, περὶ τῶν ἐσχάτων ἤδη κινδυνεύειν. εἰ μὲν οὖν καὶ νῦν οὕτω διάκεισθε, οὐκ ἔχω τί λέγω. εἰ δ' ἃ συμφέρει τοῖς πράγμασι χωρὶς κολακείας ἐθελήσετε ἀκούειν, ἕτοιμος λέγειν. καὶ γὰρ εἰ πάνυ φαύλως τὰ πράγματα ἔχει, καὶ πολλὰ προεῖται, ὅμως ἔστιν, ἐὰν ὑμεῖς τὰ δέοντα ποιεῖν βούλησθ' ἔτι, πάντα ταῦτα ἐπανορθώσασθαι. καὶ παράδοξον μὲν ἴσως ἐστὶν ὃ μέλλω λέγειν, ἀληθὲς δέ. τὸ χείριστον ἐν τοῖς παρεληλυθόσι, τοῦτο πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιστον ὑπάρχει. τί οὖν ἐστι τοῦτο; ὅτι οὔτε μικρὸν, οὔτε μέγα οὐδὲν τῶν δεόντων ποιούντων ὑμῶν, κακῶς τὰ πράγματα ἔχει. ἐπεί τοι γε εἰ πάνθ' ἃ προσῆκε πραττόντων ὑμῶν, οὕτω διέκειτο, οὐδ' ἂν ἐλπὶς ἦν αὐτὰ γενέσθαι βελτίω. νῦν δὲ τῆς μὲν ῥαθυμίας τῆς ὑμετέρας καὶ τῆς ἀμελείας κεκράτηκε φίλιππος, τῆς πόλεως δ' οὐ κεκράτηκεν, οὐδ' ἥττησθε ὑμεῖς, ἀλλ' οὐδὲ κεκίνησθε. εἰ μὲν οὖν ἅπαντες ὁμολογοῦμεν φίλιππον τῇ πόλει πολεμεῖν, καὶ τὴν εἰρήνην παραβαίνειν, οὐδὲν ἄλλο ἔδει τὸν παριόντα λέγειν καὶ συμ-

βουλεύειν, ἢ ὅπως ἀσφαλέστατα καὶ ῥᾷστα αὐτὸν ἀμυνούμεθα. ἐπειδὴ δὲ οὕτως ἀτόπως ἔνιοι διάκεινται, ὥστε πόλεις καταλαμβάνοντος ἐκείνου, καὶ πολλὰ τῶν ὑμετέρων ἔχοντος, καὶ πάντας ἀνθρώπους ἀδικοῦντος, ἀνέχεσθαί τινων ἐν ταῖς ἐκκλησίαις λεγόντων πολλάκις, ὡς ἡμῶν τινές εἰσιν οἱ ποιοῦντες τὸν πόλεμον, ἀνάγκη φυλάττεσθαι καὶ διορθοῦσθαι περὶ τούτου. ἔστι γὰρ δέος μή ποθ' ὡς ἀμυνούμεθα γράψας τίς καὶ συμβουλεύσας, εἰς τὴν αἰτίαν ἐμπέσῃ τοῦ πεποιηκέναι τὸν πόλεμον. ἐγὼ δή, τοῦτο πρῶτον ἁπάντων λέγω καὶ διορίζομαι, εἰ ἐφ' ἡμῖν ἐστι τὸ βουλεύεσθαι περὶ τοῦ, πότερον εἰρήνην ἢ πόλεμον ἄγειν δεῖ. εἰ μὲν οὖν ἔξεστιν εἰρήνην ἄγειν τῇ πόλει, καὶ ἐφ' ἡμῖν ἐστι τοῦτο, ἵν' ἐντεῦθεν ἄρξωμαι, φημὶ ἔγωγε ἄγειν ἡμᾶς δεῖν, καὶ τὸν ταῦτα λέγοντα γράφειν, καὶ πράττειν, καὶ μὴ φενακίζειν, ἀξιῶ. εἰ δ' ἕτερος τὰ ὅπλα ἐν ταῖς χερσὶν ἔχων καὶ δύναμιν πολλὴν περὶ αὐτὸν, τοὔνομα μὲν τὸ τῆς εἰρήνης ἡμῖν προβάλλεται, τοῖς δὲ ἔργοις αὐτὸς τοῖς τοῦ πολέμου χρῆται, τί λοιπὸν ἄλλο, πλὴν ἀμύνεσθαι; φάσκειν δὲ εἰρήνην ἄγειν εἰ βούλεσθε ὥσπερ ἐκεῖνος, οὐ διαφέρομαι. εἰ δέ τις ταύτην εἰ-

ρήνην

ρήνην ὑπολαμβάνει, ἐξ ἧς ἐκεῖνος πάντα τὰ ἄλλα λαβὼν ἐφ' ἡμᾶς ἥξει, πρῶτον μὲν μαίνεται, ἔπειτα ἐκείνῳ παρ' ὑμῶν, οὐχ ὑμῖν παρ' ἐκείνου τὴν εἰρήνην ἄγειν λέγει. τοῦτο δ' ἐστὶν, ὃ τῶν ἀναλισκομένων χρημάτων ἁπάντων φίλιππος ὠνεῖται, αὐτὸς μὲν πολεμεῖν ὑμῖν, ὑφ' ὑμῶν δὲ μὴ πολεμεῖσθαι. καὶ μὴν εἰ μέχρι τούτου περιμενοῦμεν, ἕως ἂν ἡμῖν ὁμολογήσῃ πολεμεῖν, πάντων ἐσμὲν εὐηθέστατοι. οὐδὲ γὰρ ἂν ἐπὶ τὴν ἀττικὴν αὐτὴν βαδίζῃ καὶ τὸν πειραιᾶ, τοῦτ' ἐρεῖ εἴπερ οἷς πρὸς τοὺς ἄλλους πεποίηκε δεῖ τεκμαίρεσθαι. τοῦτο μὲν ὀλυνθίοις τετταράκοντ' ἀπέχων τῆς πόλεως στάδια, εἶπεν ὅτι δεῖ δυοῖν θάτερον, ἢ ἐκείνους ἐν ὀλύνθῳ μὴ οἰκεῖν, ἢ αὐτὸν ἐν μακεδονίᾳ, πάντα τὸν ἄλλον χρόνον, εἴ τις αὐτὸν αἰτιάσαιτό τι τοιοῦτον, ἀγανακτῶν καὶ πρέσβεις πέμπων τοὺς ἀπολογησομένους. τοῦτο δ' εἰς φωκέας, ὡς πρὸς συμμάχους ἐπορεύετο καὶ φίλους, καὶ πρέσβεις φωκέων ἦσαν, οἱ παρηκολούθουν αὐτῷ πορευομένῳ. καὶ παρ' ἡμῖν ἤριζον πολλοί, θηβαίοις οὐ λυσιτελήσειν τὴν ἐκείνου πάροδον. καὶ μὴν, τὰς φερὰς πρώην, ὡς φίλος, καὶ σύμμαχος εἰς θετταλίαν ἐλθὼν, ἔχει καταλαβών.

καὶ τὰ

καὶ τὰ τελευταῖα τοῖς ταλαιπώροις ὠρείταις τουτοισί, ἐπισκεψομένους ἔφη τοὺς στρατιώτας πεπομφέναι κατ' εὔνοιαν. πυνθάνεσθαι γὰρ αὐτοὺς, ὡς νοσοῦσι καὶ στασιάζουσιν ἐν αὐτοῖς. συμμάχων δ' εἶναι καὶ φίλων ἀληθινῶν, ἐν τοῖς τοιούτοις καιροῖς παρεῖναι. εἶθ' οἴεσθε, οἳ μὲν οὐδὲν ἂν αὐτὸν ἐδυνήθησαν ποιῆσαι κακόν, μὴ παθεῖν δ' ἐφυλάξαντ' ἂν ἴσως, τούτους μὲν ἐξαπατᾶν αἱρεῖσθαι μᾶλλον, ἢ προλέγοντα βιάζεσθαι, ὑμῖν δ' ἐκ προῤῥήσεως πολεμήσειν. καὶ ταῦθ' ἕως ἂν ἑκόντες ἐξαπατᾶσθε; οὐκ ἔστι ταῦτα. καὶ γὰρ ἂν ἀβελτερώτατος εἴη πάντων ἀνθρώπων, εἰ τῶν ἀδικουμένων ὑμῶν μηδὲν ἐγκαλούντων αὐτῷ, ἀλλ' ὑμῶν αὐτῶν τινὰς αἰτιωμένων καὶ κρίνειν βουλομένων, ἐκεῖνος ἐκλύσας τὴν πρὸς ἀλλήλους ἔριν ὑμῶν καὶ φιλονεικίαν, ἐφ' αὑτὸν προείποι τρέπεσθαι, καὶ τῶν παρ' ἑαυτοῦ μισθοφορούντων τοὺς λόγους ἀφέλοιτο, οἷς ἀναβάλλουσιν ὑμᾶς, λέγοντες, ὡς ἐκεῖνός γε οὐ πολεμεῖ τῇ πόλει. ἀλλ' ἔστιν ὦ πρὸς τοῦ Διός, ὅστις εὖ φρονῶν, ἐκ τῶν ὀνομάτων μᾶλλον, ἢ τῶν πραγμάτων, τὸν ἄγοντ' εἰρήνην ἢ πολεμοῦνθ' ἑαυτῷ σκέψαιτ' ἄν; οὐδεὶς δήπου. ὁ τοίνυν Φίλιππος ἐξ ἀρχῆς, ἄρτι τῆς εἰρήνης γεγονυίας,

οὔπω

οὔπω Διοπείθους στρατηγοῦντος, οὐδὲ τῶν ἐν Χερ-
ρονήσῳ νῦν ὄντων ἀπεσταλμένων, Σέρριον καὶ
Δορίσκον κατελάμβανε. καὶ τοὺς ἐκ Σερρίου τεί-
χους καὶ ἱεροῦ ὄρους στρατιώτας ἐξέβαλεν, οὓς ὁ ὑ-
μέτερος στρατηγὸς κατέστησε. καίτοι ταῦτα
πράττων, τί ἐποίει; εἰρήνην μὲν γὰρ ὠμωμόκει,
καὶ μηδεὶς εἴπῃ, τί δὲ ταῦτ᾽ ἐστὶν, ἢ τί τούτων
μέλει τῇ πόλει; εἰ μὲν γὰρ μικρὰ ταῦτά ἐστιν,
ἢ μηδὲν ὑμῖν αὐτῶν ἔμελεν, ἄλλος ἂν εἴη λό-
γος οὗτος. τὸ δ᾽ εὐσεβὲς καὶ τὸ δίκαιον, * ἄν τ᾽
ἐπὶ μικροῦ τις, ἄν τ᾽ ἐπὶ μείζονος παραβαίνῃ, τὴν
αὐτὴν ἔχει δύναμιν. φέρε δὴ νῦν, ἡνίκ᾽ εἰς Χερ-
ρόνησον, ἣν βασιλεὺς καὶ πάντες οἱ ἕλληνες
ὑμετέραν ἐγνώκασιν εἶναι, ξένους εἰσπέμπει καὶ
βοηθεῖν ὁμολογεῖ καὶ ἐπιστέλλει ταῦτα, τί ποιεῖ;
φησὶ μὲν γὰρ οὐ πολεμεῖν. ἐγὼ δὲ τοσούτου δέω
ταῦτα ποιοῦντα ἐκεῖνον ὁμολογεῖν ἄγειν τὴν
πρὸς ὑμᾶς εἰρήνην, ὥστε καὶ Μεγάρων ἁπτό-
μενον, καὶ ἐν Εὐβοίᾳ τυραννίδα κατασκευά-
ζοντα, καὶ νῦν ἐπὶ θρᾴκην παριόντα, καὶ τὰ
ἐν Πελοποννήσῳ σκευωρούμενον, καὶ πάνθ᾽ ὅσα
πράττει μετὰ τῆς δυνάμεως ποιοῦντα, λύειν φη-
μὶ τὴν εἰρήνην, καὶ πολεμεῖν ὑμῖν. εἰ μὴ καὶ
τοὺς τὰ μηχανήματα ἐφιστάντας εἰρήνην ἄγειν

φήσετε

φήσετε, ἕως ἂν αὐτὰ τοῖς τείχεσιν ἤδη προσαγάγωσιν. ἀλλ' οὐ φήσετε. ὁ γάρ, οἷς ἂν ἐγὼ ληφθείην, ταῦτα πράττων καὶ κατασκευαζόμενος, οὗτος ἐμοὶ πολεμεῖ, κἂν μή πω βάλλῃ, μηδὲ τοξεύῃ. τίσιν οὖν ὑμεῖς κινδυνεύσαιτ' ἄν, εἴ τι γένοιτο; τῷ, τὸν ἑλλήσποντον ὑμῶν ἀλλοτριωθῆναι. τῷ, μεγάρων καὶ τῆς εὐβοίας τὸν πολεμοῦνθ' ὑμῖν γενέσθαι κύριον, τῷ, πελοποννησίους τἀκείνου φρονῆσαι. εἶτα τὸν τοῦτο τὸ μηχάνημα ἐπὶ τὴν πόλιν ἐφιστάντα τοῦτον κατασκευάζοντα, τοῦτον εἰρήνην ἄγειν ἐγὼ φῶ πρὸς ὑμᾶς; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἀλλ' ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀνεῖλε φωκέας, ἀπὸ ταύτης ἔγωγ' αὐτὸν πολεμεῖν ὑμῖν ὁρίζομαι. ὑμᾶς δέ, ἐὰν καὶ ἀμυνῆσθε ἤδη, σωφρονήσειν φημί. ἐὰν δὲ ἀναβάλησθε, οὐδὲ τοῦθ' ὅταν βούλησθε, δυνήσεσθε ποιῆσαι. καὶ τοσοῦτόν γε ἀφέστηκα τῶν ἄλλων ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τῶν συμβουλευόντων, ὥστε οὐδὲ δοκεῖ μοι περὶ χερρονήσου νῦν σκοπεῖν, οὐδὲ βυζαντίου. ἀλλ' ἐπαμῦναι μὲν τούτοις καὶ διατηρῆσαι μή τι πάθωσι, καὶ τοῖς οὖσιν ἐκεῖ νῦν στρατηγοῖς, πάνθ' ὅσων ἂν δέωνται ἀποστεῖλαι, βουλεύεσθαι μέντοι περὶ πάντων τῶν ἑλλήνων, ὡς ἐν κινδύνῳ μεγίστῳ καθεστηκότων.

τῶν. βούλομαι δ' εἰπεῖν πρὸς ὑμᾶς ἐξ ὧν ὑπὲρ τῶν πραγμάτων οὕτω φοβοῦμαι. ἵν' εἰ μὲν ὀρθῶς λογίζομαι, μετάσχητε τῶν λογισμῶν, καὶ πρόνοιάν τιν' ὑμῶν γε αὐτῶν, εἰ καὶ μὴ τῶν ἄλλων ἄρα βούλεσθε, ποιήσησθε. ἂν δὲ ληρεῖν καὶ τετυφῶσθαι δοκῶ, μήτε νῦν, μήτ' αὖθις ὡς ὑγιαίνοντί μοι προσέχητε. ὅτι μὲν δὴ μέγας ἐκ μικροῦ καὶ ταπεινοῦ τὸ κατ' ἀρχὰς ὁ φίλιππος ηὔξηται, καὶ ἀπίστως καὶ στασιαστικῶς ἔχουσι πρὸς αὐτοὺς οἱ ἕλληνες, καὶ ὅτι πολλῷ παραδοξότερον ἦν τοσοῦτον αὐτὸν ἐξ ἐκείνου γενέσθαι, ἢ νῦν ὅθ' οὕτω πολλὰ προείληφε, καὶ τὰ λοιπὰ ὑφ' αὑτῷ ποιήσασθαι, καὶ πάνθ' ὅσα τοιαῦτ' ἂν ἔχοιμι διεξελθεῖν, παραλείψω. ἀλλ' ὁρῶ συγκεχωρηκότας ἅπαντας ἀνθρώπους, ἀφ' ὑμῶν ἀρξαμένους αὐτῷ, ὑπὲρ οὗ τὸν ἄλλον ἅπαντα χρόνον ἅπαντες οἱ πόλεμοι γεγόνασιν οἱ ἑλληνικοί. τί οὖν ἐστι τοῦτο; τὸ ποιεῖν ὅ, τι βούλεται, καὶ καθ' ἕνα ἕκαστον οὑτωσὶ περικόπτειν καὶ λωποδυτεῖν τὰ τῶν ἑλλήνων, καὶ καταδουλοῦσθαι τὰς πόλεις ἐπιόντα. καίτοι προστάται μὲν ὑμεῖς, ἑβδομήκοντα ἔτη καὶ τρία τῶν ἑλλήνων ἐγένεσθε. προστάται δὲ, τριάκοντα ἑνὸς δέοντα, λακεδαιμόνιοι. ἴσχυσαν δέ τι καὶ θηβαῖοι τοὺς τελευταίους τουτουσὶ χρόνους

μετὰ

μετὰ τὴν ἐν λεύκτροις μάχην. ἀλλ' ὅμως, οὔθ' ὑμῖν οὔτε θηβαίοις, οὔτε λακεδαιμονίοις, οὐδεπώποτε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι συνεχωρήθη τοῦθ' ὑπὸ τῶν ἑλλήνων, ποιεῖν ὅ,τι βούλεσθε. οὐδὲ πολλοῦ δεῖ. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὑμῖν, μᾶλλον δὲ τοῖς τότ' οὖσιν ἀθηναίοις. ἐπειδή τισιν οὐ μετρίως ἐδόκουν προσφέρεσθαι, πάντες ᾤοντο δεῖν πολεμεῖν, καὶ οἱ μηδὲν ἐγκαλεῖν ἔχοντες αὐτοῖς μετὰ τῶν ἠδικημένων. καὶ πάλιν λακεδαιμονίοις ἄρξασι καὶ παρελθοῦσιν εἰς τὴν δυναστείαν τὴν αὐτὴν ταύτην ὑμῖν, ἐπειδὴ πλεονάζειν ἐπεχείρουν, καὶ πέρα τοῦ μετρίου τὰ καθεστηκότα ἐκίνουν, πάντες εἰς πόλεμον κατέστησαν, καὶ οἱ μηδὲν ἐγκαλοῦντες αὐτοῖς. καὶ τί δεῖ τοὺς ἄλλους λέγειν; ἀλλ' ἡμεῖς αὐτοὶ καὶ λακεδαιμόνιοι, οὐδὲν ἂν εἰπεῖν ἔχοντες ἐξ ἀρχῆς ὅτι ἠδικούμεθ' ὑπ' ἀλλήλων, ὅμως ὑπὲρ ὧν τοὺς ἄλλους ἀδικουμένους ἑωρῶμεν, πολεμεῖν ᾠήθημεν δεῖν. καίτοι πάνθ' ὅσα ἐξημάρτηται, καὶ λακεδαιμονίοις ἐν τοῖς τριάκοντ' ἐκείνοις ἔτεσι, καὶ τοῖς ἡμετέροις προγόνοις ἐν τοῖς ἑβδομήκοντα, ἐλαττόν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι ὧν φίλιππος ἐν τρισὶ καὶ δέκα οὐχ ὅλοις ἔτεσιν οἷς ἐπιπολάζει, ἠδίκηκε τοὺς ἕλληνας, μᾶλλον δὲ, οὐδὲ πολλοστὸν πέμ=

πτον

πλεῖον μέρος τούτων ἐκεῖνα. καὶ τοῦτο ἐκ βραχέων ῥημάτων ῥᾴδιον δεῖξαι. Ὄλυνθον μὲν δή, καὶ Μεθώνην, καὶ Ἀπολλωνίαν, καὶ δύο καὶ τριάκοντα πόλεις ἐπὶ Θρᾴκης, ἐῶ, ἃς ἁπάσας οὕτως ὠμῶς ἀνῄρηκεν, ὥστε μηδένα μηδ' εἰ πώποτ' ᾠκίσθησαν, εἶναι ῥᾴδιον προσελθόντα εἰπεῖν. καὶ τὸ Φωκέων ἔθνος τοσοῦτον ἀνῃρημένον, σιωπῶ. ἀλλὰ Θετταλία, πῶς ἔχει; οὐχὶ τὰς πόλεις καὶ τὰς πολιτείας αὐτῶν * ἀφῄρηται, καὶ τετραδαρχίας κατέστησε παρ' αὐτοῖς, ἵνα μὴ μόνον κατὰ πόλεις, ἀλλὰ καὶ κατὰ ἔθνη δουλεύωσιν. αἱ δ' ἐν Εὐβοίᾳ πόλεις οὐκ ἤδη τυραννοῦνται, καὶ ταῦτα ἐν νήσῳ πλησίον Θηβῶν καὶ Ἀθηνῶν; οὐ διαρρήδην ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς γράφει, ἐμοὶ δ' ἐστὶν εἰρήνη πρὸς τοὺς ἀκούειν ἐμοῦ βουλομένους; καὶ οὐ γράφει μὲν ταῦτα, τοῖς ἔργοις δ' οὐ ποιεῖ. ἀλλ' ἐφ' Ἑλλήσποντον οἴχεται. πρότερον ἧκεν ἐπ' Ἀμβρακίαν. Ἦλιν ἔχει, τηλικαύτην πόλιν ἐν Πελοποννήσῳ. Μεγάροις ἐπεβούλευσε πρῴην. οὔθ' ἡ Ἑλλάς, οὔθ' ἡ βάρβαρος, τὴν πλεονεξίαν χωρεῖ τἀνθρώπου. καὶ ταῦθ' ὁρῶντες οἱ Ἕλληνες ἅπαντες καὶ ἀκούοντες, οὐ πέμπομεν πρέσβεις περὶ τούτων πρὸς ἀλλήλους καὶ ἀγανακτοῦμεν. οὕτω δὲ κακῶς διακείμεθα καὶ διορωρύγ-

μεθα κατὰ πόλεις, ὥστ' ἄχρι τῆς τήμερον ἡμέρας, οὐδὲν οὔτε τῶν συμφερόντων, οὔτε τῶν δεόντων πρᾶξαι δυνάμεθα. οὐδὲ συστῆναι, οὐδὲ κοινωνίαν βοηθείας καὶ φιλίας οὐδεμίαν ποιήσασθαι, ἀλλὰ μείζω γιγνόμενον τὸν ἄνθρωπον περιορῶμεν, τὸν χρόνον κερδᾶναι τοῦτον, ὃν ἄλλος ἀπόλλυται, ἕκαστος ἐγνωκὼς ὥς γέ μοι δοκεῖ, οὐχ ὅπως σωθήσεται τὰ τῶν ἑλλήνων σκοπῶν οὐδὲ πράττων, ἐπεὶ ὅτι γε ὥσπερ περίοδος, ἢ καταβολὴ πυρετοῦ, ἢ τινος ἄλλου κακοῦ, καὶ τῷ πάνυ πόρρω δοκοῦντι νῦν ἀφεστάναι προσέρχεται, οὐδεὶς ἀγνοεῖ δήπου. καὶ μὴν, κἀκεῖνό γε ἴστε, ὅτι ὅσα μὲν ὑπὸ λακεδαιμονίων, ἢ ὑφ' ἡμῶν ἔπασχον οἱ ἕλληνες, ἀλλ' οὖν ὑπὸ γνησίων γε ὄντων τῆς ἑλλάδος ἠδικοῦντο. καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον ἄν τις ὑπέλαβε τοῦτο, ὥσπερ ἂν εἴ τις υἱὸς ἐν οὐσίᾳ πολλῇ γεγονὼς γνήσιος διῴκει τι μὴ καλῶς μηδ' ὀρθῶς, κατ' αὐτὸ μὲν τοῦτο, ἄξιος μέμψεως εἶναι καὶ κατηγορίας, ὡς δ' οὐ προσήκων, ἢ ὡς οὐ κληρονόμος τούτων ὧν ταῦτα ἐποίει, οὐκ εἶναι λέγειν. εἰ δέ γε δοῦλος, ἢ ὑποβολιμαῖος τὰ μὴ προσήκοντα ἀπώλλυε καὶ ἐλυμαίνετο, ἡράκλεις ὅσῳ μᾶλλον δεινόν, καὶ πολλῆς ὀργῆς ἄξιον πάντες ἂν ἔφασαν εἶναι. ἀλλ'

οὐχ

οὐχ ὑπὲρ φιλίππου καὶ ὧν ἐκεῖνος πράττει νῦν οὐχ οὕτως ἔχουσιν, οὐ μόνον οὐχ ἕλληνος ὄντος οὐδὲν προσήκοντος οὐδὲν τοῖς ἕλλησιν, ἀλλ' οὐδὲ βαρβάρου ἐντεῦθεν ὅθεν καλὸν εἰπεῖν, ἀλλ' ὀλέθρου μακεδόνος. ὅθεν οὐδ' ἀνδράποδον σπουδαῖον οὐδὲν ἦν πρότερον πρίασθαι. καίτοι, τί τῆς ἐσχάτης ὕβρεως ἀπολείπει; οὐ πρὸς τῷ τὰς πόλεις ἀνῃρηκέναι, τίθησι μὲν τὰ πύθια, τὸν κοινὸν τῶν ἑλλήνων ἀγῶνα, κἂν αὐτὸς μὴ παρῇ, τοὺς δούλους ἀγωνοθετήσοντας πέμπει, κύριος δὲ πυλῶν καὶ τῶν ἐπὶ τοὺς ἕλληνας παρόδων ἐστί, καὶ φρουραῖς καὶ ξένοις τοὺς τόπους τούτους κατέχει, ἔχει δὲ καὶ τὴν προμαντείαν τοῦ θεοῦ, παρώσας ἡμᾶς, καὶ θετταλούς, καὶ δωριέας, καὶ τοὺς ἄλλους ἀμφικτύονας, ἧς οὐδὲ τοῖς ἕλλησιν ἅπασι μέτεστι; γράφει δὲ θετταλοῖς, ὅν τινα χρὴ τρόπον πολιτεύεσθαι, πέμπει δὲ ξένους, τοὺς μὲν, εἰς πορθμόν, τὸν δῆμον ἐκβαλοῦντας τὸν ἐρετριέων, τοὺς δ' ἐπ' ὠρεόν, φιλιστίδην τύραννον καταστήσοντας. ἀλλ' ὅμως ταῦθ' ὁρῶντες οἱ ἕλληνες, ἀνέχονται. καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅν περ οἱ τὴν χάλαζαν ἔμοι γε δοκοῦσι θεωρεῖν, εὐχόμενοι μὴ καθ' ἑαυτοὺς ἕκαστοι γενέσθαι, κωλύειν δὲ οὐδεὶς ἐπιχειρῶν, οὐ μόνον δ' ἐφ' οἷς ἡ ἑλλὰς ὑβρίζεται

ὑπ' αὐτοῦ οὐδεὶς ἀμύνεται, ἀλλ' οὐδ' ὑπὲρ ὧν αὐτὸς ἕκαστος ἀδικεῖται. τοῦτο γὰρ ἤδη τοὔσχατόν ἐστιν. οὐ κορινθίων ἐπ' ἀμβρακίαν ἐλήλυθε καὶ λευκάδα; οὐκ ἀχαιῶν ναύπακτον ἀφελόμενος, ὀμώμοκεν αἰτωλοῖς παραδώσειν; οὐχὶ θηβαίων ἐχῖνον ἀφῄρηται; καὶ νῦν ἐπὶ βυζαντίους πορεύεται, συμμάχους ὄντας οὐχ ὑμῶν; ἐῶ τἄλλα. ἀλλὰ χερρονήσου τὴν μεγίστην ἔχει πόλιν καρδίαν. ταῦτα τοίνυν πάσχοντες ἅπαντες, μέλλομεν καὶ μαλακιζόμεθα, καὶ πρὸς τοὺς πλησίον βλέπομεν, ἀπιστοῦντες ἀλλήλοις, οὕτω φανερῶς πάντας ἡμᾶς ἀδικοῦντος. καίτοι τὸν ἅπασιν ἀσελγῶς οὕτω χρώμενον, τί οἴεσθε, ἐπειδὰν καθ' ἕνα ἡμῶν ἑκάστου κύριος γένηται, ποιήσειν; τί οὖν αἴτιον τουτωνί; οὐ γὰρ ἄνευ λόγου καὶ δικαίας αἰτίας οὔτε τόθ' οὕτως εἶχον ἑτοίμως πρὸς ἐλευθερίαν ἅπαντες οἱ ἕλληνες, οὔτε νῦν πρὸς τὸ δουλεύειν. ἦν τι τότ' ἦν, ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἐν ταῖς τῶν πολλῶν διανοίαις, ὃ νῦν οὐκ ἔστιν. ὃ καὶ τοῦ περσῶν ἐκράτησε πλούτου, καὶ ἐλευθέραν ἦγε τὴν ἑλλάδα, καὶ οὔτε ναυμαχίας, οὔτε πεζῆς μάχης οὐδεμιᾶς ἡττᾶτο. νῦν δ' ἀπολωλὸς, ἅπαντα λελύμανται καὶ ἄνω καὶ κάτω πεποίηκε τὰ τῶν ἑλλήνων πράγ-

ματα

ματα. τί οὖν ἦν τοῦτο; οὐδὲν ποικίλον οὐδὲ σοφόν.
ἀλλ' ὅτι τοὺς παρὰ τῶν ἄρχειν ἀεὶ βουλομένων, ἢ
διαφθείρειν τὴν Ἑλλάδα, χρήματα λαμβάνον-
τας ἅπαντες ἐμίσουν. καὶ χαλεπώτατον ἦν,
τὸ δωροδοκοῦντα ἐξελεγχθῆναι. καὶ τιμωρίᾳ
μεγίστῃ τοῦτον ἐκόλαζον. καὶ παραίτησις οὐδεμία
ἦν οὐδὲ συγγνώμη. τὸν οὖν καιρὸν ἑκάστου τῶν πραγ-
μάτων, ὃν ἡ τύχη καὶ τοῖς ἀμελοῦσι κατὰ τῶν
προσεχόντων, καὶ τοῖς μηδὲν ἐθέλουσι ποιεῖν,
κατὰ τῶν πάντα ἃ προσήκει πραττόντων πολ-
λάκις παρασκευάζει, οὐκ ἦν πρίασθαι παρὰ τῶν
λεγόντων, οὐδὲ τῶν στρατηγούντων, οὐδὲ τὴν πρὸς
ἀλλήλους ὁμόνοιαν, οὐδὲ τὴν πρὸς τοὺς βαρβά-
ρους καὶ τοὺς τυράννους ἀπιστίαν, οὐδ' ὅλως τοὺς
τῶν τοιούτων οὐδέν. νῦν δ' ἅπανθ' ὥσπερ ἀγο-
ρᾶς ἐκπέπρακται ταῦτα, ἀντεισῆκται δὲ ἀντὶ
τούτων, ὑφ' ὧν ἀπόλωλε καὶ νενόσηκεν ἡ Ἑλ-
λάς. ταῦτα δ' ἐστὶ τί; ζῆλος, εἴ τις εἴληφέ τι.
γέλως, ἂν ὁμολογῇ. συγγνώμη, τοῖς ἐλεγχομέ-
νοις. μῖσος, ἂν τούτοις τις ἐπιτιμᾷ. τἆλλα πάν-
θ' ὅσα ἐκ τοῦ δωροδοκεῖν ἤρτηται. ἐπεὶ, τριή-
ρεις γε καὶ σωμάτων πλῆθος, καὶ χρημάτων
πρόσοδοι, καὶ τῆς ἄλλης κατασκευῆς ἀφθονία,
καὶ τἆλλα οἷς ἄν τις ἰσχύειν τὰς πόλεις κρίνοι,

νῦν ἅπαντα καὶ πλείω καὶ μείζω ἐστὶ, τῶν τότε πολλῷ. ἀλλ' ἅπαντα ταῦτα, ἄχρηστα, ἄπρακτα, ἀνόνητα ὑπὸ τῶν πωλούντων γίγνεται. ὅτι δ' οὕτω ταῦτ' ἔχει, τὰ μὲν νῦν, ὁρᾶτε δήπου καὶ οὐδὲν ἐμοῦ προσδεῖσθε μάρτυρος. τὰ δ' ἐν τοῖς ἄνωθεν χρόνοις, ὅτι τἀναντία τούτων εἶχεν, ἐγὼ δηλώσω. οὐ λόγους ἐμαυτοῦ λέγων, ἀλλὰ γράμματα τῶν προγόνων τῶν ὑμετέρων δεικνύων, ἃ ἐκεῖνοι κατέθεντο, εἰς στήλην χαλκῆν, γράψαντες εἰς ἀκρόπολιν. οὐχ ἵνα αὐτοῖς ᾖ χρήσιμα, καὶ γὰρ ἄνευ τούτων τῶν γραμμάτων τὰ δέοντα ἐφρόνουν, ἀλλ' ἵνα ὑμεῖς ἔχητε * ὑποδείγματα καὶ παραδείγματα, ὡς ὑπὲρ τῶν τοιούτων σπουδάζειν προσήκει. τί οὖν λέγει τὰ γράμματα;

Ἄρθμιος φησὶν ὁ πυθώνακτος ὁ ζελείτης, ἄτιμος ἔστω καὶ πολέμιος τοῦ δήμου τῶν ἀθηναίων καὶ τῶν συμμάχων, αὐτὸς καὶ γένος. εἶθ' ἡ αἰτία προσγέγραπται, δι' ἣν ταῦτ' ἐγένετο. ὅτι τὸν χρυσὸν τὸν ἐκ τῶν μήδων, εἰς τὸν πελοπόννησον ἤγαγεν, οὐκ ἀθήναζε. ταῦτ' ἐστὶ τὰ γράμματα. λογίζεσθε δὴ πρὸς Διὸς καὶ θεῶν, καὶ θεωρεῖτε παρ' ὑμῖν αὐτοῖς, τίς ἦν ποτε ἡ διάνοια τῶν τότε ἀθηναίων τῶν ταῦτα ποιούντων, ἢ τί τὸ ἀξίωμα. ἐκεῖνοι ζελείτην τινὰ ἄρθμιον δοῦλον βασιλέως,

σιλέως, ἡ γὰρ ζέλειά ἐστι τῆς ἀσίας, ὅτι τῷ δε-
σπότῃ διακονῶν χρυσίον ἤγαγεν εἰς πελοπόν-
νησον, οὐκ ἀθήναζε, ἐχθρὸν αὐτὸν ἀνέγραψαν καὶ
τῶν συμμάχων, αὐτὸν καὶ γένος, καὶ ἀτίμους εἶναι.
τοῦτο δ᾽ οὐκ ἦν, οὐχ ἣν ἂν οὑτωσί τις φήσειεν ἀτι-
μίαν. τί γὰρ τῷ ζελείτῃ τοῦτ᾽ ἔμελεν, εἰ τῶν ἀθή-
νησι κοινῶν μὴ μεθέξειν ἔμελλεν. ἀλλ᾽ οὐ τοῦτο λέ-
γει. ἀλλ᾽ ἐν τοῖς φονικοῖς γέγραπται νόμοις, ὑ-
πὲρ ὧν ἂν μὴ διδῷ δίκας, φόνου δικάσασθαι.
ἀλλ᾽ εὐαγὲς εἶναι τὸ ἀποκτεῖναι, καὶ ἄτιμός φη-
σι τεθνάτω. τοῦτο δὴ λέγει, καθαρὸν τὸν τούτων
τινὰ ἀποκτείναντα εἶναι. οὐκοῦν ἐνόμιζον ἐκεῖνοι
τῆς ἁπάντων τῶν ἑλλήνων σωτηρίας αὐτοῖς ἐπι-
μελητέον εἶναι. οὐ γὰρ ἂν αὐτοῖς ἔμελεν, εἴτις ἐν
πελοποννήσῳ τινὰς ὠνεῖται, ἢ διαφθείρει. μὴ
τοῦθ᾽ ὑπολαμβάνουσιν. ἐκόλαζον δὲ οὕτω καὶ
ἐτιμωροῦντο, οὓς ἂν αἴσθοιντο δωροδοκοῦντας,
ὥστε καὶ στηλίτας ποιεῖν. ἐκ δὲ τούτων, εἰκότως
τὰ τῶν ἑλλήνων ἦν τῷ βαρβάρῳ φοβερά, οὐχ ὁ βάρ
βαρος τοῖς ἕλλησιν. ἀλλ᾽ οὐ νῦν. οὐ γὰρ οὕτως ἔχεθ᾽
ὑμεῖς, οὔτε πρὸς τὰ τοιαῦτα, οὔτε πρὸς τὰ ἄλλα, ἀλ
λὰ πῶς; ἴστε αὐτοί. τί γὰρ δεῖ περὶ πάντων ὑμῶν
κατηγορεῖν; καὶ παραπλησίως δὲ καὶ οὐδὲν βέλτιον   eodē modo.
ὑμῶν, ἅπαντες οἱ λοιποὶ ἕλληνες. διόπερ

φημὶ ἔγωγε, καὶ σπουδῆς πολλῆς, καὶ βουλῆς ἀγαθῆς, τὰ παρόντα πράγματα προσδεῖσθαι. τίνος εἴπω; κελεύετε, καὶ οὐκ ὀργιεῖσθε; ἐκ τοῦ γραμματέως ἀναγίνωσκε. ἔστι τοίνυν τις εὐήθης λόγος παρὰ τῶν παραμυθεῖσθαι βουλομένων τὴν πόλιν, ὡς ἄρα οὔτω φίλιππός ἐστι τοιοῦτος, οἷοί ποτ᾽ ἦσαν λακεδαιμόνιοι. οἳ θαλάττης μὲν ἦρχον, καὶ γῆς ἁπάσης, βασιλέα δὲ σύμμαχον εἶχον. ὑφίστατο δὲ οὐδὲν αὐτούς. ἀλλ᾽ ὅμως ἠμύνατο κἀκείνους ἡ πόλις, καὶ οὐκ ἀνηρπάσθη. ἐγὼ δὲ, ἁπάντων ὡς ἔπος εἰπεῖν, πολλὴν εἰληφότων ἐπίδοσιν, καὶ οὐδὲν ὁμοίων ὄντων τῶν νῦν τοῖς πρότερον, οὐδὲν ἡγοῦμαι πλέον, ἢ τὰ τοῦ πολέμου κεκινῆσθαι , καὶ ὑποδεδωκέναι. πρῶτον μὲν γὰρ ἀκούω λακεδαιμονίους τότε, καὶ πάντας τοὺς *ἕλληνας τέτταρας μῆνας, ἢ πέντε τὴν ὡραίαν αὐτὴν, στρατεύεσθαι, καὶ τοῦτον τὸν χρόνον ἐμβαλόντας, καὶ κακώσαντας τὴν τῶν ἀντιπάλων χώραν ὁπλίταις, καὶ πολιτικοῖς στρατεύμασιν, ἀναχωρεῖν ἐπ᾽ οἴκου πάλιν. οὕτω δ᾽ ἀρχαίως εἶχον, μᾶλλον δὲ πολιτικῶς, ὥστε οὐδὲ χρημάτων ὠνεῖσθαι παρ᾽ οὐδενὸς οὐδὲν, ἀλλ᾽ εἶναι νόμιμόν τινα καὶ προφανῆ τὸν πόλεμον. νυνὶ δ᾽ ὁρᾶτε μὲν δήπου τὰ πλεῖστα τοὺς

προδότας ἀπολωλεκότας, οὐδὲν δ᾽ ἐκ παρατάξεως οὐδ᾽ ἐκ μάχης γινόμενον. ἀκούετε δὲ φίλιππον, οὐχὶ τῷ φάλαγγας ὁπλιτῶν ἄγειν, βαδίζονθ᾽ ὅποι βούλεται, ἀλλὰ τῷ ψιλοὺς ἱππέας, τοξότας ξένους, τοιοῦτον ἐξηρτῆσθαι στρατόπεδον. ἐπειδὰν δὲ τούτοις πρὸς νοσοῦντας ἐν αὑτοῖς προσπέσῃ, καὶ μηδεὶς ὑπὲρ τῆς χώρας δι᾽ ἀπιστίαν ἐξίῃ, μηχανήματ᾽ ἐπιστήσας, πολιορκεῖ. καὶ σιωπῶ θέρος καὶ χειμῶνα, ὡς οὐδὲν διαφέρει, οὐδ᾽ ἔστιν ἐξαίρετος ὥρα τίς, ἣν διαλείπει. ταῦτα μέντοι πάντας εἰδότας, δεῖ καὶ λογιζομένους, * μὴ προέσθαι τὸν πόλεμον εἰς τὴν χώραν. μὴ δ᾽ εἰς τὴν εὐήθειαν τὴν τοῦ τότε πρὸς λακεδαιμονίους πολέμου βλέποντας, ἐκτραχηλισθῆναι. ἀλλ᾽ ὡς ἐκ πλείστου φυλάττεσθαι τοῖς πράγμασι, καὶ ταῖς παρασκευαῖς, ὅπως οἴκοθεν μὴ κινήσεται σκοποῦντας. οὐχὶ συμπλακέντας διαγωνίζεσθαι. πρὸς μὲν γὰρ πόλεμον, πολλὰ φύσει πλεονεκτήματα ὑμῖν ὑπάρχει, ἄνπερ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι ποιεῖν ἐθέλωμεν ἃ δεῖ. ἡ φύσις τῆς ἐκείνου χώρας, ἧς ἄγειν καὶ φέρειν ἔστι πολλὴν, καὶ κακῶς ποιεῖν. ἄλλα μυρία. εἰς δὲ ἀγῶνα, ἄμεινον ἡμῶν ἐκεῖνος ἤσκηται. οὐ μόνον δὲ δεῖ ταῦτα γινώσκειν, οὐδὲ τοῖς ἔργοις ἐκεί-

νομ ἀμύνεσθαι τοῖς τοῦ πολέμου, ἀλλὰ καὶ τῷ λο
γισμῷ, καὶ τῇ διανοίᾳ τοὺς παρ' ὑμῖν ὑπὲρ αὐ=
τοῦ λέγοντας μισῆσαι, ἐνθυμουμένους ὅτι οὐκ ἔ=
νεστι τῶν ἔξω τῆς πόλεως ἐχθρῶν κρατῆσαι, πρὶν
ἂν τοὺς ἐν αὐτῇ τῇ πόλει κολάσητε ὑπηρετοῦν
τας ἐκείνῳ. ὃ μὰ τὸν Δία, καὶ τοὺς ἄλλους θεοὺς,
οὐ δύνασθε ὑμεῖς ποιῆσαι, οὐδὲ βούλεσθε. ἀλλ' εἰς
τοῦτ' ἀφῖχθε μωρίας, ἢ παρανοίας, ἢ, οὐκ ἔχω τί λέ
γω. πολλάκις γὰρ ἔμοιγ' ἐπελήλυθε καὶ τοῦτο
φοβεῖσθαι, μή τι δαιμόνιον τὰ πράγματα ἐλαύ
νῃ, ὥστε λοιδορίας, ἢ φθόνου, ἢ σκώμματος,
ἧς τινος ἂν τύχητε αἰτίας, ἀνθρώπους μισθω=
τούς, ὧν οὐδ' ἂν ἀρνηθεῖεν ἔνιοι ὡς οὐκ εἰσὶ τοιοῦ=
τοι, λέγειν κελεύετε, καὶ γελᾶτε ἄν τισι λοι=
δορηθῶσι καὶ οὐχὶ τοῦτό πω δεινόν, καίπερ ὂν δει
νόν. ἀλλὰ καὶ μετὰ πλείονος ἀσφαλείας πολι
τεύεσθαι δεδώκατε τούτοις, ἢ τοῖς ὑπὲρ ὑμῶν
λέγουσι, καίτοι θεάσασθε ὅσας συμφορὰς παρα=
σκευάζει, τὸ τῶν τοιούτων ἐθέλειν ἀκροᾶσθαι. λέ=
ξω δὲ ἔργα, ἃ πάντες εἴσεσθε. ἦσαν ἐν Ὀλύνθῳ
τῶν ἐν τοῖς πράγμασι, τινὲς μὲν τὰ Φιλίππου
φρονοῦντες, καὶ πάνθ' ὑπηρετοῦντες ἐκείνῳ.
τινὲς δὲ τοῦ βελτίστου, καὶ ὅπως μὴ δουλεύσου=
σιν οἱ πολῖται πράττοντες. πότεροι δὴ τὴν πα

τρίδα

ζίδια ἀπώλεσαν; ἢ πότεροι τοὺς ἱππέας προὔδο
σαν, ὧν προδοθέντων ὄλυνθος ἀπώλετο; οἱ τὰ
φιλίππου φρονοῦντες, καὶ ὅτ' ἦν ἡ πόλις, τοὺς τὰ
βέλτιστα λέγοντας συκοφαντοῦντες καὶ διαβάλ
λοντες οὕτως, ὥς τε τόν γ' ἀπολλωνίδην καὶ ἐκ-
βαλεῖν ὁ δῆμος ὁ τῶν ὀλυνθίων ἐπείσθη. οὐ τοίνυν
παρὰ τούτοις μόνοις τὸ ἔθος τοῦτο πάντα κακὰ εἰρ
γάσατο, ἄλλοθι δ' οὐδαμοῦ. ἀλλ' ἐν ἐρετρίᾳ, ἐπειδὴ
γε ἀπαλλαγέντος τοῦ πλουτάρχου. καὶ τῶν ξένων,
ὁ δῆμος εἶχε τὴν πόλιν, καὶ τὸν πορθμόν, οἱ μὲν
ἐφ' ὑμᾶς ἦγον τὰ πράγματα. οἱ δ' ἐπὶ φίλιπ
πον, ἀκούοντες δὲ τούτων τὰ πολλά, μᾶλλον δὲ πάν
τα οἱ ταλαίπωροι καὶ δυστυχεῖς ἐρετριεῖς τελευ
τῶντες ἐπείσθησαν τοὺς ὑπὲρ αὐτῶν λέγοντας
ἐκβαλεῖν. καὶ γάρ τοι πέμψας ἱππόνικον ὁ σύμ
μαχος, καὶ φίλος αὐτοῖς φίλιππος, καὶ ξέ-
νους χιλίους, τὰ τείχη περιεῖλε τοῦ πορθμοῦ, καὶ
τρεῖς κατέστησε τυράννους, ἵππαρχον, αὐτομέδον
τα, κλείταρχον. καὶ μετὰ ταῦτ' ἐξελήλακεν
ἐκ τῆς χώρας δὶς ἤδη βουλομένους σῴζεσθαι. τότε
μὲν πέμψας τοὺς μετ' εὐρυλόχου ξένους, πάλιν
δὲ τοὺς μετὰ παρμενίωνος. καὶ τί δεῖ τὰ
πολλὰ λέγειν; ἀλλ' ἐν ὠρεῷ, φιλιστίδης μὲν ἔπρατ
τε φιλίππῳ, καὶ μένιππος, καὶ σωκράτης, καὶ
θόας

θόας, καὶ ἀγαπαῖος, οἵπερ νῦν ἔχουσι τὴν πό-
λιν. καὶ ταῦτ' ᾔδεσαν ἅπαντες, εὐφραῖος
δέ τις ἄνθρωπος, καὶ παρ' ὑμῖν ποτ' ἐνθάδε
οἰκήσας, ὅπως ἐλεύθεροι, καὶ μηδενὸς δοῦλοι
ἔσονται, οὗτος τὰ μὲν ἄλλα ὡς ὑβρίζετο, καὶ
προεπηλακίζετο ὑπὸ τοῦ δήμου τῶν ὠρειτῶν,
πολλὰ ἂν εἴη λέγειν. ἐνιαυτῷ δὲ πρότερον τῆς
ἁλώσεως, ἐνέδειξεν ὡς προδότην τὸν φιλιστεί-
δην, καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, αἰσθόμενος ἃ πράτ-
τουσι. συστραφέντες δὲ ἄνθρωποι πολλοί, καὶ χο-
ρηγὸν ἔχοντες τὸν φίλιππον, καὶ πρυτανευόμε-
νοι παρ' ἐκείνου, ἀπάγουσι τὸν εὐφραῖον εἰς τὸ
δεσμωτήριον, ὡς συνταράττοντα τὴν πόλιν.
ὁρῶν δὲ ταῦθ' ὁ δῆμος ὁ τῶν ὠρειτῶν, ἀντὶ τοῦ
τῷ μὲν βοηθεῖν, τοὺς δ' ἀποτυμπανίσαι, τοῖς
μὲν, οὐκ ὠργίζετο, τὸν δ' ἐπιτήδειον εἶναι ταῦτα
παθεῖν ἔφη, καὶ ἐπέχαιρε. μετὰ ταῦθ' οἱ μὲν,
ἐπ' ἐξουσίας ὁπόσης ἠβούλοντο, ἔπραττον ὅπως
ἡ πόλις ληφθήσεται καὶ κατεσκευάζοντο
τὴν πρᾶξιν. τῶν δὲ πολλῶν εἴ τις αἴσθοιτο, ἐσίγα
καὶ κατεπέπληκτο, τὸν εὐφραῖον οἷα ἔπαθε
μεμνημένος. οὕτω δ' ἀθλίως διέκειντο, ὥστε οὐ
πρότερον ἐτόλμησεν οὐδεὶς τοιούτου κακοῦ προ-
σιόντος, ῥῆξαι φωνήν, πρὶν διασκευασάμενοι

πρὸς

πρὸς τὰ τείχη προσήεσαν οἱ πολέμιοι. τηνι-
καῦτα δ' οἱ μὲν, ἠμύνοντο, οἱ δὲ, προὐδίδο-
σαν. τῆς δὲ πόλεως οὕτως ἁλούσης αἰσχρῶς καὶ κα
κῶς, οἱ μὲν ἄρχουσι, καὶ τυραννοῦσι τοὺς τότε σώ
ζοντας αὑτοὺς, καὶ τὸν εὐφραῖον, ἑτοίμους ὄντας
ὁτιοῦν ποιεῖν, τοὺς μὲν, ἐκβαλόντες, τοὺς δὲ, ἀπο
κτείναντες, ὁ δ' εὐφραῖος ἐκεῖνος, ἀπέσφα-
ξεν ἑαυτὸν, ἔργῳ μαρτυρήσας, ὅτι δικαίως καὶ
καθαρῶς ὑπὲρ τῶν πολιτῶν ἀνθειστήκει φιλίππῳ,
τί οὖν ποτ' αἴτιον, θαυμάζετ' ἴσως, τὸ καὶ τοὺς
ὀλυνθίους, καὶ τοὺς ἐρετριέας, καὶ τοὺς ὠρείτας ἥδιον
πρὸς τοὺς ὑπὲρ φιλίππου λέγοντας ἔχειν, ἢ τοὺς
ὑπὲρ ἑαυτῶν, ὅπερ καὶ παρ' ὑμῖν. ὅτι, τοῖς μὲν ὑ-
πὲρ τοῦ βελτίστου λέγουσιν, οὐδὲ βουλομένοις ἔνε-
στιν ἐνίοτε πρὸς χάριν οὐδὲν εἰπεῖν. τὰ γὰρ πρά-
γματ' ἀνάγκη σκοπεῖν, ὅπως σωθήσεται. οἱ δ' ἐν
αὐτοῖς οἷς χαρίζονται, φιλίππῳ συμπράττουσιν,
εἰσφέρειν ἐκέλευον. οἱ δ' οὐδὲν, δεῖν ἔφασαν πο
λεμεῖν καὶ μὴ πιστεύειν. οἱ δ' ἄγειν εἰρήνην,
ἕως ἐγκατελήφθησαν. τἄλλα τὸν αὐτὸν τρόπον
οἶμαι πάνθ', ἵνα μὴ καθ' ἕκαστα λέγω. οἱ μὲν,
ἐφ' οἷς ἤδη χαριοῦνται, ταῦτ' ἔλεγον. οἱ δ' ἐξ
ὧν ἔμελλον σωθήσεσθαι. πολλὰ δὲ καὶ τὰ τελευ
ταῖα, οὐχ οὕτως οὔτε πρὸς χάριν, οὔτε δι' ἄγνοιαν

οἱ πολλοὶ προΐενται. ἀλλ' ὑποκατακλινόμενοι,
ἐπειδὴ τοῖς ὅλοις ἡττᾶσθαι νομίζομεν. ὃ νὴ τὸν
Δία, καὶ τὸν ἀπόλλω, δέδοικα ἔγωγε μὴ πά-
θητε ὑμεῖς, ἐπειδὰν εἰδῆτε ἐκ λογισμοῦ μηδὲν
ὑμῖν ἐνόν. καὶ τοὺς εἰς τοῦθ' ὑπάγοντας ὑμᾶς
ὁρῶν οὐκ ὀρρωδῶ, ἀλλὰ δυσωποῦμαι, ἢ γὰρ ἐξε-
πίτηδες, ἢ δι' ἄγνοιαν, εἰς χαλεπὸν πρᾶγμα
ὑπάγουσι τὴν πόλιν. καίτοι μὴ γένοιτο ὦ ἄν-
δρες ἀθηναῖοι, τὰ πράγματ' ἐν τούτῳ. τεθνά-
ναι γὰρ μυριάκις κρεῖττον, ἢ κολακείᾳ τι ποιῆ-
σαι φιλίππῳ, καὶ προέσθαι τῶν ὑπὲρ ὑμῶν λε-
γόντων τινάς. καλήν γ' οἱ πολλοὶ νῦν ἀπειλή-
φασιν ὠρεῖται χάριν, ὅτι τοῖς φιλίππου φίλοις
ἐπέτρεψαν αὑτούς, τὸν δ' εὐφραῖον ἐώθουν. κα-
λήν γ' ὁ δῆμος ὁ ἐρετριέων, ὅτι τοὺς ὑμετέρους
μὲν πρέσβεις ἀπήλασε. κλειτάρχῳ δ' ἐνέδωκεν
αὑτόν. δουλεύουσί γε μαστιγούμενοι, καὶ στρεβλού-
μενοι. καλῶς ὀλυνθίων ἐφείσατο, τῶν, τὸν μὲν λα-
σθένην ἵππαρχον χειροτονησάντων, τὸν δ' ἀπολ-
λωνίδην ἐκβαλόντων. μωρία, καὶ κακία τὰ τοι-
αῦτα ἐλπίζειν, καὶ κακῶς βουλευομένους αὑτούς,
καὶ μηδὲν ὧν προσήκει ποιεῖν ἐθέλοντας, ἀλλὰ
τῶν ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν λεγόντων ἀκροωμένους, τηλι-
καύτην ἡγεῖσθαι πόλιν οἰκεῖν τὸ μέγεθος, ὥστε

μὴ δ'

μηδ' ἂν ὁτιοῦν ᾖ δεινὸν πείσεσθαι. καὶ μὴν ἐκεῖνό
γε αἰσχρὸν ὕστερόν ποτ' εἰπεῖν συμβάντος τινός,
τίς γὰρ ἂν ᾠήθη ταῦτα γενέσθαι; νὴ τὸν Δία, ἔδει
γὰρ τὸ, καὶ τὸ, ποιῆσαι, καὶ τὸ, μὴ ποιῆσαι. πολλὰ
ἂν εἰπεῖν ἔχοιεν ὀλύνθιοι νῦν, ἃ τότε εἰ προεί-
δοντο, οὐκ ἂν ἀπώλοντο. πόλλ' ἂν ὠρεῖται. πολλὰ
φωκεῖς. πολλὰ τῶν ἀπολωλότων ἕκαστοι. ἀλλὰ τί
τούτων ὄφελος αὐτοῖς; ἕως ἂν σώζηται τὸ σκάφος,
ἄν τε μεῖζον, ἄν τ' ἔλαττον ᾖ, τότε χρὴ καὶ ναύ-
την, καὶ κυβερνήτην, καὶ πάντ' ἄνδρα ἐφεξῆς
πρόθυμον εἶναι, καὶ ὅπως μήθ' ἑκὼν, μήτ' ἄκων μη-
δεὶς ἀνατρέψῃ τοῦτο σκοπεῖσθαι. ἐπειδὰν δ' ἡ θά-
λαττα ὑπέρσχῃ, μάταιος ἡ σπουδή. καὶ ὑμεῖς τοί-
νυν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, ἕως ἐσμὲν σῶοι, πόλιν
μεγίστην ἔχοντες, ἀφορμὰς πλείστας, ἀξίωμα
κάλλιστον, τί ποιῶμεν, πάλαι τις ἡδέως ἂν ἴσως
ἐρωτήσων κάθηται. ἐγὼ νὴ Δί' ἐρῶ, καὶ γράψω δέ,
ὥστε ἂν βούλησθε χειροτονήσετε, αὐτοὶ πρῶτον ἀ-
μυνόμενοι, καὶ παρασκευαζόμενοι τριήρεσι, χρήμα-
σι, καὶ στρατιώταις λέγω. καὶ γὰρ ἂν ἅπαντες δου-
λεύειν δή που συγχωρήσωσιν οἱ ἄλλοι, ὑμῖν γ'
ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγωνιστέον. ταῦτα δὴ
πάντα παρασκευασάμενοι καὶ ποιήσαντες
τοῖς ἕλλησι φανερὰ, τοὺς ἄλλους ἤδη παρα-
καλῶμεν, καὶ τοὺς ταῦτα διδάξοντας

ἐκπέμπωμεν πρέσβεις πανταχοῖ, εἰς Πελοπόννησον, εἰς Ῥόδον, εἰς Χίον, ὡς βασιλέα λέγω, οὐδὲ γὰρ τῶν ἐκείνῳ συμφερόντων ἀφέστηκε, τὸ μὴ τοῦτον ἐᾶσαι πάντα καταστρέψασθαι. ἵν' ἐὰν μὲν πείσητε, κοινωνοὺς ἔχητε καὶ τῶν κινδύνων, καὶ τῶν ἀναλωμάτων, ἄν τι δέῃ. εἰ δὲ μή, χρόνους γε ἐμποιῆτε τοῖς πράγμασιν. ἐπειδὴ γάρ ἐστι πρὸς ἄνδρα, καὶ οὐχὶ συνεστώσης πόλεως ἰσχὺν ὁ πόλεμος, οὐδὲ τοῦτ' ἄχρηστον. οὐδ' αἱ πέρυσι πρεσβεῖαι περὶ τὴν Πελοπόννησον ἐκεῖναι καὶ κατηγορίαι, ἃς ἐγώ, καὶ Πολύευκτος ὁ βέλτιστος ἐκεινοσί, καὶ Ἡγήσιππος, καὶ Κλειτόμαχος, καὶ Λυκοῦργος, καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις περιήλθομεν, καὶ ἐποιήσαμεν ἐπισχεῖν ἐκεῖνον, καὶ μήτ' ἐπ' Ἀμβρακίαν ἐλθεῖν, μήτ' ἐς Πελοπόννησον ὁρμῆσαι. οὐ μέντοι λέγω μηδὲν αὐτοὺς ὑπὲρ αὑτῶν ἀναγκαῖον ἐθέλοντας ποιεῖν, τοὺς ἄλλους παρακαλεῖν. καὶ γὰρ εὔηθες τὰ οἰκεῖα αὐτοὺς προϊεμένους, τῶν ἀλλοτρίων φάσκειν κήδεσθαι, ἢ τὰ παρόντα περιορῶντας, ὑπὲρ τῶν μελλόντων τοὺς ἄλλους φοβεῖν. οὐ λέγω ταῦτα. ἀλλὰ τοῖς μὲν ἐν Χερρονήσῳ χρήματ' ἀποστέλλειν φημὶ δεῖν, καὶ τἄλλα ὅσα ἀξιοῦσι ποιεῖν. αὐτοὺς δὲ παρασκευάζεσθαι, καὶ πρώτους ἃ χρὴ ποιοῦντας,

τότε καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας συγκαλεῖν, συνά-
γειν, διδάσκειν, νουθετεῖν. ταῦτ' ἐστὶ πόλεως
ἀξίωμα ἐχούσης, ἡλίκον ὑμῖν ὑπάρχει. εἰ δ' οἴεσ-
θε Χαλκιδέας τὴν Ἑλλάδα σώσειν, ἢ Μεγαρέ-
ας, ὑμεῖς δ' ἀποδράσεσθε τὰ πράγματα, οὐκ
ὀρθῶς οἴεσθε. ἀγαπητὸν γὰρ ἂν αὐτοὶ σώζωνται
τούτων ἕκαστοι. ἀλλ' ὑμῖν τοῦτο πρακτέον. ὑμῖν
οἱ πρόγονοι τοῦτο τὸ γέρας ἐκτήσαντο, καὶ κατέ-
λιπον μετὰ πολλῶν, καὶ καλῶν, καὶ μεγάλων
κινδύνων. εἰ δ' ὃ βούλεται ζητῶν ἕκαστος καθεδεῖ-
ται, καὶ ὅπως μηδὲν αὐτὸς ποιήσῃ σκοπῶν, πρῶ-
τον μὲν, οὐδὲ μήποθ' εὕρῃ τοὺς ποιήσοντας. ἔπει-
τα δέδοικα, ὅπως μὴ πάντα ὅσα οὐ βουλόμε-
θα, ποιεῖν ἡμῖν ἀνάγκη γενήσεται. εἰ γὰρ ἦσαν,
εὕρηντ' ἂν πάλαι, ἕνεκα τοῦ μηδὲν ὑμᾶς αὐ-
τοὺς ποιεῖν ἐθέλειν. ἀλλ' οὐκ εἰσίν. ἐγὼ μὲν δὴ
ταῦτα λέγω, ταῦτα γράφω, καὶ οἴομαι καὶ νῦν
ἔτι ἐπανορθωθῆναι ἂν τὰ πράγματα, τούτων
γιγνομένων. εἰ δέ τις ἔχει τούτων τι βέλτιον,
λεγέτω, καὶ συμβουλευέτω. ὅτι δ' ὑμῖν δόξει,
τοῦτ' ὦ πάντες θεοὶ συνενέγκοι.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ, ΤΟΥ κατὰ φιλίππου τετάρτου λόγου.

Καὶ οὗτος, τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν ἔχει τοῖς φθάνουσι. καὶ πλέον οὐδὲν, οὔτε ἴδιον, πλὴν τὸ περὶ τῆς ὁμονοίας πολίτευμα. διαφερομένων γὰρ τῶν πλουσίων πρὸς τοὺς πένητας, ὁ Δημοσθένης καταπαύειν πειρᾶται τὴν στάσιν. τῷ μὲν δήμῳ παραινῶν, μὴ δημεύειν τὰς τῶν πλουσίων οὐσίας. τοῖς δὲ πλουσίοις, μὴ φθονεῖν τοῖς ἀπόροις, τοῦ δημοσίου λήμματος. πείθει δὲ τοὺς ἀθηναίους, καὶ πρὸς τὸν περσῶν βασιλέα, περὶ συμμαχίας πρεσβεύεσθαι.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ, λόγος τέταρτος.

ΚΑΙ σπουδαῖα νομίζων ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, περὶ ὧν βουλεύεσθε, καὶ ἀναγκαῖα τῇ πόλει, πειράσομαι περὶ αὐτῶν εἰπεῖν, ἃ νομίζω

μείζω συμφέρειν. οὐκ ὀλίγων δ᾽ ὄντων ἁμαρτη-
μάτων, οὐδ᾽ ἐκ μικροῦ χρόνου συνειλεγμένων, ἐξ
ὧν φαύλως ταῦτ᾽ ἔχει, οὐδέν ἐστιν ὦ ἄνδρες ἀθη
ναῖοι τῶν πάντων δυσκολώτατον εἰς τὸ παρόν, ἢ
ὅτι ταῖς γνώμαις ὑμεῖς ἀφεστήκατε τῶν πραγ
μάτων, καὶ τοσοῦτον χρόνον σπουδάζετε, ὅσον
ἂν κάθησθε ἀκούοντες ἢν προσαγγελθῇ τι νεώ-
τερον. εἶτ᾽ ἀπελθὼν ἕκαστος ὑμῶν, οὐ μόνον οὐ-
δὲν φροντίζει περὶ αὐτῶν, ἀλλ᾽ οὐδὲ μέμνηται. ἡ
μὲν οὖν ἀσέλγεια, καὶ πλεονεξία, ᾗ πρὸς ἅπαν
τας ἀνθρώπους φίλιππος χρῆται, τοσαύτη τὸ
πλῆθος, ὅσην ἀκούετε. ὅτι δ᾽ οὐκ ἔνι ταύτης ἐ-
κεῖνον ἐπισχεῖν ἐκ λόγου καὶ δημηγορίας, οὐδεὶς
ἀγνοεῖ δήπου. καὶ γὰρ εἰ μὴ δ᾽ ἀφ᾽ ἑνὸς τῶν ἄλ-
λων τοῦτο μαθεῖν δύναιτό τις, ὡδὶ λογισάσθω.
ἡμεῖς οὐδαμοῦ πώποτε, ὅπου περὶ τῶν δικαίων
εἰπεῖν ἔδει, ἐδέησεν ἡττήθημεν, οὐδ᾽ ἀδικεῖν ἐδόξα
μεν, ἀλλὰ πάντων πανταχοῦ κρατοῦμεν, καὶ
περίεσμεν τῷ λόγῳ. ἆρ᾽ οὖν διὰ ταῦτ᾽ ἐκείνῳ
φαύλως ἔχει τὰ πράγματα, ἢ τῇ πόλει καλῶς;
πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἐπειδὰν γάρ, ὁ μὲν λαβὼν μετὰ
ταῦτα βαδίζῃ τὰ ὅπλα, πᾶσι τοῖς οὖσιν ἑτοίμως
κινδυνεύων, ἡμεῖς δὲ καθώμεθα, οἱ μὲν εἰρηκότες
τὰ δίκαια, οἱ δ᾽ ἀκηκοότες, εἰκότως οἶμαι τὰ ἔρ-

γα τοὺς λόγους παρέρχεται. καὶ προσέχουσιν
ἅπαντες, οὐχ οἷς ἐποιοῦμεν πρότερον. ἡμεῖς δικαίοις, ἢ
νῦν ἂν ἐποιοῦμεν. ἀλλ' οἷς ποιοῦμεν. ἔστι δὲ ταῦ-
τα, οὐδένα τῶν ἀδικουμένων σώζειν δυνάμενα.
οὐδὲν γὰρ δεῖ πλείω περὶ αὐτῶν λέγειν. τῷ γὰρ ὄντι
διεστηκότων εἰς δύο μέρη ταῦτα τῶν ἐν ταῖς πό-
λεσι, τῶν μὲν, εἰς τὸ μήτε ἄρχειν βίᾳ βούλεσθαι μη-
δενός, μήτε δουλεύειν ἄλλῳ, ἀλλ' ἐν ἐλευθερίᾳ,
καὶ νόμοις ἐξ ἴσου πολιτεύεσθαι, τῶν δ' εἰς τὸ ἄρ-
χειν μὲν τῶν πολιτῶν ἐπιθυμεῖν, ἑτέρῳ δ' ὑπα-
κούειν δι' ὅτου ποτ' ἂν οἴωνται τοῦτο δυνήσεσθαι
ποιῆσαι, οἱ τῆς ἐκείνου προαιρέσεως, οἱ τυραννί-
δων, καὶ δυναστειῶν ἐπιθυμοῦντες, κεκρατή-
κασι πανταχοῦ, καὶ πόλις δημοκρατουμένη βε-
βαίως, οὐκ οἶδ' εἴ τις ἐστι τῶν πασῶν λοιπή,
πλὴν ἡ ὑμετέρα. κεκρατήκασιν οἱ δι' ἐκείνου
τὰς πολιτείας ποιούμενοι πᾶσιν, ὅσοις πράγ-
ματα πράττεται. πρώτῳ μὲν πάντων, καὶ πλεί-
στῳ, τῷ τοὺς βουλομένους χρήματα λαμβάνειν,
ἔχειν τὸν δώσοντα ὑπὲρ αὐτῶν. δευτέρῳ δὲ καὶ
οὐδὲν ἐλάττονι τούτου, τῷ δύναμιν τὴν κατα-
στρεψομένην τοὺς ἐναντιουμένους αὐτοῖς, ἐν οἷς
ἂν αἰτήσωσι χρόνοις, παρεῖναι. ἡμεῖς δὲ οὐ μόνον
τούτοις * ὑπολειπόμεθα ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι,

ἀλλ' οὐδ' ἀνεγερθῆναι δυνάμεθα. ἀλλὰ μαν-
δραγόραν πεπωκόσιν, ἤ τι φάρμακον ἄλλο τοι-
οῦτον ἐοίκαμεν ἀνθρώποις. εἶτ' οἶμαι, δεῖ γὰρ ὡς
ἐγὼ κρίνω λέγειν τἀληθῆ, οὕτω διαβεβλήμεθα
καὶ καταπεφρονήμεθα ἐκ τούτων, ὥστε τῶν ἐν
αὐτῷ τῷ κινδυνεύειν ὄντων, οἱ μὲν, ὑπὲρ
τῆς ἡγεμονίας ἡμῖν ἀντιλέγουσιν, οἱ δ' ὑπὲρ τοῦ
ποῦ συνεδρεύσουσι. τινὲς δὲ καὶ καθ' ἑαυτοὺς ἀ-
μύνεσθαι μᾶλλον, ἢ μεθ' ὑμῶν ἐγνώκασι. τοῦ χά-
ριν δὴ ταῦτα λέγω καὶ διεξέρχομαι; οὐ γὰρ ἀ-
πεχθάνεσθαι μὰ τὸν Δία καὶ πάντας τοὺς θεοὺς
προαιροῦμαι, ἀλλ' ἵνα ὑμῶν ἕκαστος ὦ ἄνδρες
ἀθηναῖοι τοῦτο γνῷ καὶ ἴδῃ, ὅτι ἡ καθ' ἡμέραν
ῥᾳστώνη, καὶ ῥᾳθυμία, ὥσπερ τοῖς ἰδίοις βίοις,
οὕτω καὶ ταῖς πόλεσιν, οὐκ ἀφ' ἑκάστου τῶν ἀμε-
λουμένων ποιεῖ τὴν αἴσθησιν εὐθέως, ἀλλ' ἐπὶ
τῷ κεφαλαίῳ τῶν πραγμάτων ἀπαντᾷ. ὁρᾶ-
τε σέῤῥιον καὶ δορίσκον, ταῦτα γὰρ πρῶτον
ὠλιγωρήθη μετὰ τὴν εἰρήνην, ἃ πολλοῖς ὑμῶν
οὐδὲ γνώριμά ἐστιν ἴσως. ταῦτα μέντοι τότε ἐα-
θέντα καὶ προοφθέντα, ἀπώλεσε θρᾴκην, καὶ
κερσοβλέπτην σύμμαχον ὄντα ὑμῶν. πάλιν
ταῦτ' ἀμελούμενα ἰδὼν, καὶ οὐδεμιᾶς βοηθεί-
ας τυγχάνοντα παρ' ὑμῶν, * κατέσκαπτε

πορθμὸν, καὶ τυραννίδα ἀπαντικρὺ τῆς ἀττικῆς * ἐπετείχισεν ὑμῖν ἐν τῇ εὐβοίᾳ. ταύτης ὀλιγωρουμένης, μέγαρα ἑάλω παρὰ μικρόν. οὐδὲν ἐφροντίσατε, οὐδ' ἐπεστράφητε ἐπ' οὐδενὶ τούτων, οὐδ' ἐνεδείξασθε τοῦτ' ὅτι οὐκ ἐπιτρέψετε ταῦτα ποιεῖν αὐτόν. αὐρῶνας ἐπρίατο. καὶ μετ' οὐ πολὺν χρόνον, τὰ ἐν ὠρεῷ πράγματ' εἴληφε. πολλὰ δὲ τὰ παραλείπω, φερρὰς, τὴν ἐπ' ἀμβρακίαν ὁδὸν, τὰς ἐν ἤλιδι σφαγὰς, ἄλλα μυρία. οὐ γὰρ ἵν' ἐξαριθμήσωμαι τοὺς βεβιασμένους, καὶ τοὺς ἠδικημένους ὑπὸ φιλίππου, ταῦτα διεξῆλθον. ἀλλ' ἵνα τοῦθ' ὑμῖν ἐπιδείξω, ὅτι οὐ στήσεται πάντας ἀνθρώπους ἀδικῶν. τὰ δ' ὑφ' αὑτὸν ποιούμενος φίλιππος, εἰ μή τις αὐτὸν κωλύσει. εἰσὶ δέ τινες, οἳ πρὶν ἀκοῦσαι τοὺς ὑπὲρ τῶν πραγμάτων λόγους, εὐθέως εἰώθασιν ἐρωτᾶν, τί οὖν χρὴ ποιεῖν; οὐχ ἵνα ἀκούσαντες ποιήσωσι. χρησιμώτατοι γὰρ ἂν ἦσαν ἁπάντων. ἀλλ' ἵνα τοῦ λέγοντος ἀπαλλαγῶσι. δεῖ δ' ὅμως εἰπεῖν, ὅ, τι χρὴ ποιεῖν. πρῶτον μὲν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τοῦτο παρ' ὑμῖν αὐτοῖς βεβαίως γνῶναι, ὅτι τῇ πόλει φίλιππος πολεμεῖ, καὶ τὴν εἰρήνην λέλυκε. καὶ κακόνους μὲν, καὶ ἐχθρός ἐστιν ὅλῃ τῇ πόλει καὶ τῷ τῆς πόλεως ἐδάφει, προσθήσω δὲ, καὶ

τοῖς

τοῖς ἐν τῇ πόλει θεοῖς, οἵπερ αὐτὸν ἐξολέσειαν. οὐδενὶ μὲν γὰρ μᾶλλον, ἢ τῇ πολιτείᾳ πολεμεῖ. οὐδ' ἐπιβουλεύει καὶ σκοπεῖ μᾶλλον οὐδὲν τῶν ἁπάντων, ἢ ὅπως ταύτην καταλύσει. καὶ τοῦτ' ἐξ ἀνάγκης τρόπον τινὰ νῦν γε δὴ ποιεῖ. λογίζεται γὰρ, ἄρχειν βούλεται. τούτου δ' ἀνταγωνιστὰς μόνους ὑπείληφεν ὑμᾶς. ἀδικεῖ πολὺν χρόνον. καὶ τοῦτ' αὐτὸς ἄριστα σύνοιδεν ἑαυτῷ, οἷς γὰρ οὖσιν ὑμετέροις ἔχει χρῆσθαι, τούτοις ἅπαντα τἄλλα βεβαίως κέκτηται. εἰ γὰρ ἀμφίπολιν, καὶ ποτίδαιαν προεῖτο, οὐδ' ἂν ἐν μακεδονίᾳ μένειν ἀσφαλῶς ἡγεῖτο. ἀμφότερα οὖν οἶδε. καὶ αὐτὸν ὑμῖν ἐπιβουλεύοντα, καὶ ὑμᾶς αἰσθανομένους. εὖ φρονεῖν δ' ὑμᾶς ὑπολαμβάνων, δικαίως μισεῖν αὐτὸν ἡγεῖται. πρὸς δὲ τούτοις τοσούτοις οὖσιν, οἶδεν ἀκριβῶς, ὅτι οὐδ' ἂν ἁπάντων τῶν ἄλλων γένηται κύριος, οὐδὲν ἔστ' αὐτῷ βεβαίως ἔχειν, ἕως ἂν ὑμεῖς δημοκρατῆσθε. ἀλλ' ἐάν ποτε συμβῇ τι πταῖσμα, πολλὰ δ' ἂν γένοιτο ἀνθρώπῳ, ἥξει πάντα τὰ νῦν βεβιασμένα, καὶ καταφεύξεται πρὸς ὑμᾶς. ἐστὲ γὰρ ὑμεῖς οὐκ αὐτοὶ πλεονεκτῆσαι, καὶ κατασχεῖν ἀρχὴν εὖ πεφυκότες, ἀλλ' ἕτερον λαβεῖν κωλῦσαι, καὶ τὸν ἔχοντ' ἀφελέσθαι, καὶ ὅλως

ἐνοχλῆσαι τοῖς ἄρχειν βουλομένοις, καὶ πάντας ἀνθρώπους εἰς ἐλευθερίαν ἐξελέσθαι δεινοί. οὐκ οὖν βούλεται τοῖς αὐτοῦ καιροῖς τὴν παρ' ὑμῶν ἐλευθερίαν ἐφεδρεύειν, οὐ κακῶς, οὐδ' ἀργῶς ταῦτα λογιζόμενος. πρῶτον μὲν δή, τοῦτο δεῖ χάριν ἐχθρὸν ὑπειληφέναι τῆς πολιτείας, καὶ τῆς δημοκρατίας, ἀδιάλλακτον ἐκεῖνον. δεύτερον δὲ εἰδέναι σαφῶς, ὅτι πάνθ' ὅσα πραγματεύεται, καὶ κατασκευάζεται νῦν, ἐπὶ τὴν ἡμετέραν πόλιν παρασκευάζεται. οὐ γὰρ οὕτως εὐήθης ἐστὶν ὑμῶν οὐδείς, ὥσθ' ὑπολαμβάνειν τὸν φίλιππον, τῶν μὲν ἐν θράκῃ κακῶν, τί γὰρ ἂν ἄλλο τίς εἴποι, δρογγίλου, καὶ καβύλης, καὶ μάσειραν, καὶ ἃ νῦν φασιν αὐτὸν ἔχειν, τούτων μὲν ἐπιθυμεῖν, καὶ ὑπὲρ τοῦ, ταῦτα λαβεῖν, καὶ πόνους καὶ χειμῶνας, καὶ τοὺς ἐσχάτους κινδύνους ὑπομένειν, τῶν δ' ἀθήνησι λιμένων, καὶ νεωρίων καὶ τριήρων, καὶ τῶν ἔργων τῶν ἀργυρέων, καὶ τοσούτων προσόδων, καὶ τόπου, καὶ δόξης, ὧν μήτ' ἐκείνῳ, μήτ' ἄλλῳ γένοιτο μηδενὶ χειρωσαμένῳ τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν κυριεῦσαι, οὐκ ἐπιθυμεῖν, ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὑμᾶς ἐάσειν ἔχειν, ὑπὲρ δὲ τῶν μελινῶν, καὶ τῶν ὀλυρῶν τῶν ἐν τοῖς θρακίοις σιρροῖς, ἐν τῷ βαρά-

θρῳ

θρω χειμάζειν. οὐκ ἔστι ταῦτα, ἀλλὰ κἀκεῖνα ὑπὲρ τοῦ τούτων γενέσθαι κύριος, καὶ τἆλλα πάντα πραγματεύεται. ταῦτα τοίνυν ἕκαστον εἰδότα, καὶ γινώσκοντα παρ' αὑτῷ, δεῖ μὰ Δί' οὐ γράψαι κελεύειν πόλεμον τὸν τὰ βέλτιστα τῶν πᾶσι δικαίοις συμβουλεύοντα. τοῦτο μὲν γάρ ἐστιν ὅτῳ μὴ πολεμήσετε λαβεῖν * οὐ βουλομένων, οὐχ ἃ τῇ πόλει συμφέρει πράττειν. ὁρᾶτε γάρ, εἰ δι' ἃ πρῶτα παρεσπόνδησε Φίλιππος, ἢ δεύτερα, ἢ τρίτα, πολλὰ γάρ ἐστιν ἐφεξῆς, ἔγραψέ τις αὐτῷ πόλεμον, ὁ δ' ὁμοίως ὥσπερ νυνὶ οὐ γράφοντος Ἀθηναίων οὐδενὸς πόλεμον, Καρδιανοῖς ἐβοήθει, οὐκ ἀνηρπασμένος ἂν ἦν ὁ ταῦτα γράψας, καὶ διὰ τοῦτον ἅπαντες ᾐτιῶντο ἂν, αὐτὸν Καρδιανοῖς βεβοηθηκέναι. μὴ τοίνυν ζητεῖτε ὅντινα, ἀνθ' ὧν Φίλιππος ἐξαμαρτάνει, μισήσετε. καὶ τοῖς παρ' ἐκείνου μισθαρνοῦσι, διασπάσεσθαι προβαλεῖτε. μηδ' αὐτοὶ χειροτονήσαντες πόλεμον, βούλεσθε παρ' ὑμῖν αὐτοῖς ἐρίζειν, εἰ δέον, ἢ μὴ δέον ὑμᾶς τοῦτο πεποιηκέναι. ἀλλ' ὃν ἐκεῖνος * πολεμεῖ τρόπον, τοῦτον ἀμύνεσθε. τοῖς μὲν ἀμυνομένοις ἤδη, χρήματα καὶ τἆλλα, ὧν ἂν δέονται, διδόντες. αὐτοὶ δ' εἰσφέροντες ὦ ἄνδρες Ἀθη-

ναῦται, καὶ κατασκευαζόμενοι στράτευμα, τριήρεις ταχείας, ἵππους, ἱππαγωγούς, καὶ τἆλλα ὅσα εἰς πόλεμον. ἐπεὶ νῦν γε γέλως ἔσθ' ὡς χρώμεθα τοῖς πράγμασι. καὶ φίλιππον δὲ αὐτὸν οἶμαι, οὐδὲν ἂν ἄλλο μὰ τοὺς θεοὺς εὔξασθαι ποιεῖν τὴν πόλιν, ἢ ταῦτα, ἃ νῦν ποιεῖτε. ὑστερίζετε, ἀναλίσκετε. ὅτῳ παραδώσετε τὰ πράγματα, ζητεῖτε, δυσχεραίνετε, ἀλλήλους αἰτιᾶσθε. ἀφ' ὅτου δὲ ταῦτα γίγνεται, ἐγὼ διδάξω. καὶ ὅπως παύσεται, λέξω. οὐδὲν πώποτε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τῶν πραγμάτων ἐξ ἀρχῆς ἐνεστήσασθε, οὐδὲ κατασκευάσασθε ὀρθῶς. ἀλλὰ τὸ συμβαῖνον ἀεὶ διώκετε. εἶτ' ἐπειδὰν ὑστερίσητε, παύεσθε. ἕτερον πάλιν ἐὰν συμβῇ τι, παρασκευάζεσθε, καὶ θορυβεῖσθε. τὸ δ' οὐχ οὕτως ἔχει. οὐκ ἔνεστι βοηθείαις χρωμένους, οὐδὲν τῶν δεόντων πώποτε πρᾶξαι. ἀλλὰ κατασκευάσαντας δεῖ δύναμιν, καὶ τροφὴν ταύτῃ πορίσαντας, καὶ ταμίας δημοσίους, καὶ ὅπως ἔνι τὴν τῶν * χρημάτων φυλακὴν ἀκριβεστάτην γενέσθαι. οὕτω ποιήσαντας, τὸν μὲν τῶν χρημάτων λόγον, παρὰ τούτων λαμβάνειν. τὸν δὲ τῶν ἔργων, παρὰ τοῦ στρατηγοῦ. καὶ μηδεμίαν πρόφασιν τοῦ πλεῖν ἄλλοσε, ἢ πράττειν ἄλλο τι τὸν στρατηγὸν καταλείπειν.

λέγειν. ἂν δ' οὕτω ποιήσητε, καὶ τοῦτ' ἐθελήση- aor. 1.
τε, ὡς ἀληθῶς ἄγειν εἰρήνην δικαίαν, καὶ μέ-
νειν ἐπὶ * τῆς αὐτοῦ φίλιππον ἀναγκάσετε, ἢ temp. fut.
πολεμήσετε ἐξ ἴσου. καὶ ἴσως ἂν ἴσως ὦ ἄνδρες mod. ind:
ἀθηναῖοι, ὥσπερ ὑμεῖς νῦν πυνθάνεσθε τί ποιεῖ
φίλιππος, καὶ ποῖ πορεύεται. οὕτως ἐκεῖνος
φροντίσει, ποῖ ποτε ἡ τῆς πόλεως ἀπῆρκε δύ- tem. ptech.
ναμις, καὶ * ποῦ φανήσεται. εἰ δέ τῳ δοκεῖ
ταῦτα, καὶ δαπάνης πολλῆς, καὶ πόνων πολ-
λῶν, καὶ πραγματείας εἶναι, καὶ μάλα ὀρθῶς δο-
κεῖ. ἀλλ' ἐὰν λογίσηται τὰ τῇ πόλει μετὰ ταῦ- temp. fut.
τα γενησόμενα, ἐὰν ταῦτα μὴ ἐθέλῃ ποιεῖν, εὑ- Mod. Ind:
ρήσει λυσιτελοῦν τὸ, ἑκόντας ποιεῖν τὰ δέον-
τα. εἰ μὲν γάρ ἐστί τις ἐγγυητὴς ὑμῖν θεῶν. οὐ
γὰρ ἀνθρώπων γε οὐδεὶς ἂν γένοιτο ἀξιόχρεως
τηλικούτου πράγματος, * ὡς ἐὰν ἄγητε ἡσυ-
χίαν, καὶ ἅπαντα προῆσθε, οὐκ ἐπ' αὐτοὺς ὑμᾶς
τελευτῶν ἐκεῖνος ἥξει. αἰσχρὸν μὲν, νὴ τὸν Δία
καὶ πάντας τοὺς θεοὺς, καὶ ἀνάξιον ὑμῶν, καὶ τῶν
ὑπαρχόντων τῇ πόλει, καὶ τῶν πεπραγμένων τοῖς
προγόνοις, τῆς ἰδίας ῥαθυμίας ἕνεκα τοὺς ἄλλους
ἕλληνας ἅπαντας εἰς δουλείαν προέσθαι. καὶ ἔγωγε
αὐτὸς μὲν τεθνάναι μᾶλλον ἂν, ἢ ταῦτ' εἰρηκέναι
βουλοίμην. οὐ μὴν, ἀλλ' εἴ τις ἄλλος λέγει, καὶ ὑμᾶς
πείθει, ἔστω, μὴ ἀμύνεσθε, ἅπαντα πρόεσθε.

οὐδὲ μηδενὶ τούτων δοκεῖ, τοὐναντίον δὲ προΐσμεν ἅπαντες, ὅτι ὅσῳ ἂν πλειόνων ἐάσωμεν ἐκεῖνον γενέσθαι κύριον, τοσούτῳ χαλεπωτέρῳ καὶ ἰσχυροτέρῳ χρησόμεθα ἐχθρῷ, τί ἀναδυόμεθα, ἢ τί μέλλομεν, ἢ πότε ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τὰ δέοντα ποιεῖν ἐθελήσομεν; ὅταν νὴ δί᾽ ἀνάγκη τίς ᾖ; ἀλλ᾽ ἣν μὲν ἄν τις ἐλευθέρων ἀνθρώπων ἀνάγκην εἴποι, οὐ μόνον ἤδη πάρεστιν, ἀλλὰ καὶ πάλαι παρελήλυθε. τὴν δὲ τῶν δούλων, ἀπεύχεσθαι δήπου μὴ γενέσθαι δεῖ. διαφέρει δὲ τί; ὅτι ἐστὶν ἐλευθέρῳ μὲν ἀνθρώπῳ μεγίστη ἀνάγκη, ἡ ὑπὲρ τῶν γιγνομένων αἰσχύνη καὶ μείζω ταύτης οὐκ οἶδα, ἥν τινα ἂν εἴποι τις. δούλῳ δὲ, πληγαί, καὶ ὁ τοῦ σώματος αἰκισμός. ἃ μήτε γένοιτο, οὔτε λέγειν ἄξιον. τὸ μὲν τοίνυν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι πρὸς τὰ τοιαῦτα ὀκνηρῶς διακεῖσθαι, ἃ δεῖ τοῖς σώμασι, καὶ τοῖς οὖσι λειτουργῆσαι ἕκαστον, ἐστὶ μὲν οὐκ ὀρθῶς ἔχον, οὐ δὲ πολλοῦ δεῖ. οὐ μήν, ἀλλ᾽ ἔχει γέ τινα πρόφασιν ὅμως. τὸ δὲ μὴ δ᾽ ὅσα ἀκοῦσαι δεῖ, μὴ δ᾽ ὅσα βουλεύσασθαι προσήκει, μὴ δὲ ταῦτ᾽ ἐθέλειν ἀκούειν, τοῦτ᾽ ἤδη πᾶσαν ἐπιδέχεται κατηγορίαν. ὑμεῖς τοίνυν οὔτ᾽ ἀκούειν πρὶν ἄν, ὥσπερ νυνὶ αὐτὰ παρῇ τὰ πράγματα, οὔτε βουλεύεσθαι περὶ οὐδενὸς

εἰώθατε

εἰώθατε ἐφ' ἡσυχίας. ἀλλ' ὅταν μὲν ἐκεῖνος παρασκευάζηται ἐφ' ὑμᾶς, ἀμελήσαντες τοῦ ποιεῖν ταὐτὰ, καὶ ἀντιπαρασκευάζεσθαι ῥαθυμεῖτε. καὶ ἐάν τι λέγῃ τις, ἐκβάλλετε. ἐπειδὰν δὲ ἀπολωλός, ἢ πολιορκούμενόν τι πύθησθε, τηνικαῦτ' ἀκροᾶσθε καὶ παρασκευάζεσθε. ἦν δ' ἀκηκοέναι μὲν, καὶ βεβουλεῦσθαι τότε καιρός, ὅθ' ὑμεῖς οὐκ ἠθελήσατε. πράττειν δὲ καὶ χρῆσθαι τοῖς παρεσκευασμένοις, νῦν ἡνίκ' ἀκούετε. τοιγαροῦν ἐκ τῶν τοιούτων ἐθῶν, μόνοι τῶν πάντων ἀνθρώπων ὑμεῖς τοὐναντίον τοῖς ἄλλοις ποιεῖτε; οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι πάντες ἄνθρωποι, πρὸ τῶν πραγμάτων εἰώθασι χρῆσθαι τῷ βουλεύεσθαι. ὑμεῖς δὲ μετὰ τὰ πράγματα. ὃ δὴ λοιπόν ἐστι, καὶ πάλαι μὲν ἔδει, διαφέρει δὲ οὐδὲ νῦν, τοῦτ' ἐρῶ. οὐδενὸς τῶν πάντων οὕτως ὡς χρημάτων δεῖ τῇ πόλει πρὸς τὰ νῦν ἐπιόντα πράγματα. συμβέβηκε δ' εὐτυχήματα ἀπὸ ταὐτομάτου. οἷς, ἂν χρησώμεθα ὀρθῶς, ἴσως ἂν γένοιτο τὰ δέοντα. πρῶτον μὲν γάρ, οἷς βασιλεὺς πιστεύει, καὶ εὐεργέτας ὑπείληφεν αὑτοῦ, οὗτοι μισοῦσι, καὶ πολεμοῦσι Φιλίππῳ. ἔπειθ' ὁ πράττων, καὶ συνειδὼς ἅπανθ' ὅσα Φίλιππος κατὰ βασιλέως παρασκευάζεται, οὗτος ἀνάρπαστος γέγονε, καὶ

πάσας

πάσας τὰς πράξεις βασιλεύς, οὐχ ἡμῶν κατηγορούντων ἀκούσεται, οὓς ὑπὲρ τοῦ συμφέροντος ἂν ἡγήσαιτο τοῦ ἰδίου λέγειν, ἀλλὰ τοῦ πράξαντος αὐτοῦ, καὶ διοικοῦντος, ὥστ' εἶναι πιστὰς τὰς κατηγορίας, τὸν λοιπὸν λόγον εἶναι τοῖς παρ' ὑμῶν πρέσβεσιν, ὃν βασιλεὺς ἥδιστα ἂν ἀκούσαιτο. ὡς τὸν ἀμφοτέρους ἀδικοῦντα, κοινῇ τιμωρήσασθαι δεῖ. καὶ ὅτι πολὺ τῷ βασιλεῖ φοβερώτερος ἐσθ' ὁ φίλιππος, ἂν προτέροις ἡμῖν ἐπιθῆται. εἰ γὰρ ἐγκαταλειπόμενοί τι πεισόμεθα ἡμεῖς, ἀδεῶς ἐπ' ἐκεῖνον ἤδη πορεύσεται. ὑπὲρ δὴ τούτων ἁπάντων, οἶμαι δεῖν ὑμᾶς πρεσβείαν ἐκπέμπειν, ἥτις τῷ βασιλεῖ διαλέξεται· καὶ τὴν ἀβελτηρίαν ἀποθέσθαι, δι' ἣν πολλάκις ἠλαττώθητε. καὶ ὁ βάρβαρος, καὶ κοινὸς ἅπασιν ἐχθρός, καὶ ἅπαντα τὰ τοιαῦτα. ἐγὼ γάρ, ὅταν ἴδω τὸν μὲν, ἐν σούσοις καὶ ἐν ἐκβατάνοις δεδοικότα, καὶ κακόνουν εἶναι τῇ πόλει φάσκοντα, ὃς καὶ πρότερον συνεπηνώρθωσε τὰ τῆς πόλεως πράγματα, καὶ νῦν ἐπηγγέλλετο. εἰ δὲ μὴ ἐνεδέχοισθ' ὑμεῖς, ἀλλ' ἀπεψηφίσασθε, οὐ τἀγ' ἐκείνου αἴτια. ὑπὲρ δὲ τοῦ ἐπὶ ταῖς θύραις ἐγγὺς οὑτωσί, ἐν μέσῃ τῇ ἑλλάδι αὐξανομένου λῃστοῦ τῶν ἑλλήνων, ἄλλο τι λέγοντα θαυ

μάζω, καὶ δέδοικα νῦν, ὅστις ἂν ἦ ποτ᾽ ἔγωγ᾽
ἐπειδὴ οὐχ οὗτος φίλιππος. ἔστι δ᾽ ἴσως τι πρᾶγ
μα καὶ ἄλλο, ὃ λυμαίνεται τὴν πόλιν. ὑπὸ βλασ
φημίας ἀδίκου, καὶ λόγων οὐ προσηκόντων δια-
βεβλημένον. εἶτα τοῖς μηδὲν τῶν δικαίων ἐν τῇ
πόλει βουλομένοις ποιεῖν, πρόφασιν παρέχει. καὶ
πάντων, ὅσα ἐκλείπεται, δέον παρὰ τοῦ γίγνε
σθαι, ἐπὶ τοῦθ᾽ εὑρήσετε τὴν αἰτίαν ἀναφερομένην.
περὶ οὗ πάνυ μὲν φοβοῦμαι λέγειν, ὅμως, ἀλλ᾽ ἐ-
ρῶ. οἶμαι γὰρ ἕξειν, καὶ ὑπὲρ τῶν ἀπόρων τὰ δί-
καια ἐπὶ τῷ συμφέροντι τῆς πόλεως εἰπεῖν πρὸς
τοὺς εὐπόρους, καὶ ὑπὲρ τῶν κεκτημένων τὰς οὐσίας,
πρὸς τοὺς ἐνδεεῖς, εἰ ἀνέλοιμεν ἐκ μέσου τὰς
βλασφημίας ἃς ἐπὶ τὸ θεωρικὸν ποιοῦνταί τι
νες. οὐχὶ δικαίως, καὶ τὸν φόβον, ὡς οὐ στήσεται τοῦτ᾽
ἄνευ μεγάλου τινὸς κακοῦ, οὐ * οὖν ἂν εἰς τὰ πράγ
ματα μεῖζον εἰσενεγκαίμεθα. οὐδ᾽ ὅ, τι κοινῇ
μᾶλλον ἂν ὅλην ἐπιρρώσειε τὴν πόλιν. οὑτωσὶ
δὲ σκοπεῖτε. ἐρῶ δ᾽, ὑπὲρ τῶν ἐν χρείᾳ δοκούντων
εἶναι προτέρων. ἦν ποτ᾽ οὐ πάλαι παρ᾽ ἡμῖν, ὅτ᾽ οὐ
προσῄει τῇ πόλει, τάλαντα ὑπὲρ τριάκοντα, καὶ
ἑκατόν. καὶ οὐδεὶς ἐστι τῶν τριηραρχεῖν δυναμένων,
οὐδὲ τῶν εἰσφέρειν, ὅστις οὐκ ἠξίου τὰ καθήκοντα ἀφ᾽

ἑαυτοῦ

ἑαυτοῦ ποιεῖν, ὅτι χρήματα οὐκ ἦν τῇ πόλει. ἀλλὰ καὶ
τριήρεις ἔπλεον, καὶ χρήματα ἐγίγνετο, καὶ πάν-
τα * ἐποιοῦμεν τὰ δέοντα. μετὰ ταῦτα ἡ τύ-
χη καλῶς ποιοῦσα, πολλὰ πεποίηκε τὰ κοινά.
καὶ τετρακόσια ἀντὶ τῶν ἑκατὸν ταλάντων, προ-
σέρχεται, οὐδενὸς οὐδὲν ζημιουμένου τῶν τὰς οὐσίας
ἐχόντων, ἀλλὰ καὶ προσλαμβανόντων. οἱ γὰρ
εὔποροι πάντες, ἔρχονται μεθέξοντες τούτου
καὶ καλῶς ποιοῦσι. τί οὖν παθόντες, τοῦτο ὀνειδί-
ζομεν ἀλλήλοις; καὶ προφάσει χρώμεθα τοῦ μη-
δὲν τῶν δεόντων ποιεῖν; πλὴν εἰ μὴ τῇ πόλει τῆς
τύχης βοηθείας γεγονυίας τοῖς ἀπόροις φθονοῦ-
μεν. οὓς οὔτ' ἂν αἰτιασαίμην ἔγωγε, οὔτ' ἀξιῶ.
οὐδὲ γὰρ ἐν ταῖς ἰδίαις οἰκίαις ὁρῶ τὸν ἐν ἡλικίᾳ
πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους οὕτω διακείμενον, οὐδ'
οὕτως ἀγνώμονα, οὐδ' ἄτοπον τῶν ὄντων οὐδέ-
να, ὥστε εἰ μὴ ποιήσουσιν ἅπαντες ὅσ' ἂν αὐ-
τός, οὐ φάσκοντα ποιήσειν οὐδὲν οὐδ' αὐτόν. καὶ
γὰρ ἂν τοῖς τῆς κακώσεως εἴη νόμοις οὕτως τότε
ἔνοχος. δεῖ γὰρ οἶμαι τοῖς γονεῦσι τὸν ὡρισ-
μένον ὑπ' ἀμφοτέρων ἔρανον, καὶ παρὰ τῆς φύ-
σεως καὶ παρὰ τοῦ νόμου δικαίως φέρειν, καὶ ἑ-
κόντα ὑποτελεῖν. ὥσπερ τοίνυν ἑνὸς ἡμῶν ἑ-
κάστου τίς ἐστι γονεύς, οὕτω συμπάσης τῆς πό-
λεως

λεως κοινοὺς δεῖ γονέας τοὺς σύμπαντας ἡγεῖσθαι. καὶ προσήκειν τούτους οὐχ ὅπως, ὧν ἡ πόλις δίδωσιν ἀφελέσθαι τί. ἀλλ' εἰ καὶ μηδὲν ἦν τούτων, ἄλλοθεν σκοπεῖν ὅπως μηδενὸς ὄντος ἐνδεεῖς περιοψόμεθα. τοὺς μὲν τοίνυν εὐπόρους ταύτῃ χρωμένους τῇ γνώμῃ, οὐ μόνον ἡγοῦμαι τὰ δίκαια ποιεῖν ἂν, ἀλλὰ καὶ τὰ λυσιτελῆ. τὸ γὰρ τῶν ἀναγκαίων τινὰς ἀποστερεῖν, κοινῇ κακόνους ἐστὶ ποιεῖν πολλοὺς ἀνθρώπους τοῖς πράγμασι. τοῖς δ' ἐν ἐνδείᾳ, διὸ δυσχεραίνουσι τὸ πρᾶγμα οἱ τὰς οὐσίας ἔχοντες, καὶ κατηγοροῦσι δικαίως, τοῦτ' ἀφελεῖν ἂν συμβουλεύσαιμι. δίειμι δὲ ὥσπερ ἄρτι, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὑπὲρ τῶν εὐπόρων οὐ κατοκνήσας εἰπεῖν τἀληθῆ. ἐμοὶ γὰρ, οὐδεὶς οὕτως ἄθλιος οὐδ' ὠμὸς εἶναι δοκεῖ τὴν γνώμην, οὔκουν ἀθηναίων γε οἶμαι ἀλλ' οὐδὲ τῶν ἄλλων, ὥστε λυπεῖσθαι, ταῦτα λαμβάνοντας ὁρῶν τοὺς ἀπόρους, καὶ τῶν ἀναγκαίων ἐνδεεῖς ὄντας. ἀλλὰ ποῦ συντρίβεται τὸ πρᾶγμα, καὶ ποῦ δυσχεραίνεται; ὅταν τὸ ἀπὸ τῶν κοινῶν ἔθος, ἐπὶ τὰ ἴδια μεταβιβάζοντας ὁρῶσί τινας, καὶ μέγαν μὲν ὄντα παρ' ὑμῖν εὐθέως τὸν λέγοντα, ἀθάνατον δ' ἕνεκ' ἀσφαλείας, ἑτέραν δὲ τὴν κρύβδην ψῆφον τῆς φανερῶς θορυ

βου. ταῦτ' ἀπιστίαν, ταῦτ' ὀργὴν ἔχει. δεῖ γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δικαίως ἀλλήλοις τῆς πολιτείας κοινωνεῖν. τοὺς μὲν εὐπόρους, εἰς μὲν τὸν βίον τὸν ἑαυτῶν ἀσφαλῶς ἔχειν νομίζοντας, καὶ περὶ τούτων μὴ δεδοικότας. εἰς δὲ τοὺς κινδύνους, κοινὰ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τὰ ὄντα τῇ πατρίδι παρέχοντας. τοὺς δὲ λοιποὺς, τὰ μὲν κοινὰ, νομίζοντας, καὶ μετέχοντας τὸ μέρος. τὰ δὲ ἑκάστου, ἴδια τοῦ κεκτημένου. οὕτω καὶ μικρὰ πόλις, μεγάλη γίγνεται, καὶ μεγάλη σώζεται. ὡς μὲν οὖν εἴποι τις ἂν ἃ παρ' ἑκατέρων εἶναι δεῖ, ταῦτ' ἴσως ἐστίν. ὡς δὲ καὶ γένοιτ' ἂν ἐννόμως, διορθώσασθαι δεῖ. τῶν δὲ παρόντων πραγμάτων, καὶ τῆς ταραχῆς, πολλὰ πόρρωθέν ἐστι τὰ αἴτια. ἃ εἰ βουλομένοις ὑμῖν ἀκούειν ἐστὶν, ἐθέλω λέγειν. ἐξέστητε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῆς ὑποθέσεως, ἐφ' ἧς ὑμᾶς οἱ πρόγονοι κατέλιπον, καὶ τὸ μὲν προϊστασθαι τῶν Ἑλλήνων, καὶ δύναμιν συνεστηκυῖαν ἔχοντας πᾶσι τοῖς ἀδικουμένοις βοηθεῖν, περίεργον ἐπείσθητε εἶναι, καὶ μάταιον ἀνάλωμα, ὑπὸ τῶν ταῦτα πολιτευομένων. τὸ δ' ἐν ἡσυχίᾳ διάγειν, καὶ μηδὲν τῶν δεόντων πράττειν, ἀλλὰ προϊεμένους καθ' ἓν ἕκαστον πάντα ἑτέρους ἐᾶσαι λαβεῖν, θαυμαστὴν εὐδαιμονίαν,

καὶ πολλὴν ἀσφάλειαν ἔχειν οἴεσθε. ἐκ δὲ τούτων παρελθὼν ἐπὶ τὴν τάξιν, ἐφ' ἧς ὑμῖν τετάχθαι προσῆκεν, ἕτερος, οὕτως εὐδαίμων, καὶ μέγας, καὶ πολλῶν κύριος γέγονεν εἰκότως. πρᾶγμα γὰρ ἔντιμον, καὶ μέγα, καὶ λαμπρὸν, καὶ περὶ οὗ πάντα τὸν χρόνον αἱ μέγισται τῶν πόλεων πρὸς αὑτὰς διεφέροντο. λακεδαιμονίων μὲν ἠτυχηκότων, θηβαίων δὲ ἀσχόλων διὰ τὸν φωκικὸν πόλεμον γενομένων, ἡμῶν δὲ ἀμελούντων, ἔρημον ἀνείλετο. τοιγάρτοι, τὸ μὲν φοβεῖσθαι, τοῖς ἄλλοις. τὸ δὲ συμμάχους πολλοὺς, καὶ δύναμιν μεγάλην ἔχειν, ἐκείνῳ περιγέγονε. καὶ τοσαῦτα πράγματα, καὶ τοιαῦτα ἤδη περιέστηκε τοὺς ἕλληνας ἅπαντας, ὥστε μὴ δ' ὅ,τι χρὴ συμβουλεύειν εὔπορον εἶναι. ὄντων δ' ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι τῶν παρόντων πραγμάτων πᾶσιν ὡς ἐγὼ κρίνω φοβερῶν, οὐδένες ἐν μείζονι κινδύνῳ τῶν πάντων εἰσὶν ὑμῶν. οὐ μόνον τῷ μάλιστα ὑμῖν ἐπιβουλεύειν φίλιππον, ἀλλὰ καὶ τῷ πάντων ἀργότατα αὐτοὶ διακεῖσθαι. εἰ τοίνυν τὸ τῶν ὠνίων πλῆθος ὁρῶντες, καὶ τὴν εὐετηρίαν τὴν κατὰ τὴν ἀγορὰν, τούτοις κεκήλησθε, ὡς ἐν

οὐδενὶ δεινῷ τῆς πόλεως οὔσης, οὔτε προσηκόν-
τως, οὔτ' ὀρθῶς τὸ πρᾶγμα κρίνετε. ἀγορὰν μὲν
γὰρ ἄν τις καὶ πανήγυριν, ἐκ τούτων, ἢ φαύ-
λως, ἢ καλῶς παρεσκευάσθαι κρίνοι. πόλιν δ'
ἣν ὑπείληφεν ὅς ἂν τῶν ἑλλήνων ἄρχειν ἀεὶ βού-
ληται, μόνην ἂν ἐναντιωθῆναι, καὶ τῆς πάντων
ἐλευθερίας προστῆναι, οὐ μὰ Δί' ἐκ τῶν ὠνίων, εἰ
καλῶς ἔχει, δοκιμάζειν δεῖ. ἀλλ' εἰ συμμάχων
εὐνοίᾳ πιστεύει, καὶ τοῖς ὅπλοις ἰσχύει, ταῦθ'
ὑπὲρ τῆς πόλεως δεῖ σκοπεῖν. ἃ φαύλως ὑμῖν,
καὶ οὐ καλῶς ἅπαντ' ἔχει. γνοίητε δ' ἂν εἰ σκέ-
ψαισθε ἐκείνως, πότε μάλιστα ἐν ταραχῇ τὰ τῶν
ἑλλήνων γέγονε πράγματα; οὐδένα γὰρ χρόνον
ἄλλον, ἢ τὸν νυνὶ παρόντα, οὐδ' ἂν εἷς εἴποι. τὸν
μὲν γὰρ ἄλλον ἅπαντα, εἰς δύο ταῦτα διῄρη-
το τὰ τῶν ἑλλήνων, λακεδαιμονίους, καὶ ἡμᾶς. τῶν
δ' ἄλλων ἑλλήνων, οἱ μὲν, ἡμῖν. οἱ δὲ, ἐκείνοις
ὑπήκουον. βασιλεὺς δὲ, καθ' αὑτὸν μὲν ἅπα-
σιν ὁμοίως ἄπιστος ἦν. τοὺς δὲ κρατουμένους τῷ
πολέμῳ προσλαμβάνων, ἄχρις οὗ τοῖς ἑτέροις
ἐξ ἴσου ποιήσαι, διεπιστεύετο. ἔπειτ' οὐχ ἧττον
αὐτὸν ἐμίσουν οὓς σώσειε, τῶν ὑπαρχόντων ἐχθρῶν
ἐξ ἀρχῆς. νῦν δὲ, πρῶτον μὲν ὁ βασιλεὺς ἅπα-
σι τοῖς ἕλλησιν οἰκείως ἔχει. καὶ πάντων ἥκιστα

ἡμῖν

ἡμῖν, ἄν τι μὴ νῦν ἐπανορθωσώμεθα. ἔπειτα
προστασίαι πολλαὶ, καὶ πανταχόθεν γίγνονται.
καὶ τοῦ πρωτεύειν μὲν ἀντιποιοῦνται ἅπαντες,
ἀφεστᾶσι δ' ἔνιοι, καὶ φθονοῦσι, καὶ ἀπιστοῦσιν
ἑαυτοῖς οὐχ ὡς ἔδει. καὶ γεγόνασι καθ' αὑτοὺς
ἕκαστοι, ἀργεῖοι, θηβαῖοι, κορίνθιοι, λακεδαιμό-
νιοι, ἀρκάδες, ἡμεῖς ἀλλ' ὅμως εἰς τοσαῦτα μέ-
ρη, καὶ τοσαύτας δυναστείας διῃρημένων τῶν
ἑλληνικῶν πραγμάτων, εἰ δεῖ τἀληθῆ μετὰ
παῤῥησίας εἰπεῖν, τὰ παρ' οὐδενὶ τούτων ἀρ-
χεῖα καὶ βουλευτήρια, ἐρημότερα ἄν τις ἴδοι τῶν
ἑλληνικῶν πραγμάτων, ἢ τὰ παρ' ὑμῶν εἰκό-
τως. οὔτε γὰρ φιλῶν, οὔτε πιστεύων, οὔτε φοβού-
μενος οὐδεὶς ὑμῖν διαλέγεται. αἴτιον δὲ τούτων,
οὐχ ἓν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι. ῥᾴδιον γὰρ ἂν ἦν ἡ-
μῖν μεταθεῖναι ἀλλὰ πολλὰ καὶ παντοδαπὰ
ἐκ παντὸς ἡμαρτημένα τοῦ χρόνου. ὧν τὸ καθέκα-
στον ἐάσας, ἓν εἰς ὃ πάντα γε συντείνει, λέξω,
δεηθεὶς ὑμῶν ἂν λέγω τἀληθῆ μετὰ παῤῥησί-
ας, μηδὲν ἀχθεσθῆναί μοι. * ἐκπέπρατε τὰ συμ-
φέροντα ἐφ' ἑκάστου τῶν καιρῶν, καὶ μετειλήφα-
τε ὑμεῖς μὲν τὴν σχολὴν, καὶ τὴν ἡσυχίαν, * ὑφ'
ὧν κεκηλημένοι τοῖς ἀδικοῦσιν οὐ πικρῶς ἔχε-
τε, ἕτεροι δὲ τὰς τιμὰς ἔχουσι. καὶ τὰ μὲν ποῦ δὲ

τἆλλα, οὐκ ἄξιον ἐξετάσαι νῦν. ἀλλ᾽ ἐπειδάν τι τῶν πρὸς φίλιππον ἐμπέσῃ, εὐθὺς ἀναστάς τις λέγει, ὡς οὐ δεῖ ληρεῖν, οὐδὲ γράφειν πόλεμον, παραθεὶς εὐθέως ἑξῆς, τὸ τὴν εἰρήνην ἄγειν ὡς ἀγαθόν, καὶ τὸ τρέφειν δύναμιν μεγάλην ὡς χαλεπόν, καὶ διαρπάζειν τινὲς τὰ χρήματα βούλονται. καὶ ἄλλους λόγους, ὡς οἴονται, ἀληθεστάτους λέγουσιν. ἀλλὰ δεῖ δήπου, τὴν μὲν εἰρήνην ἄγειν, οὐχ ὑμᾶς πείθειν, οἵγε πεπεισμένοι κάθησθε. ἀλλὰ τὸν τὰ τοῦ πολέμου πράττοντα. ἂν γὰρ ἐκεῖνος πεισθῇ, τά γε ἀφ᾽ ὑμῶν ὑπάρχει. νομίζειν δὲ δεῖ χαλεπά, οὐχ ὅσα ἂν εἰς σωτηρίαν δαπανῶμεν, ἀλλ᾽ ἃ πεισόμεθα, ἂν ταῦτα μὴ ἐθέλωμεν ποιεῖν. καὶ τὸ διαρπασθήσεσθαι τὰ χρήματα, τῷ φυλακὴν εὑρεῖν δι᾽ ἧς σωθήσεται, κωλύσειν. οὐχὶ τῷ τοῦ συμφέροντος ἀφιστάναι. καίτοι ἔγωγε, ἀγανακτῶ καὶ αὐτὸ τοῦτο εἰ τὰ μὲν χρήματα λυπεῖ τινας ὑμῶν εἰ διαρπασθήσεται, ἃ καὶ φυλάττειν, καὶ κολάζειν τοὺς ἁρπάζοντας ἐφ᾽ ὑμῖν ἐστι. τὴν δὲ ἑλλάδα ἅπασαν ἐφεξῆς οὑτωσὶ φίλιππος ἁρπάζων, οὐ λυπεῖ, καὶ ταῦτα ἐφ᾽ ὑμᾶς ἁρπάζων. τί ποτ᾽ οὖν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸν μὲν οὕτω φανερῶς ἀδικοῦντα, καὶ πόλεις καταλαμβάνοντα, οὐδεὶς πώ

ποτε

ποτε τοῦτον εἴπωμεν ὡς ἀδικεῖ, καὶ πόλεμον ποιεῖ· τοὺς δὲ μὴ ἐπιτρέπειν, μὴ δὲ προΐεσθαι ταῦτα συμβουλεύοντας, τούτους πόλεμον ποιεῖν φασιν· ὅτι τὴν αἰτίαν τῶν ἐκ τοῦ πολέμου συμβησομένων δυσχερῶν, ἀνάγκη γὰρ ἀνάγκη πολλὰ λυπηρὰ ἐκ τοῦ πολέμου γίγνεσθαι, τοῖς ὑπὲρ ὑμῶν τὰ βέλτιστα λέγειν οἰομένοις, ἅπαντες ἀναθεῖναι βούλονται. ἡγοῦνται γὰρ, ἐὰν μὲν ὑμεῖς ὁμοθυμαδὸν ἐκ μιᾶς γνώμης φίλιππον ἀμύνησθε, κἀκείνου κρατήσειν ὑμᾶς, καὶ αὑτοῖς οὐκ ἔσεσθαι μισθαρνεῖν. ἂν δ' ἀπὸ τῶν πρώτων θορύβων αἰτιασάμενοί τινας πρὸς τὸ κρίνειν τράπησθε, αὐτοὶ μὲν τούτων κατηγοροῦντες ἀμφότερα ἕξειν, καὶ παρ' ὑμῖν εὐδοκιμήσειν, καὶ παρ' ἐκείνου χρήματα λήψεσθαι. ὑμᾶς δ' ὑπὲρ ὧν δεῖ παρὰ τούτων δίκην λαβεῖν, παρὰ τῶν ὑπὲρ ὑμῶν εἰρηκότων λήψεσθαι. αἱ μὲν ἐλπίδες αὗται τούτων, αὗται. καὶ τὸ κατασκεύασμα τὸ τῶν αἰτιῶν, ὡς ἄρα βούλονταί τινες πόλεμον ποιῆσαι. ἐγὼ δ' εὖ οἶδα ἀκριβῶς, ὅτι οὐ γράψαντος ἀθηναίων οὐδενὸς πόλεμον ποιῆσαι, καὶ ἄλλα πολλὰ φίλιππος ἔχει τῆς πόλεως, καὶ νῦν εἰς καρδίαν πέπομφε τὴν βοήθειαν. εἰ μέντοι βουλόμεθ' ὑμεῖς μὴ προσποιεῖσθαι πολεμεῖν ἡμῖν ἐκεῖνον,

ἀνοητότατος πάντων ἂν εἴη, εἰ τοῦτ' ἐξελέγχοι. ὅταν γὰρ οἱ ἀδικούμενοι ἀρνῶνται, τί τὸν ἀδικοῦντι προσήκει; ἀλλ' ἐπειδὰν ἐφ' ἡμᾶς αὐτοὺς ἴῃ, τί φήσομεν τότε; ἐκεῖνος μὲν γὰρ οὐ πολεμεῖν, ὥσπερ οὐδὲ ὠρείταις τῶν στρατιωτῶν ὄντων ἐν τῇ χώρᾳ. οὐδὲ φεραίοις πρότερον, πρὶν ἢ πρὸς τὰ τείχη προσβαλεῖν. οὐδὲ ὀλυνθίοις ἐξ ἀρχῆς, ἕως ἂν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ τὸ στράτευμα παρὼν ἔχων. * εἰ καὶ τότε τοὺς ἀμύνεσθαι κελεύοντας, πόλεμον ποιεῖν φήσομεν, οὐκοῦν ὑπόλοιπον δουλεύειν; οὐ γὰρ ἄλλο γε οὐδὲν ἔνι. καὶ μὴν, οὐδὲ ὑπὲρ τῶν ἴσων ὑμῖν, καὶ τοῖσι τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἐσθ' ὁ κίνδυνος. οὐ γὰρ ὑφ' αὑτῷ ποιήσασθαι τὴν πόλιν βούλεται φίλιππος ἡμῶν, οὔ. ἀλλ' ὅλως ἀνελεῖν. οἶδε γὰρ ἀκριβῶς, ὅτι δουλεύειν μὲν ὑμεῖς οὔτε ἐθελήσετε, οὔτ' ἂν ἐθέλητε * ἐπιστήσεσθε. ἄρχειν γὰρ εἰώθατε. πράγματα δὲ παρασχεῖν αὐτῷ, ἂν καιρὸν λάβητε, πλείω τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἁπάντων δυνήσεσθε. διὰ ταῦτα ὑμῶν οὐχὶ φείσεται, εἴπερ ἐγκρατὴς γενήσεται. ὡς οὖν ὑπὲρ τῶν ἐσχάτων ἐσομένου τοῦ ἀγῶνος ὑμῖν, οὕτω προσήκει γινώσκειν, καὶ τοὺς πεπρακότας αὐτοὺς ἐκείνῳ φανερῶς μισεῖν, καὶ ἀποτυμπανίσαι. οὐ γάρ ἐστιν οὐκ ἔστι τῶν ἔξω τῆς πόλεως

ἐχθρῶν

ἐχθρῶν κρατῆσαι, πρὶν ἂν τοὺς ἐν αὐτῇ τῇ πό-
λει κολάσητε ἐχθρούς. ἀλλ' ἀνάγκη τούτοις, ὥς-
περ προβόλοις προσπταίοντας, ὑστερίζειν ἐκεί-
νου. ἐπεί, πόθεν οἴεσθε νῦν αὐτὸν ὑβρίζειν εἰς
ὑμᾶς; οὐδὲν γὰρ ἔμοιγε ἄλλο δοκεῖ ποιεῖν ἢ τοῦ-
το, καὶ τοὺς μὲν ἄλλους εὖ ποιοῦντα, εἰ μηδὲν ἄλ-
λο, ἐξαπατᾶν, ὑμῖν δὲ ἀπειλεῖν ἤδη. οἷον Θετ-
ταλοὺς πολλὰ δοὺς, ὑπηγάγετο εἰς τὴν νῦν πα-
ροῦσαν δουλείαν. οὐδ' ἂν εἰπεῖν δύναιτο οὐδείς,
ὅσα τοὺς ταλαιπώρους Ὀλυνθίους, πρότερον δοὺς
Ποτίδαιαν, ἐξηπάτησε, καὶ πολλὰ ἕτερα. Θη-
βαίους τανῦν ὑπάγεται, τὴν Βοιωτίαν αὐτοῖς πα-
ραδοὺς, καὶ ἀπαλλάξας πολέμου πολλοῦ καὶ χαλε-
ποῦ. ὥς τε καρπωσάμενοί τινα ἕκαστοι τούτων
πλεονεξίαν, οἱ μὲν. ἤδη πεπόνθασιν, ἃ δὴ
πάντες ἴσασιν. οἱ δ' ὅ, τι ἂν ποτε συμβῇ, πεί-
σονται. ὑμεῖς δὲ ὧν μὲν ἀπεστέρησθε, σιωπῶ. ἀλλ'
ἐν αὐτῷ τῷ τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι, πόσα
ἐξηπάτησθε; πόσων ἀπεστέρησθε; οὐχὶ Φωκέας;
οὐ Πύλας; οὐχὶ τὰ ἐπὶ Θρᾴκης; Δορίσκον, Σέῤῥι-
ον; τὸν Κερσοβλέπτην αὐτόν; οὐ νῦν Καρδίαν ἔ-
χει καὶ ὁμολογεῖ; τί ποτ' οὖν ἐκείνως τοῖς ἄλλοις
καὶ ὑμῖν, οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον προσφέρεται; ὅτι ἐν
μόνῃ τῶν πασῶν πόλεων τῇ ὑμετέρᾳ, ἄδεια

ὑπὲρ

ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν λέγειν δέδοται. καὶ λαβόντα χρήματα αὐτὸν, ἀσφαλές ἐστι λέγειν παρ' ὑμῖν, κἂν ἀφῃρημένοι τὰ ὑμέτερα αὐτῶν ἦτε, οὐκ ἦν ἀσφαλὲς λέγειν ἐν Ὀλύνθῳ τὰ Φιλίππου, μὴ συνευπεπονθότων τῶν πολλῶν Ὀλυνθίων τῷ Ποτίδαιαν καρποῦσθαι. οὐκ ἦν ἀσφαλὲς λέγειν ἐν Θετταλίᾳ τὰ Φιλίππου, μὴ συνευπεπονθότος τοῦ πλήθους τῶν Θετταλῶν, τῷ τοὺς τυράννους ἐκβαλεῖν Φίλιππον αὐτοῖς, καὶ τὴν Πυλαίαν ἀποδοῦναι. οὐκ ἦν ἐν Θήβαις ἀσφαλὲς, πρὶν ἢ τὴν Βοιωτίαν ἀπέδωκε, καὶ τοὺς Φωκέας ἀνεῖλεν. ἀλλ' Ἀθήνησιν, οὐ μόνον Ἀμφίπολιν, καὶ τὴν Καρδιανῶν χώραν ἀπεστερηκότος Φιλίππου, ἀλλὰ καὶ κατασκευάζοντος ἡμῖν ἐπιτείχισμα τὴν Εὔβοιαν, καὶ νῦν ἐπὶ Βυζάντιον παριόντος, ἀσφαλές ἐστι λέγειν ὑπὲρ Φιλίππου, καὶ γάρ τοι, τούτων μὲν ἐκ πτωχῶν ἔνιοι, ταχὺ πλούσιοι γεγόνασι. καὶ ἐξ ἀνωνύμων καὶ ἀδόξων, ἔνδοξοι καὶ γνώριμοι. ὑμεῖς δὲ, τοὐναντίον. ἐκ μὲν ἐνδόξων, ἄδοξοι. ἐκ δ' εὐπόρων, ἄποροι. πόλεως γὰρ ἔγωγε πλοῦτον ἡγοῦμαι, συμμάχους, πίστιν, εὔνοιαν, ὧν πάντων ἐστὲ ὑμεῖς ἄποροι. ἐκ δὲ τοῦ, τούτων ὀλιγώρως ὑμᾶς ἔχειν, καὶ ἐᾶν τοῦτον τὸν τρόπον τὰ πράγματα φέρεσθαι, ὁ μὲν,

εὐδαί-

εὐδαίμων καὶ μέγας, καὶ φοβερὸς πᾶσι τοῖς Ἕλλησι καὶ βαρβάροις ἐστίν. ὑμεῖς δ' ἔρημοι, καὶ ταπεινοί. τῇ μὲν γὰρ κατὰ τὴν ἀγορὰν εὐετηρίᾳ, λαμπροί. τῇ δ' ὧν προσῆκε παρασκευῇ, καταγέλαστοι. οὐ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον περί τε ὑμῶν, καὶ περὶ αὑτοῦ ἐνίους τῶν λεγόντων ὁρῶ βουλευομένους. ὑμᾶς μὲν γάρ, ἡσυχίαν ἄγειν φασὶ δεῖν, κἄν τις ὑμᾶς ἀδικῇ. αὐτοὶ δ' οὐ δύνανται παρ' ὑμῖν ἡσυχίαν ἄγειν, οὐδενὸς αὐτοὺς ἀδικοῦντος. καίτοι, λοιδορίας χωρὶς εἴ τις ἔροιτο, εἰπέ μοι, τί δὴ γινώσκων ἀκριβῶς * ἀριστόδημε, οὐδεὶς γὰρ τὰ τοιαῦτα ἀγνοεῖ, τὸν μὲν τῶν ἰδιωτῶν βίον, ἀσφαλῆ, καὶ ἀπράγμονα, καὶ ἀκίνδυνον ὄντα, τὸν δὲ τῶν πολιτευομένων, φιλαίτιον, καὶ σφαλερόν, καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἀγώνων καὶ κακῶν μεστόν, οὐ τὸν ἡσύχιον καὶ ἀπράγμονα, ἀλλὰ τὸν ἐν τοῖς κινδύνοις αἱρῇ; τί ἂν εἴποις; εἰ γάρ, ὃ βέλτιστον εἰπεῖν ἂν ἔχοις, τοῦτό σοι συγχωρήσαιμεν ἀληθὲς λέγειν, ὡς ὑπὲρ φιλοτιμίας καὶ δόξης πάντα ταῦτα ποιεῖς. θαυμάζω τί δή ποτε σεαυτῷ μὲν ὑπὲρ τούτων ἅπαντα ποιητέον εἶναι νομίζεις, καὶ πονητέον, καὶ κινδυνευτέον. τῇ πόλει δ' ἢ προεῖσθαι ταῦτα διὰ ῥαθυμίαν συμβουλεύεις. οὐ γὰρ ἐκεῖνό γ' ἂν εἴποις, ὡς σὲ μὲν ἐν τῇ

πόλει

πόλει δεῖ τινα φαίνεσθαι, τὴν πόλιν δ' ἐν τοῖς Ἕλλησι μηδενὸς ἀξίαν εἶναι. καὶ μὴν, οὐδ' ἐκεῖνό γε ὁρῶ, ὡς τῇ πόλει μὲν ἀσφαλές ἐστι τὰ αὑτῆς πράττειν, σοὶ δὲ ἐπικίνδυνον, εἰ μηδὲν τῶν ἄλλων * πλέον περιεργάσῃ. ἀλλὰ τοὐναντίον. σοὶ μὲν ἐξ ὧν ἐργάζῃ καὶ περιεργάζῃ, τοὺς ἐσχάτους ὄντας κινδύνους, τῇ πόλει δὲ ἐκ τῆς ἡσυχίας, ἀλλὰ νὴ Δία, παππῷα καὶ πατρῷα δόξα σοι ὑπάρχει, ἣν αἰσχρόν ἐστιν ἐν σοὶ καταλῦσαι, τῇ πόλει δ' ὑπῆρξεν ἀνώνυμα, καὶ φαῦλα τὰ τῶν προγόνων; ἀλλ' οὐδὲ τοῦθ' οὕτως ἔχει. σοὶ μὲν γὰρ ἦν κλέπτης ὁ πατὴρ, εἴπερ ἦν ὅμοιός σοι. τῇ πόλει δὲ ἡμῶν, ὡς πάντες ἴσασιν οἱ Ἕλληνες, δὶς ἐκ τῶν μεγίστων κινδύνων ὑπὸ τῶν προγόνων ἡμῶν σεσωσμένοι. ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἴσως, οὐδὲ πολιτικῶς ἔνιοι τὰ καθ' ἑαυτοὺς, καὶ τὰ κατὰ τὴν πολιτεύονται. πῶς γάρ ἐστιν ἴσον, τούτων μὲν τινας ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου προϊόντας, ἑαυτοὺς ἀγνοεῖν, τὴν πόλιν δ' ἣ προειστήκει τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τέως, καὶ τὸ πρωτεῖον εἶχε, νῦν ἐν ἀδοξίᾳ πάσῃ, καὶ ταπεινότητι καθεστάναι; πολλὰ τοίνυν ἔχων ἔτι, καὶ περὶ πολλῶν εἰπεῖν, παύσομαι. οὐ γὰρ οὐ λόγων ἐνδείᾳ μοι δοκεῖ τὰ πράγματα, οὔτε νῦν, οὔτε ἄλλοτε πώποτε φαύλως

ἔχειν

ἔχειν. ἀλλ' ὅταν πάντ' ἀκούσαντες ὑμεῖς τὰ δέοντα, καὶ ὁμογνώμονες ὡς ὀρθῶς λέγεται γενόμενοι, τῶν λυμαίνεσθαι, καὶ διαστρέφειν ταῦτα βουλομένων, ἐξ ἴσου κάθησθε ἀκροώμενοι, οὐκ ἀγνοοῦντες αὐτούς. ἴστε γὰρ εὐθὺς ἰδόντες ἀκριβῶς, τίς μισθοῦ λέγει, καὶ τίς ὑπὲρ φιλίππου πολιτεύεται. καὶ τίς ὡς ἀληθῶς ὑπὲρ τῶν βελτίστων. ἀλλ' ἵν' αἰτιασάμενοι τούτους, καὶ τὸ πρᾶγμα εἰς γέλωτα καὶ λοιδορίαν ἐμβαλόντες, μηδὲν αὐτοὶ τῶν δεόντων ποιῆτε. ταῦτ' ἐστὶ τἀληθῆ μετὰ πάσης παῤῥησίας ἁπλῶς εὐνοίᾳ τὰ βέλτιστα εἰρημένα. οὐ κολακείας, καὶ βλάβης, καὶ ἀπάτης λόγος μισός. ἀργύριον μὲν τῷ λέγοντι ποιήσων, τὰ δὲ πράγματα τῆς πόλεως, τοῖς ἐχθροῖς ἐγχειριῶν. ἢ οὖν παυστέον τούτων τῶν ἐθῶν, ἢ μηδένα ἄλλον αἰτιατέον, τοῦ πάντα φαύλως ἔχειν, ἢ ὑμᾶς αὐτούς.

τέλος.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-116512-p0146-2

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-116512-p0147-7

44 16/h, 8

AB 44 16/h, 8

X 2201093

56.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-116512-p0149-2

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-116512-p0150-4

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-116512-p0151-9